

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Octombrie 2025 (Anul XVI) Nr. 200 (10/2025)

EDIȚIE ANIVERSARĂ

2000

BOEM@

Octombrie 2025 (Anul XVII) Nr. 10 (200) - 52 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida A.S.P.R.A.

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: Editura Boem@

10 / 2025

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău

Redactor-șef online: Mihail Gălățanu

Redactor-șef adjunct: Denisa Lepădatu

Redactori: Constantin Oancă, Tănase Dănăilă, A.G. Secară, Mihaela Vaida, Dan Ion Sanda, Adrian Talabă, Grigore Grigore, Lucia Pătrașcu, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture

Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Lidia Grosu (Chișinău), Ana Opran (Vaslui), Florin Logreșteanu (Craiova), Melania Cuc (Bistrița), Carmen Racoviță (București)

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Revista literară BOEM@ o puteți citi și pe site-ul
www.boema.edituraboema.ro

actualizat permanent de: *Editura Boema*

Email: boema@edituraboema.ro,

aspra@edituraboema.ro, petrerau@yahoo.com

Telefon: +40 726 337376

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regiment 11 Siret, Nr. 17, C20/42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: +40 726 337376

o În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

o Materialele trimise trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF) și să conțină diacritice.

o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional texte apărute în alte publicații (inclusiv pe internet).

**Literatură
și
Artă**

DIN CUPRINS

Poezie: Arsenie Augustin (p.8), Ioan Gheorghită (p.8), Adrian Talabă (p.14), Sandu Teodor (p.19), Nicu Brezoianu (p.22), Mónica Tóth (p.24), Cosmin Popa (p.26), Laura Tugarev (Rep. Moldova) (p.30), George Eugen Itoafă (p.31), Corina Potcovaru (p.35), Petronel Vizitiu (p.45), Dan D. Gîrjoabă (p.49)

Proză: Ștefan Andronache: Amintiri vagi din timpul războiului (p.20), Mariana Al-Saleh: Jurnalul unei plecări (p.23), Mălin Gheorghe Stan: Numărând zilele în somnul etern (p.33), Ana-Maria Chircea: Pe ulița satului (p.46), Ana Mókesch: Devoratorul lumilor (p.47)

Cronică de carte: Pethő Lorand: Un vârf al inventivității / Cel mai frumos dintre morți (p.4), George Radu: Versurile ca rugăciune și descântec de invocare a purității (p.5), Lucia Pătrașcu: Deliana, de Lucica Delcea (p.16)

Note de lectură: Laura Cătălina Dragomir: Ca și în viață, Iosefina Schirger, o îndrăzneată cu poezia (p.27), Passionaria Stoicescu: Poezia transformată în proză, ca discurs liric (p.27), Ionel Muscalu: Tezaure la Giurgiu (p.28), Vasile Poenaru: Condeii fermecat al Iosefinei Schirger și... avioanele de hârtie (p.28)

Eseu: Petre Rău: Originea metaforei: o poveste despre trup, minte și lume (p.18) / Graiul animalelor (p.41), Eugen Oniscu: Fragilitatea vieții umane (p.32)

Teatru: Sasha Ivanov: Ea și celălalt - IV (p.10), Cosmin Popa: 2019 aprilie, camera actriței (p.29)

In memoriam: Ovid Caledoniu: Versuri (p.7)

Note de călătorie: Ștefan Andronache: Bijuteriile renescentiste de pe râul Indre (însemnări de călătorie din Franța) (p.37)

Editorial: Redacția: Boem@ 200 - O călătorie de două sute de luni prin universul literaturii și artei (p.3)

Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.51)

Grafică:

Coperta I: Boem@Art

Coperta IV: Boem@Art

Interior: Grafică – Pixabay & Elena-Liliana Fluture

www.boema.edituraboema.ro

Boem@ 200

O călătorie de două sute de luni prin universul literaturii și artei

În această toamnă aurie a anului 2025, revista de literatură și artă *Boem@* își sărbătorește cel de-al 200-lea număr lunar – un reper care, asemenea unui far, luminează calea unei comunități dedicate frumosului, introspecției și creației. Două sute de numere înseamnă mai mult decât o simplă înșiruire de pagini tipărite; ele reprezintă o odisee culturală, o poveste țesută din cuvinte, imagini și emoții, care a adunat în jurul său spirite libere, boeme, unite de dragostea pentru literatură și artă.

O moștenire de curaj și pasiune

De la primul său număr, *Boem@* și-a asumat o misiune nobilă: să fie un spațiu al libertății creative, unde poezia se împletește cu proza, unde pictura dansează alături de reflecțiile critice, iar vocile noi își găsesc ecoul alături de cele consacrate. Fiecare număr a fost o fereastră deschisă către sufletul uman, o invitație la dialog între epoci, genuri și sensibilități. În aceste 200 de luni, revista a devenit un adevărat sanctuar al ideilor, un loc unde artiștii și scriitorii au găsit curajul să exploreze, să provoace și să inspire.

Sărbătorirea acestui număr jubiliar este, așadar, un omagiu adus nu doar revistei, ci și comunității care a făcut-o posibilă: scriitorii care au așternut pe hârtie frânturi din sufletul lor, artiștii care au dat culoare paginilor, editori care au lucrat cu pasiune în culise și, nu în ultimul rând, cititorii care au păstrat vie flacăra acestei publicații. Fiecare dintre aceștia a contribuit la construirea unui edificiu cultural care, iată, rezistă și înflorește într-o lume adesea grăbită și efemeră.

O oglindă a timpului și a spiritului

A ajunge la 200 de numere fără hiatus înseamnă a traversa aproape 17 ani de transformări - sociale, culturale, tehnologice. *Boem@* a fost, de-a lungul timpului, o oglindă fidelă a acestor schimbări, dar și un far care a luminat calea către valorile perene. În paginile sale, am descoperit poeți care au cântat dragostea și melancolia, prozatori care au dezvăluit profunzimile condiției umane, critici care au analizat cu finețe pulsul literaturii contemporane și artiști vizuali care au transformat idei în imagini memorabile. Fiecare număr a fost o poveste de sine stătătoare, dar împreună formează o tapiserie bogată, care surprinde spiritul vremurilor și al creatorilor săi.

Reflectând asupra acestui parcurs, nu putem să nu ne întrebăm, așa cum o făcea și o altă publicație la un moment aniversar: de ce celebrăm la 200, și nu la 196 sau 203? Răspunsul este simplu: pentru că acest număr rotund ne oferă prilejul de a ne opri, de a privi în urmă cu recunoștință și înaintea cu speranță. Este un moment de bilanț, dar și de proiecție, o ocazie de a celebra nu doar realizările, ci și promisiunea unui viitor în care *Boem@* va continua să fie un refugiu pentru cei care cred în puterea artei.

Într-o epocă a grabei, a consumului superficial și a uitării, *Boem@* a rămas consecventă: număr după număr, a adunat între copertele sale creație autentică, eseuri, poezie, proză, artă plastică, cronici și reflecții. Fiecare ediție a

BOEM@

200

NUMERE

fost o dovadă că literatura și arta încă pot fi practicate cu bucurie, cu seriozitate și cu pasiune.

Un viitor luminat de creativitate

Privind spre viitor, *Boem@* își păstrează angajamentul de a fi o platformă vie, un spațiu în care vocile noi se întâlnesc cu tradiția, iar experimentul se împletește cu clasicul. Într-o lume în care revistele culturale se confruntă cu provocări constante, așa cum observa și Nicolae Manolescu despre *Lettre Internationale*, reușita de a atinge 200 de numere este o dovadă de reziliență și fidelitate față de valorile culturii. *Boem@* nu este doar o revistă; este o comunitate, un dialog continuu între creatori și cititori, un loc unde arta și literatura își revendică dreptul de a emoționa și de a transforma.

La acest prag aniversar, dorim să mulțumim tuturor celor care au făcut posibilă această călătorie: scriitorilor, artiștilor, editorilor și cititorilor noștri fideli. Fie ca următoarele 200 de numere să fie la fel de bogate în inspirație, curaj și frumusețe.

Boem@ rămâne, așa cum a fost dintotdeauna, un spațiu al libertății, al visului și al spiritului boem, care ne îndeamnă să trăim și să creăm cu pasiune.

La mulți ani, *Boem@*!

Să continuăm să scriem, să creăm și să visăm împreună, sub semnul artei care ne unește.

Pethő LORAND

UN VÂRF AL INVENTIVITĂȚII CEL MAI FRUMOS DINTRE MORTI

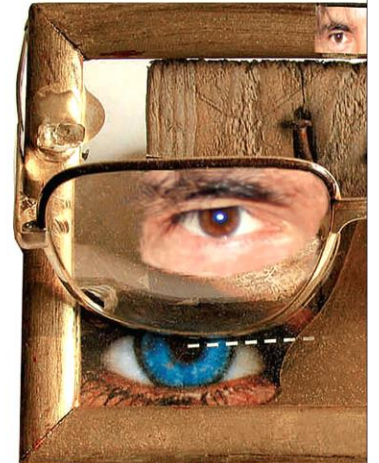
Volumul „Begräbnisse”¹ de Nicolae Tzone, apărut de curând în limba germană la „Editura Pop”, Ludwigsburg, se numără fără îndoială printre cele mai neobișnuite publicații poetice ale ultimilor ani. Cartea, tradusă în limba germană de Horst Samson, este concepută ca un poem-frescă alcătuit din partituri lirice fragmentare și vorbește cu o voce rar auzită în poezie: a unui bărbat înecat în apele Dunării, care plutește și asistă, parcă suspendat, la propria înmormântare.

Această opțiune estetică răstoarnă radical perspectiva convențională. De obicei, cei vii vorbesc despre moarte pentru a deplânge pierderea; aici însă mortul însuși ia cuvântul. „Agățat într-un cui bătut într-un nor”, alături de Dumnezeu, el descrie spălarea trupului, pregătirea sicriului, desfășurarea ritualului. Dincolo de aceste scene se conturează însă o înțelegere mult mai profundă: doliul apasă mai greu decât moartea, iar singurătatea e mai zguduitoare decât stingerea biologică.

Poemul își dezvăluie forța printr-o succesiune de imagini ce oscilează între precizia realistă și înălțarea suprealistă. Materia în descompunere – alge în urechi, mărdușă în plămâni, icre de pește putrezite – stă alături de simboluri transcendente: cuiul de lemn înfipt în cer, lacrimile uriașe ale divinității, auzul absolut al mortului care percepe o muzică pe care nici Beethoven nu a mai putut-o asculta. Tocmai această tensiune dintre concret și metafizic dă textului o putere sugestivă și o adâncime medi-

nicolae tzone

begräbnisse
gedichte

mit 20 bildnerischen arbeiten
von suzana fântânariu
aus dem rumänischen von horst samson

LYRIK

viany îl numește pe Tzone unul dintre „arhierii” catedralei poeziei contemporane, iar Andrei Codrescu subliniază lumina extatică a acestei lirici. Împreună, aceste voci conturează imaginea unei opere cu semnificație poetică și existențială de prim rang.

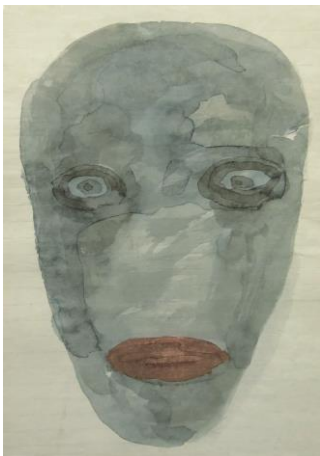
Nu știu cum va reacționa publicul acestei ediții germane, care păstrează ADN-ul ediției originale românești - atât prin inspirata traducere semnată de poetul Horst Samson, cât și prin ilustrațiile artistei Suzana Fântânariu, cunoscută nu doar în România, ci și în Germania. O alegere inspirată a tot mai renumitei „Edituri Pop”, care îmbogățește lista poezilor propuși cititorilor de limbă germană cu numele lui Nicolae Tzone și care, fără îndoială, ne va mai oferi multe alte surprize.

Indiferent de receptare, „Înmormântările” este mult mai mult decât o carte despre moarte. Este o meditație

(continuare în pag. 5)

asupra statutului artistului și asupra fragilității comunității umane. Grotescul și ironia tragicului devin aici instrumente ale reflecției asupra lipsei de iubire, asupra indiferenței colective – și, totodată, asupra puterii poeziei de a dăinui dincolo de granițele vieții biologice. În acest sens, volumul lui Nicolae Tzone este o lectură intensă, de neuitat – o carte în care moartea devine prilej de a vorbi despre viață, despre absență și despre dorul de compasiune.

¹ „Înmormântările”. Poeme. Traducere din limba română de **Horst Samson**. Cu 20 de lucrări grafice de **Suzana Fântânariu** și o postfață, „Metamorfoze”, de **Ioana Pârvulescu**. Pop Verlag, Ludwigsburg, 2025, colecția Ly-rik, vol. 195, 134 pagini, hardcover cu suprapertă, ISBN 978-3-86356-420-9.

George RADU

**VERSURILE CA RUGĂCIUNE
ȘI DESCÂNTEC DE INVOCARE A PURITĂȚII**

Cel mai recent volum de poezie publicat de Nicolae Tzone, „*Niciodată nu există învingător*”¹, prezintă o perspectivă asupra tragicului existenței umane, folosindu-se de mijloace poetice. El se deschide cu un spectacol brutal care îl are drept protagonist pe Serghei Esenin. Poetul rus își taie venele, scrie un ultim poem cu propriul sânge, apoi se spânzură de țevile din camera de hotel în care se afla. Pentru a ajunge la tavan a transformat câteva volume în trepte, ceea ce ne arată că, în viziunea acestuia, cartea nu este un spațiu spre viață și spre experiențele definitorii ale existenței umane, cum spunea în „Testamentul” său Tudor Arghezi, ci, iată, o opțiune spre „marea trecere”.

Poetul nu poate avea o moarte banală, aceasta este resemantizată și asociată cu nunta: „la nunta nimicului/ cu nimicul/ niciodată nu există/ învingător”. Lipsa semnelor de punctuație conferă ambiguitate discursului poetic, cititorul putând să opteze pentru un ton afirmativ sau pentru unul interogativ: „poetii oare/ domnule esenin/ de acolo din ceruri/ sau de acolo din iad/ sau de pe unde oi mai fi/ că nimeni nu a fost/ pe unde ești/ să te vadă/ tot o caraghioasă tagmă/ ți se par/ îți mai este dor/ de o vodcă/ rusească/ la apusul ori/ la răsăritul/ soarelui/ te mai vezi/ cu isadora duncan/ o mai iubești/ tot așa de mult/ ca pe când/ erai viu”.

Solitudinea capătă dimensiuni greu de suportat. Sfântul Petru, cel care deține cheile Raiului, se dovedește a fi receptiv la mesajul poetului. El se poate alina,

(continuare în pag. 6)

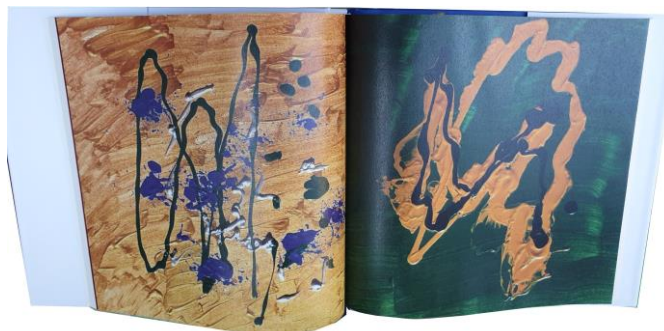
(continuare în pag. 5)

În definitiv, prin propria sa poezie, creându-și un limbaj propriu pentru a exprima ceea ce simte: „petrule sfinte/ au rămas din mine/ doar niște cuvinte/ sleite/ pe care le/ mestec/ și le pun/ la uscat/ și de o sută de ori/ într-o singură/ zi/ sub limba mea/ însetată/ cea mai însetată/ limbă de poet/ din câmpia română/ și până în americi/ și anglii/ și portugali/ și spanii/ și franțe”. Cititorul devine martor la acest covârșitor spectacol al suferinței: „de nu mi-aș agăța/ șuruburi din iarbă/ de cânepă/ între mine/ și clanțele ușilor/ m-ar lua vântul/ de creștet/ și m-ar transforma/ cât ar clipi/ în ciuline de băragan/ ca în kira kiralina/ prietenului nostru/ foarte ciudat/ dintotdeauna ciudat/ istrati panait.”

Pe deplin conștient de starea sa la limita durtății, poetul are nevoie de validarea propriei existențe: „petrule drag/ nu pleca/ fără să mă/ vezi”. Se poate face, fără a greși, o apropiere asumată de eul poetic din psalmii arghezieni, care oscilează în permanență între credință și tăgadă, cerându-i lui Dumnezeu o dovadă a existenței divinității (concretizată prin înger ca semn al depărtării).

La Nicolae Tzone expresivitatea privirii devine un semn al apropierii dintre om și Dumnezeu. Versurile capătă un ton de rugăciune. Devin, de fapt, un descântec de invocare a purității: „Întoarce-te sfinte/ și ridică-mă/ de sub masă/ și de sub/ scaune/ și de sub pat/ privește-mi ochii/ cu smalțul căzut/ și încurajează-mă/ să cresc la loc/ cum am fost/ când bucuria-mi era/ fereastră la casă/ și perna de mătase/ peste cearceaful/ curat ca lacrima/ și soare la asfințit/ și soare la răsărit/ și lună plină/ și lună crai nou/ ivită pe după/ umerii mei/ ca de după mări/ și oceane”.

Ilustrație de Nicoleta Irina Tzone

Există o vârstă a genialității, care este cea de treizeci de ani, dacă ne raportăm la vârsta la care a murit Serghei Esenin, ori aceea de treizeci și trei de ani, dacă

ne raportăm la vârsta lui Iisus Hristos. Poemul este asumat ca singura modalitate de a da sens existenței: „am trăit pentru poezie/ ba câteodată/ chiar poezia/ m-a transformat în hârtie/ de scris/ și în peniță de scris/ și a scris/ chiar ea/ în numele meu”.

Moartea este acceptată ca firească și necesară, nimeni neputând să i se sustragă: „cu moartea am izbutit/ să mă țin de gât/ foarte strâns/ nu știu prea bine cum/ dar am reușit/ s-o conving/ că nu e bine/ să mă sugrume/ în îmbrățișarea ei/ câteodată totuși/ prea pătimașă/ prea grea/ și prea/ rea.”

Este, prin urmare, inevitabilă. Poetul are un rol privilegiat în lume, tocmai consumându-și energia, vitalitatea și timpul scriind versuri prin care să se înțeleagă pe sine, să descifreze lumea în care trăiește și să dea sens, cu deplină luciditate, propriei vieți: „dar știu/ de o veșnicie știu/ că ulciorul/ ce merge la apă/ se sparge/ mult mai repede/ decât cel ce nu/ se dezlipește/ nicidecum/ de pe dulapul/ de lemn/ din bucătăria/ castelului/ împărătesc”.

Ilustrație de Nicoleta Irina Tzone

¹ Ed. Vinea, 2024. Prefață: **Ana Dobre**. Addenda: „Poemul-capodoperă stă, cu siguranță, la temelie lumii...”, interviu realizat cu autorul de **Gellu Dorian**. Lucrarea de pe copertă și ilustrațiile: **Nicoleta Irina Tzone**.

Ovid CALEDONIU

BUCURIE, ANOTIMP, LUMINĂ

Îmi plac cuvintele roșii la față,
copacii luminați de secunda unei veri,
mă știu ca ziua, nu sângeră umbra,
întors în mine, caut soarele de ieri.
Bucurie, semn peste toate, strigăt
de lucruri, plante numite în mers,
pasărea de lut în strălucirea de-aur,
din adânc vine, săgeată-n univers.
Anotimp, respirație, târzie-mbrățișare,
laudă grădinii în rod ce ne leagă
fără răsplată când albă ora
se deslușește, izvor în noi, întreagă.
Și totul, ca zâmbetul statuiilor
demult părăsite, când toamna strânge
culorile din arborii certați de vânturi
și noaptea, ca un ser, pătrunde în sânge.
Osteniți, cu lumină ne spălăm ochii
cum ai atinge pâinea în sărbătoare
și știm că lumea e înflorită stea,
grăuntele aprins ce dă din fiecare.
Îmi plac cuvintele roșii la față,
rășina lor curgând mereu în vine,
mă știu ca ziua, nu sângeră umbra,
întors către oameni, caut soarele în mine.

URCIOR DE LUT

Am fost urciior de lut ars
sub pământ de veacuri, fără toarte,
cineva a turnat în mine vin
ca sângele cerbilor înainte de moarte.
Mi-aduc aminte de cântecul copiilor –
era în echinox – întâiul – mi se pare,
soarele răsădea pe cer trandafiri
din grădina lui, pentru fiecare.
Un tiran m-a strâns la ospăț –
am simțit, cum printre degete, curg
necunoscut, ca nisipul fără trup,
fântână pe inimă în amurg.
Acum s-au vindecat rănilor, în nopți
nu-mi sângeră pleoapele de nucă,
și când din mine fac poduri spre amiezi,
lumina din ochi ca tăciunii se usucă.
Am fost urciior de lut ars –
azi un contur pe o veche carte, -
cineva odată a băut din mine vin
ca sângele cerbilor înainte de moarte.

CU MĂINI DE NESOMN

Cu mâini de nesomn mi-arunc peste trup
lumina și cânt ce-iese înainte,
soarele s-a împrietenit cu mine,
ora începe înaltă, fierbinte.

Vara se desface în stupi de aur, calzi,
pieirii nu mă las, îmi vine-n gând să spun,
rămâi, o brad, ca ieri, cu acele pe piept,
semeț, în calea vântului mă pun
să-l frâng în două ca pe-un copac în drum –
parcă sunt munte și parcă veșnic sunt,
mă leagă un țarm, îmi dă drumul altul,
strâng în mâini lumina ce s-a făcut cuvânt.

NUMĂRĂM ARIPI

Stai rezemat de cer și în brațe
îți culci timpul crescut în tine
să fie începutul, mângâietorul
avânt din care ne desprindem albine
și numărăm aripi pictate de soare,
lan după lan și munte după munte,
când noaptea își spală fața în furtuni –
șoim de taină în zărilor cărunte.

Mai ții acum dezlegate cuvintele,
le-ncerci ascuțișul pe gresie, vezi
pentru fiecare propria lui moarte –
fruct osândit, fără sânge, în livezi,
ecou te simți, vrei să-l spargi cu mâna,
dar sufletul cade în tine prea plin
de lumină să fie același mereu
în azur icoană, sub negură chin.

RĂDĂCINI ÎN ALȚII

Regăsit în toate, în nimeni pierdut,
ca sămânța în plină slavă
sufletul ei, ca florile în soare,
deschis e în ora adîncă și gravă

și-albastru ca ziua ce urcă în noi
trupuri de lună pe punțile de vânt,
arbore noaptea, cu rădăcini în alții,
măsoară steaua numai vibrație, cânt.

În toate pierdut, regăsit în nimeni
mănâncă din cer câteodată și apoi
ca fructul desfătat în asfințituri
ne cere, în taină, semințele-napoi.

DIN CUVINTE

Din cuvinte afară ies și intru,
cu dreapta despart ca un păstor turmele
și iau în spate soarele povară,
ca un ogar timpului îi miros urmele.

Cu stînga bat tobele de taină în cer
și-adun furtunile din lanuri, de pe mare,
și sunt ca un stejar bătuit de doruri
sau noaptea dintr-o nerostită cântare.

Mă leg cu fiecare om într-altul
să simt cum mă înalț pe drumuri roșu zmeu
și când din stânci țâșnesc apoi spre lume,
sorb din pământ tăria – sunt ca un minereu.

Arsenie AUGUSTIN

În prag stau iluziile țândări,
 Bucăți ghemuite-n colțuri clipesc
 Iar tăcerea și-a zidit turn printre vene.
 Mâini chircite împing ecouri albastre
 Până dincolo de aerul strâmt
 Ce-și croiește dureri clandestine
 Cu ritm răgușit.
 Metalic, o ușă alb-negru ascunde iubiri
 Decojite, cu degete reci.
 Mâine vor fi îngerii de strajă
 Adunați să cânte depărtările mute,
 Să ardă cuvinte în domul suirii
 Unde numai privirea
 Pândește învierea din cruci.

Între cele două margini ale timpului
 Stau vânătorii de umbre
 Tăcuți cum sunt zorile
 Pe creasta munților.
 Pândesc albul căzut din aripa îngerilor,
 Sau poate al zânelor ieșite din peșteri.
 Furișați, caută un cer
 Mai pregătit de singurătate, de fior.
 Pipăie trupul calm al întunericului,
 Intră în vorbă cu pântecul unui nor venit
 De departe să plouă peste rocile goale.
 Măslinul crește singur
 Înconjurat de buruienile zdrobite
 Sub politețea destinului.

Traversez Styxul pe pragul tăcerii,
 Tălpile mi se destramă-n abis,
 Suflul mi-e flamă
 Sau poate doar cântec insidios.
 Tulbure, deșertul de foc se aprinde,
 Tenebre se întind până la epidermele apei.
 Strig încercând zborul
 Nestatornic peste vârfuri înalte,
 Iar dincolo, spre est, o corabie veche
 Se frânge în umedul vis întârziat.
 Pe malul acesta se dansează cu marea,
 Aici iubesc ancora albă și tristă
 Uitată într-un port obosit.

Ioan GHEORGHIUȚĂ

Sentimentul meu...

Sentimentul meu
 cel mai puternic,
 cel mai strălucitor
 e cochilia în care dorm
 ca-ntr-un corn
 solitar, de os viu și peren,
 aceasta se preface,
 neasemuită găoace,
 că scoate uneori
 anumite sunete
 prelungi
 precum un cvintet de viori...

De-am iubi...

De-am iubi din ochi sclipirea
 și din cer măcar puțin,
 ne-am găsi cu toți iubirea
 și-ar ploua cu stropi de vin,
 de-am iubi din foc sărutul
 și-am lua din el un pic
 ne-am însemăna tumultul
 cu maci vii și borangic,
 de-am iubi din apă viața,
 din pământ, cristal divin
 ne-am preface dimineața
 umbra propriului destin.

Părere

Am trecut prin timp
 ca o nălucă,
 soarele era diferit,
 mi se părea că urcă,
 mi se părea
 că renaște sedus
 de un suflet arzând, strălucind
 încet spre apus.

Până când...

Nu trebuie să-ți faci vise niciodată,
 omule, cu ochi de smarald,
 cu ochii de cremene,
 ele vin singure de la soare
 și se așază pe sufletul tău
 că renaște sedus

(continuare în pag. 9)

de un suflet arzând, strălucind
încet spre apus.

Până când...

Nu trebuie să-ți faci vise niciodată,
omule, cu ochi de smarald,
cu ochii de cremene,
ele vin singure de la soare
și se așază pe sufletul tău
ca oricare speranță,
precum o pasăre migratoare
pe o privire a aceluiași far
înspre nicăieri,
uneori zboară în necunoscute dureri,
alteori veghează anii,
veghează veacurile
până când o cuprinde
nepăsarea...

Sărută...

Sărută flacăra învierii,
cea care te-a învățat
să gândești,
și-apoi gândurile tale
vor dăinui
în eter...

Dacă..

Dacă sapi în necunoscut
întunericul va țâșni
ca un vulcan în fierbere,
lângă tine se vor încruci
stelele...

Logos

Văzul s-a spart
în mii de bucăți
relative și reci,
a patinat pe retina orizontală
când zgomotul
mai puțin infernal
a smuls litera
din balamalele luminii,
văăăăzule, cineva striga,
văzule, cineva tăcea
și toți priveau
lăcomindu-se
spre globurile
minuscule, imposibile
ale reîncarnării...

Solfegiu

Calc pe nefericiri
și străzile plâng,

copacii mă-njură
flegmatic,
lacrimile plutesc
pe pământ
apropiind
suflete tot mai reci
și mai înghețate,
calc pe nefericiri
sau le strâng în pumni
de himeră,
în noi dimensiuni
uite
în ghearele
absurdului.

Eu te privesc...

Eu te privesc pe tine,
omule, venit sau neavenit
din transcarpatica tare
precum diamantul,
precum orizontul dinspre infinit,
te privesc dincolo de vedere
și te aud dincolo de auz
fără să realizez
cât de aproape suntem,
cât de bine ne înțelegem
chiar dacă limba
pe care o vorbim
este însemnul
smereniei...

Tăcerea mea...

Eu nu sunt înțeleș,
nici ascultat
din simplul motiv
că limba mea e diferită
de limba copacilor,
iar glasul meu
nu are acea melodie
a privighetorii
însă va veni timpul
când îmi veți înțelege
tăcerea mea...

Matinală

Răsare cugetul
la marginea îndoielilor,
briza aducerilor aminte
acoperă fruntea izvoarelor,
în priviri adevărul înoată asimetric,
aripile dimineții
sapă brazde adânci
de lumină
pe orizontul de cleștar.

Sasha IVANOV

EA ȘI CELĂLALT

Scena 4 actul 2

(vila Luniei)

Personaje: (A) Andrei - soț, (M) Maria - soția sa, (I) Lunia - soția celuiilalt

Trecuseră doar câteva zile de la ultima întâlnire dintre Andrei și lunia. Femeia îl apelează insistent. Nu primește răspuns de la capătul celălalt. În sfârșit, după mai multe încercări interlocutorul răspunde. Femeia începe să bocească la telefon.

I: Te rog să vii până la mine! Te rog! (icnind).

Pe difuzor se aude conversația.

A: Doamnă, nu are rost! Aceste interacțiuni nu ne pot face decât rău.

I (disperată, țipând): Vreau să vorbesc cu cineva! Vreau... Nu am pe nimeni!

Respiră scurt și des. Nu reușește să plângă ca lumea. Are ochii încercânați, umflați de plânsuri trecute.

A: Doamnă, încercați să vă calmați!

I: Nu-mi spune doamnă! Nu mă mai ține așa la distanță! Sunt lunia. Te roog! Te roooog!

A: Doresc să nu insiști. Ai răbdare! Timpul le va rezolva pe toate, toate durerile noastre.

I: Te roog! Te roooog! (plânge cu horcăituri tânguite, sacadate)

A (enervat): Nu. Nu vin!

Lunia reapelează insistent. O dată și încă o dată. Femeia clachează. Nu mai are judecată. Rămâne blocată în ideea de a-l întâlni. Perseverență în demență, se mișca nebușește, sună de pe un alt telefon. I se răspunde după alte serii de apeluri fără răspuns. Bărbatul ajunge la ea acasă. pătrunse în holul întunecat, apoi în sufrageria luxoasă, plină cu decorațiuni butaforice antice din zona Greciei și a Egiptului. Andrei zâmbește cu ochii fixați pe o reproducere după statuia lui Venus. Intrând în living, rămâne el însuși incremenit ca o statuie. O vede pe lunia... E aproape goală. Fără sutien, purtând numai un chiloțel albastru din dantelă. Piesă insignifiantă, ce nu reușește a acoperi mare lucru din trupul neașteptat de voluptos al femeii minione. Andrei rămâne blocat o secundă. Apoi apucă o husă de canapea și sare în acoperirea trupului gol din fața sa.

A: Nu mă uit. Trebuie să te acopăr mândruță scelerată. Îmi pare rău, dar nu merge așa!

I: Culcă-te cu mine!

Strigă agitată în timp ce el o îmbracă în husa de la pat. Lunia se smulge din pătură și scapă așa, aproape goală, prin cameră. Începe să danseze lasciv.

I: Sunt goală, doar pentru tine! Ia-mă! Ia-mă, te rog! Fă ce vrei din mine! Sunt a ta!

A: Lasă-mă să te acopăr! Bem amândoi un pahar de vin și ne vom simți mai bine, ne vom liniști!

Îi vorbește calm, mios. Reușește să o liniștească. Ea se apropie cuminte și se lasă îmbrăcată în husa groasă a canapelei, împodobită cu ciucuri de draperie. Femeia se depărtează de Andrei gesturi stângace. Privește în jos rușinată. Se liniștește. Vorbește cu calm scoțând capul din husa patului.

I: Te rog, te implor! Culcă-te cu mine! Trebuie să facem asta! Ne vom simți amândoi, doar așa ne vom simți mai bine după aceea!

A: Nu, nu te vei simți mai bine, doar crezi asta! Te vei bucura câteva minute la sfârșit, pe urmă vei realiza cât de puțin important este acest lucru.

I: Și ce dacă? Vreau să mă răzbun chiar de-ar fi să savurez doar o secundă această răzbunare

A: Vei pierde! Ascultă-mă! Ai putea avea în mine un prieten pentru mult timp de acum înainte. Asta dacă vrei. Făcând ce spui tu, ne vom disprețui și ne vom evita după momentul acela. Ne vom transforma unul pe altul în unelte. Unelte ale răzbunării, dar tot ne vom disprețui. Vei vedea în mine o unealtă. Și nu vrei să ai de-a face cu un instrument, ceva conceput doar pentru a fi folosit.

Femeia se apropie moale și sprijină capul pe pieptul bărbatului. Apoi își retrage capul și-l fixează cu palma pe piept în locul în care i se aflase înainte capul

I: Nu-mi pasă! Hai să compensăm toate durerile noastre!

A (rece): Nu simt nevoia să compensez nimic.

I: Atunci, măcar rămâi lângă mine! Profesia mea e de arhitect, dar de ani întregi sunt casnică. Mama la copil. Adică o proastă! Nu am nici un Univers social, doar câteva prietene la fel de proaste ca mine!

A: Te consideri o nimeni? O nenorocită fără speranță?

I: Nu știuuu! (lamentându-se)

A: Gândește-te că ți-a lăsat vila, mașina aceea exagerat de scumpă și îți plătește pensie alimentară. Trebuie să te fi iubit foarte mult cândva, să te fi apreciat enorm. Altfel n-ar fi fost așa copleșit de vină. Niciun bărbat nu lasă de bunăvoie atâta avere fostei soții fără luptă.

I: Și ție ți-a lăsat mașina și apartamentul.

A: Soția mea mă iubește. Sunt sigur. Eu știu de ce mi-a lăsat totul. Vorbeam acum despre tine.

I: Ești nebun! Doamne, dacă erai un om normal ne-o trăgeam, ne răzbunam pe ei, îi făceam să sufere!

Lunia frustrată, amenințătoare

Andrei calm, impasibil.

A: Nu se va întâmpla. Eu nu doresc răzbunare. Vreau ca iubita mea soție să fie satisfăcută, împlinită și fericită.

I: Împlinită este, că are ditamai burta. Doamne, ce prost ești! Tu ai mai avut vreo femeie înaintea ei? Disperatule!

A: Da, am avut mai multe. Dar pe ea o iubesc. A fost lângă mine zeci de ani. M-a îngrijit. Mi-a oferit un copil frumos și deștept ca ea. O voi iubi până la sfârșitul zilelor mele.

I: Noroc că copilul este deștept ca ea! Căci dacă te moștenea pe tine era vai de capul lui! (râzând, beată). Lunia bea pe nerăsuflăte paharul cu vin.

A: Te simți mai bine? Că vreau să plec! (ridicându-se).

(continuare în pag. 11)

Femeia i se pune în față, îngrozită de gândul că va rămâne singură.

I: Vino cu mine la concertul de pe faleză din week-end!

A (uluit): De unde și până unde? Eu nici măcar nu te cunosc. Stai liniștită că nu voi veni. Cred că ai înțeles aiurea. Eu nu doresc să fiu în preajma ta! În plus, am întâlnire cu o tipă.

I: Tipă? (uluită). Tu deja te întâlnești cu tipe? Ahhh! Nenocita de mine!

A: Chestii fără obligații, am agățat-o în Daily Pub.

I: Te rog! (agățându-se de gâtul lui Andrei).

Bărbatul o îndepărtează brutal, dezgustat.

A: Iar începi cu rugămintile? Țsta este singurul tău concept despre persuasiune?

I: Eu nu știu să fiu altfel. Am fost toată viața femeia bărbatului meu. Vino cu mine! Eu nu am pe nimeni (disperată)

A: Nu-ți fă griji! Totul va fi bine! Încearcă să te distrezi! Singură! Eu îți zic clar de pe acum! Că nu voi veni. N-am nicio datorie față de tine! Și nu-mi doresc să fiu în preajma ta. Nu voi veni! Clar? Nu mă mai suna! Nu, voi, mai, veni! Nici la tine acasă și nici la nu știu ce concert. Adio!

*

Act opțional-proiecție-text citit-muzică (om la lună, travka sau monojacks, sau heavy de la dimitri's bats)

SUFLET PE APE

(proiecție concert) monolog sau povestire povestitor nevăzut

Andrei agitat pe fundalul proiecției concertului

Cum s-o găsească? Fusese un tâmpit fără pereche. Cum își închipuia că ar putea găsi o femeie mărunțică între mii de oameni ce săreau țonțoroi cu mâinile ridicate? Să se pună în pielea ei, poate. Asta nu însemna ceva facil. O cunoștea de puțină vreme. Să fie oare așezată la unul dintre barurile sezoniere? Se întreba plimbându-și ochii cu atenție de la o terasă la alta. Își storcea creierii ca un criminalist experimentat. Unde, într-o mulțime de oameni, s-ar ascunde o femeie rănită? Ce anume, din ce parte a conștiinței sale viciate, controlată de un suflet sfâșiat, și unde ar fi putut-o conduce acel impuls nesănătos pe sărmana suferindă? Lângă scenă, în primul rând? Să fi fost atât de dezinvoltă, curajoasă, disperată după atenție? Oamenii răniți nu erau curajoși, dimpotrivă, deveneau temători și retrași. Dar poate că lumea se vedea mai puternică decât altele. Să fie posibil oare? Da și nu. La naiba! Logica bunului simț îndemna să caute în spatele mulțimilor, în ultimul rând, departe de oamenii fericiți care se distrau. Ea ar fi stat acolo, retrasă, privindu-i pizmaș, gândindu-se cu dor la vremurile bune când petrecea alături de soțul ei iubit. Privește cu atenție fiecare femeie și bărbat. Cu ce să se fi îmbrăcat sărmana nebună. Putea purta o geacă subțire și jeans, cu părul strâns, ca toți ceilalți și n-ar fi descoperit-o niciodată. Dar dacă simțise nevoie de protecție? Doar îl rugase cu lacrimi în ochi să vină cu ea. Atunci firesc ar fi s-o găsească la mijloc, strânsă între oameni. Alinându-și, între trupurile încinse, propria nevoie de căldură. Da, era logic că ar fi stat înghesuită între oameni fericiți, doar era nefericită. Să fie la mijloc, dar care mijloc? Că mijlocul era cel mai mare. Nu, nu, asta n-are cum, nu! Văzând oameni îndrăgostiți să-i adâncească ei nefericirea? Se putea, dar parcă era greu de crezut. Doar dacă o fi fost beată. Da, la băutura

oamenii sunt în stare de orice. Iar pe ea n-o cunoștea. Se putea transforma într-o dementă. Mai era și rănită. Se știa că alcoolul făcea casă bună cu suferința și apucăturile prostești. Iar ea nu dovedise manifestări firești nici înainte. Hotări să-și alunge gândurile negre și să continue optimist căutarea. Își propuse abordarea unui sistem de treierare a întregii mulțimi, mergând cu câte trei rânduri pe stânga și trei pe dreapta, adică șase odată. Aproximativ, căci oamenii nu stăteau ca la defilare, umăr la umăr, dar altă abordare mai practică nu găsise. Acorda atenție tuturor femeilor. Ea nu era înaltă, dar nu putea ști ce fel de încălțări purta. În funcție de păr nu putea face triere. Luminile scenei produceau reflexii diverse, așa că brunetele păreau șatene, în același mod în care blondele puteau să arate mai puțin blonde. Lunia, fiind șatenă, se încadra la amândouă categoriile. Misiunea devenea foarte grea. Fiindcă femeile prezente la concert erau multe, mult mai multe decât bărbații. Și săreau în sus ca apucatele.

Arăta ca un obsedat când insista cu privirea pe câte o domnișoară scundă. Trecuse printre mii de oameni, privea insistent sute de fete, femei. Primise zeci de ghionturi. Fusese împins, călcat și injurat. Degeaba. Ea nu se arăta nicăieri. Părea în ciudat că fusese atât de prost încât să caute insistent o tâmpită ce nu merita nici măcar injurată.

Îl plesni revelația. Prea târziu. Își aminti că oamenii suferinzi caută cu privirea apa sau cerul. Apa era în stânga scenei, iar cerul tot de acolo se putea observa, căci în oricare alt loc lumina artificială acoperea pe cea a văzduhului. Se deplasa din ce în ce mai repede cu privirea fixată pe acel mal de apă curgătoare din dreptul scenei.

Da. Se putea ușor observa de acolo și apa și cerul. Și oamenii. Asta conta cel mai mult. Trebuia s-o ia de la zero. Să repete premisele și să rezolve din nou. Deci, oamenii suferinzi căutau apa sau cerul. Da. Apa, cerul. Da, apa da, e numai una, e apă, indiferent că se simte dulce ori sărată. Dar cerul? Dar Cerul? Nu poate fi oare de mai multe feluri?... Septenarius?... Septenarius! Da, strigă surd în barbă ca după o revelație. Biserica ascunsă în rod de furnale. Da. Acolo s-ar duce oamenii răniți, unde se duc de la începutul timpurilor, la Biserică. Septenarius!

O zărește într-adevăr pe malul apei, lângă Septenarius. Se cutremură. Femeia se îndrepta spre apă. Intrase deja până la brâu înainte de a ajunge el lângă dansa. Întinsese mâinile în față, ca într-un fel de transă hipnotică. Parcă dorind să atingă ceva prețios aflat înaintea ei, scufundându-se, din ce în ce mai mult, în apă.

Scena 5 actul 2

(vila luniei)

În timpul concertului lumea încearcă să se sinucidă aruncându-se în Dunăre. Andrei o vede exact în acel moment. Intră după ea și o scoate din apă salvând-o de la înec. O duce acasă. Lunia zace pe canapeaua din living într-o stare incertă. Andrei îi ține mâna, frecându-i delicat cu cealaltă mână exteriorul palmei tremurânde.

I: Ți-am ruinat întâlnirea cu tipa din Daily! (zâmbind cu

(continuare în pag. 12)

vinovăție),

A (*resemnat*): Oricum era doar sex.

I: Eu ți-am oferit doar... Nu aveai nevoie de vreo divorțată sau văduvă din Daily (*zâmbind larg*)

lunia se ridică în capul oaselor, sprijinită încă pe pernă. Andrei îi ține în continuare mâna într-a lui.

A: Nu există doar văduve și divorțate la Daily Pub...

I: A, da uitasem! mai sunt curvele, alea așa de bune că nu le-a luat nimeni de neveste până la 40 de ani. Și bineînțeles, târfele pe bani care sprijină tejehelele tuturor barurilor din orașul acesta.

A: Știi bine că nu m-aș duce vreodată cu o femeie plătită.

I: Da, de parcă eu te cunosc! De unde să știi? Ești practic un străin pentru mine. Propriul meu soț s-a dovedit un străin pentru mine.

A: Chiar crezi că m-aș putea duce la curve plătite? (*mimând că e revoltat, deși nu era*)

I: Nu, am fost malițioasă. Iartă-mă!

Bărbatul se îndreaptă de spate și începe să vorbească pe ton grav.

A: Ce naiba te-a apucat acolo la concert? Că erai bine când am vorbit la telefon.

I: Eram bine? Așa ți s-a părut?... Și atunci de ce ai venit după mine? De ce m-ai căutat la concert?

A: De ce?... Cee ? (*se bâlbâie*)... Aaaaa! Ești isteată. Din Fapul că am părăsit o întâlnire erotică pentru tine asta se deduce, nu? Da, ai dreptate, nu te mint. mi se păruse, când vorbiseram la telefon, că nu erai bine.

I: Sunt surprinsă că ai venit să mă cauți.

A: Hai, lasă asta! Ce te-a apucat? Ai un copil de crescut. Să te omori pentru unul ca el?

I: Știi cum a fost?... Mă strecurasem. Ajunsesem lângă scenă, chiar în primul rând. Puteam să văd pantofii chitaristului. Eram fericită. Mă gândesc acum că e ciudat ce spun, dar chiar mă simțeam fericită, în ciuda nefericirii mele sfâșietoare. Probabil că, alături de toate celelalte, luminile, instrumentele de pe scenă, vocile din jur... Mă lingeam pe buze și îmi venea un gust bun, simțeam plăcere, îți jur, nici nu-mi venea să cred, îți spun, să-mi bag picioarele! Plăcere din aceea pură, de cea mai bună calitate. O să ți se pară ciudat ție, care mă știi cât sunt de nefericită. Ei, în momentul acela nu eram, chiar mă bucuram de toate chestiile incitante din jur. În dreapta, lângă mine, tot în primul rând de lângă scenă, îndrăgostiți se sărutau nebunește. În spate, alții. Dragostea plutea în aer și de jur-împrejur. Muzica devenise nebună. Ori poate doar eu o plăceam din ce în ce mai mult. Nu, de fapt cu toții simțeau. Tineri emoționați închideau ochii, lăsau capetele pe spate... Închideam și eu ochii, lăsând capul pe spate, exact ca ei. Mă legănam. Îmi plăceau din ce în ce mai mult melodiile acelea. Recunosc, eram și puțin băută. Chiar mai mult, cred.

A: Gândul la băutura m-a făcut să te caut la malul apei. Știam că ești puternică și n-ai fi făcut prostii trează.

I: La început, vinul m-a animat. Zâmbeam. Așa singură, fără să-mi zică cineva vreo glumă... Dădeam din cap după muzică... Îmi plăcea tare! Parcă-mi venea să plâng de plăcere. Prinsesem chiar a țopăi. Mă ridicam pe vârfuri și săream în sus cu amândouă picioarele odată. Și dădeam din mâini pe ritmul muzicii. Mă simțeam minunat. Până când... un tinerel se aciuase între mine și scenă. Am fost nevoită să mă trag mai în spate. nu mai vedeam nimic. Nici pe solist nu-l mai vedeam. Tinerii aceia pupăcioși deveniseră enervanți. Luminile scenei parcă delimitau zonele tene-

broase și le înmulțeau. Mă gândeam că înnebunisem. Îmi aminteam că la început toate acele lumini erau orbitoare, iar pe urmă parcă se pusese în slujba întunerului. Mi se făcuse frică. Mă temeam, mă depărtasem ușor de scenă, începusem să tremur. Parcă acolo, în fața mea, sălășluia un monstru ce îngurgita alți monștri din întuneric și înghițea sentimentele din oameni. Le răpea bunătatea, tandrețea, frumusețea și îi lăsa hâzi, sterpi și goi în fața spaimelor cele mari, aducătoare de moarte. Mă îndepărtam în continuare de scenă... Nu-i mai uram pe ceilalți din jur. Parcă mi se făcuse milă de ei... Plecam, mă retrăgeam din mulțime. Încet, cu spatele, cu durere. Îmi părea rău. Căci nu venisem pentru asta. Dorisem numai să mă simt bine, să dansez... Ajunsesem la zeci de metri de ultimul om. Privind de departe nu mai arăta așa de rău. Scena era luminată frumos. Cerul se vedea din nou întreg, cu stelele toate. Un aer așa curat! O noapte caldă! Muzică bună! Dacă nu m-aș fi enervat, dacă nu m-ar fi enervat băiatul acela înainte... Deja mă simțeam din nou bine. Nimic nu putea să-mi strice starea aceea de beatitudine. Mi se îmbăta sufletul de plăcere.

Andrei o ascultă atent, cumva fascinat.

A: Nu ești o proastă cum crezusem. Pare că-mi semeni oarecum. Parcă mă aud pe mine vorbind, uneori, tot așa aiuristic. Și nu mă pot gândi decât... că poate într-o clipă de derută, voi face la fel ca tine. Mă cutremură gândul că poate atunci nu va fi lângă mine cineva care să mă salveze, cum am fost eu lângă tine acum.

I: Nu cred că asta mi-am dorit inițial... mi s-a năzărit așa, la un moment dat, că niște stele căzuseră de pe cer, tocmai în apă, chiar pe malul de la marginea parcului (*râde ușor*) Mi s-a părut logic. Era clar că îmbrățișând reflexia din apă aș fi ajuns nemijlocit la stelele acelea care se reflectau în valuri, un drum de ani parcurs într-o secundă... Eu chiar m-am gândit în momentele acelea că aș fi putut ajunge la stele... Ba chiar pe de-a dreptul, nu pe ocolite. (*râde ușor*). Parcă descoperisem un drum spre stelele ce luceau scăpărând pe întinderea apei până la capătul întunerului...

A: Mamăă! Ce fel ai descris toate astea! Voiam să știu cum ai căzut, mă gândeam că povestindu-mi, scoțând trăirile din tine, îți va fi mai bine. E singurul motiv pentru care hătărăsem să nu te întrerup, dar asta, nu mă așteptam la asta. Parcă m-am auzit pe mine, în momentele de delir.

Râde potolit, afectat.

A: Cred că ți-ar fi stat bine ca soție a mea. Poate, dacă ne întâlneam...

I: Atunci fă dragoste cu mine! Nu mă mai refuza!

lunia ridică capul, entuziasmată, ca și cum uitase tot ce se petrecuse până atunci în acea seară. Andrei așezat pe pat, ținându-i în continuare mâna într-a lui, îi vorbește încet, sfătos.

A: Aș putea face cu tine diverse chestii erotice, dar nu dragoste, asta nu!

I: De ce nu ne putem iubi firesc, simplu? (*ridicându-se de tot în șezut*)

A: Dacă ne-am iubi firesc, dacă am face dragoste pur și simplu cum fac toți, am percepe, eu cel puțin, chiar și tu, deși nu vrei să recunoști, doar răzburare. Pe când, în orice alt mod ne-am apropiat, gen perversiuni,

(continuare în pag. 13)

atingeri erotice sau mai știu eu ce, ar fi mult mai cinstit, ar fi vorba doar despre noi, despre ce simțim fiecare ca trup, ca individ independent, separat de orice relație de cuplu.

I: Deci ai putea să-mi faci diverse chestii, dar nu să te culci corect, cinstit, cu mine.

A: Aș putea să-ți fac orice, nu de putut e vorba, credeam că ai înțelege. Corect ar fi să simți pasiune pentru unul, nu răzbunare pe celălalt.

I: De ce nu? Ce-i rău în răzbunare, ce-ai cu răzbunarea? Nu ți-e ciudă pe ea, nu vrei să-ți iei revanșa?

A: Nu. Mi-e dragă și o iubesc. Îi vreau binele. E o femeie bună și merită să fie mângâiată de un bărbat superb. Mi-a fost alături toată viața.

I: Toată viața! Dă-mi voie să-mi bag degetul pe gât! (*mimând scârbă*). Toată viața abia acum urmează. Ești un cretin dacă crezi altfel!

A: Bine, cea mai frumoasă parte a vieții. Ea a fost.

I: Și nu ți-e ciudă deloc? Nu-ți pare rău că nu mai este a ta, că te-a trădat? Cum să iubești ceva ce aparține altuia?

A: Foarte ușor. Nu văd niciun impediment. Și nu m-a trădat. Eu am știut mereu tot ce s-a întâmplat între ea și celălalt.

I: Adică? (*surprinsă*)

A: Adică ea mi-a povestit totul, de fiecare dată, încă de la prima aventură.

I: Și n-ai făcut nimic să oprești asta? Ce fel de om ești?

A: Pffff! Cred că va fi nevoie să mai treacă ceva ani până să pot răspunde la întrebarea asta. Ce fel de om sunt? Nu știu, că sunt altfel de om în fața fiecărei situații în parte.

I: Cum ai putut să taci, să stai ca o pizdă, scuză-mă! Îmi pare rău! Dar cum cerului, ai putut să dormi liniștit știind...

A: Nu am dormit liniștit. Numai eu știu ce-a fost în sufletul meu! Dar îi promiseseam, chiar eu o încurajasem într-o perioadă să încerce o relație extraconjugală. Treceam prin niște momente când era la pământ din punct de vedere al nervilor; copilul mic, bolnăvicios, nu mai era în stare de nicio intimitate. M-aș fi bucurat să simtă ceva, orice, cât de puțin, cu oricine, doar să-și recapete echilibrul. Mă gândeam că o prezență masculină nouă ar putea să-i ofere șocul acela care s-o reseteze erotic, să o determine a se bucura din nou de propria sexualitate... doar că... toate acestea s-au petrecut prea târziu, ca o ironie, s-au întâmplat când viața noastră erotică se schimbese radical, era mai bună ca niciodată, chiar mult, infinit mai bună chiar și decât la începutul relației noastre.

I: Nu, nu, oprește-te! Nu mai bate câmpii! Deci, deci tu ai știut de la început și n-ai făcut nimic? Ai așteptat ca un prost ca bărbat-meu s-o lase pe nevastă-ta însărcinată?

A: Nu doar că nu am făcut nimic, ba chiar am fost recunoscător soției mele fiindcă m-a făcut părtaș la marea ei aventură. Gândește-te! Există posibilitatea, probabilistic foarte mare, ca toate aceste lucruri să se fi petrecut fără știrea mea. Asemenea chestii se întâmplă deseori femeilor frumoase. Aflând într-un final, m-aș fi simțit trădat. Aș fi fost șocat, distrus, și s-ar fi produs o ruptură ireconciliabilă între noi. Aș fi pierdut pentru totdeauna pe iubirea vieții mele.

I: Și nu ai pierdut-o? Te întreb eu acum, surprinsă în urma acestei conversații îmbâcsite cu fostul soț al actualei soții a fostului meu soț.

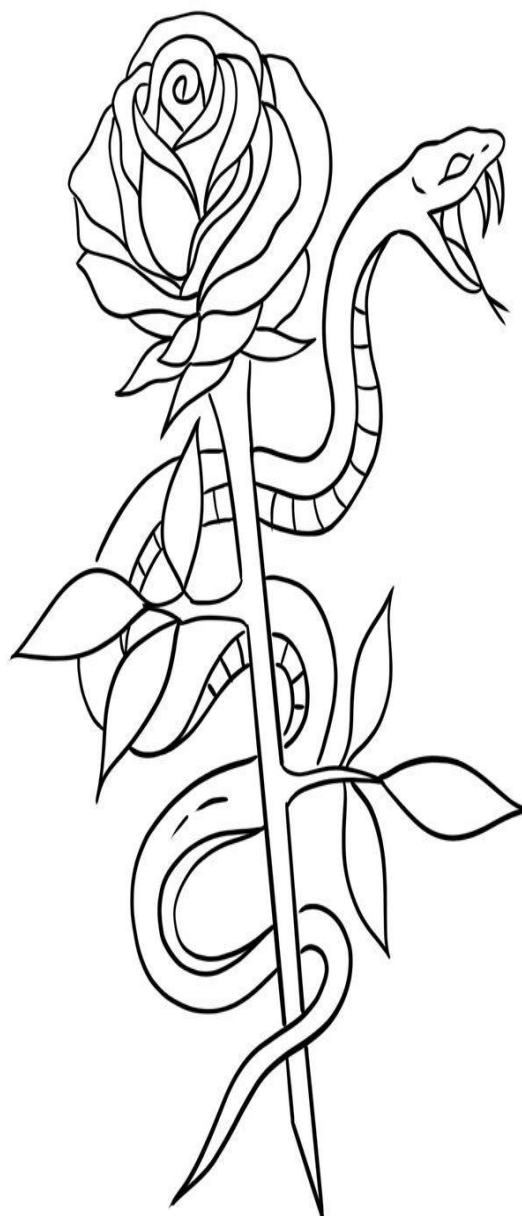
A: Așa, nu am pierdut-o. Sufletește ea a rămas legată de

mine. Și chiar dacă ar divorța de celălalt și va trăi cu un altul, tot legată de mine va rămâne. Fiindcă eu sunt cel ce a fost alături de ea la începutul aventurii. Am fost alături de ea înainte, alături de ea la începutul adulterului și tot alături am fost la începutul noii sale vieți.

I: Mă simt obosită. Poți pleca! Îmi pare nespuse de bine că am reușit să te salvez de la sinucidere, prostule!... Pa! Poți să pleci! Pa!

lunia își lasă capul într-o parte. Privește în gol.

(*va urma*)

Adrian TALABĂ

Cuvinte rebele

Singur
ca un monah
în a sa chilie
sub raza cuvintelor
rebele-n poezie
împletesc
din minute viața
spânzurat
de ramura destinului.

Căutând lumina

Clepsidra
duce povara tristă
a trecerii timpului
prin urme de nisip
tristeți adânci
vise ce păcălesc adevărul
poteci ce caută lumina
în păduri umbroase
ca într-un labirint nebun.

Cer absorbitor

Veni noaptea
se aud
cum se sting luminile
întunecimea nopții curge
cer absorbitor de stele
puncte albe luminând
unde va în zare
la margine de întuneric
pândesc zorii.

Doar clipa

Nu mai există ziua
nici de ieri
de azi
de mâine
doar clipa
când ne-am întâlnit
cunoscut
iubit
clipa
când s-a născut
primul înger
al doilea înger
doar clipa
când nu vom mai fi
peste un minut
o secundă...

Fiorii dimineții

În zori se deschid
porțile luminii -
fiorii dimineții
stau să răsară
macii la
margine de drum
se scaldă-n
picuri de rouă
lacrimile naturii din
prima clipă a zilei.

Glonțul morții

O ultimă citire
vorbe de duh
în cartea cea sfântă
icoane veghează
prin ochii Domnului
prea mare-i durerea
țipând în trupul slăbit
glasul morții
un murmur
de gânduri prăbușite
a venit timpul
să ia trupul.

Îngemănata-mi umbră

Suflând în plete
vântul dezvăluie privirea
șoapte de destin nomade
prin răscruci băntuiesc
să rupă lanțul vieții
îngemănata-mi umbră
urmează pașii
ce au îmbătrânit
înainte-mi
îngeri de lumină
sparg bezna.

Lacrimile cerului

Se rupeau norii
de furtună
tunet rostogolit
năvalnic
lacrimile cerului
sărutau obrajii pământului
nahlapi dansau în spume
bătrânul fluviu tremura
se înnoptase
târziu se liniștise vântul
cerul se limpezi
stele ivitoare
pe rând se arătau.

Oglinda pescărușului

Marea
oglindea pescărușului

(continuare în pag. 15)

(urmare din pag. 14)

prin umbră
 respiră
 învăluiri lunecătoare
 spre țârm
 pe mal
 în adâncul privirii
 înveți tăcerea
 scump ne e cuvântul
 stăpânitor al versului.

Pas zvelt

Chip smochinit
 năzuiește
 pas zvelt
 din gleznă plecat
 durerea
 suportă cu greu
 suflet
 în cârlig agățat
 suferă
 țipăt asurzitor
 din genune vuind
 caută liniștea.

Respirația somnului

Din înserare
 îmbrățișarea luminii
 se pierde
 în umbra grea a nopții
 scriu
 în respirația somnului tău
 a visului
 ce nu-mi cunoaște veghea
 nici gândul
 ce caută versul
 scriu în insomnie
 mi-s ochii grei
 nu pot închide pleoapele
 adulmec poezia.

Steieri albe

Vuiri de ape
 freamăt de brad
 stejarii mă doinică
 de-mi fermecau auzul
 pașii scormonesc
 prin frunzarele toamnei
 potecile șerpuiesc
 spre străluminate
 steieri albe
 în vale
 ciutura păstrează
 sărutul buzelor însetate.

Suflare de vânt

Suflare de vânt
 ce smulge
 gânduri

frunza toamnei
 cea pieritoare
 țipete
 aerul urlă
 oasele dor
 vremea se schimbă
 fereastra se stinge
 sub orbitoarea lună
 de pe crugul cerului
 somn tulburat.

Țârâit de greier

Picură amurg
 cenușa înnoptării
 se lasă pe pleoape
 tăcerea nopții
 se naște în
 țârâit de greier
 luna licării stingheră
 adânc în întunecime
 în aer
 urma parfumului tău
 respiră.

Văzul nostru

Întorsam chipul
 către tine
 ne privim
 cu iriși căprui
 de dimineață
 până seara
 continuăm să ne privim
 ca și cum am fi
 două prelungiri
 ale văzului nostru
 târziu
 la începutul nopții
 oprim văzul
 ne sărutăm.

Blănițe ce torc

Dimineața
 mângâiată de raza
 evantaiului ceresc
 în liniștea ferestrei
 gheruțe
 ascunse-n mister
 blănițe ce torc
 rugăciune tăcută
 fără cuvinte.

Lucia PĂTRAȘCU

DELIANA, de Lucica DELCEA**Între realitate și reverie...**

Noul volum „*Deliana*”, semnat de **Lucica Delcea**, este un dialog imaginar cu Timpul, împreună cu care autoarea face o analiză a reușitelor și a înfrângerilor din viața sa, comparând traseul acesteia cu acel joc în aparență simplu, denumit *Carul*, *Țintar* sau *Moara*, un joc de o vechime importantă, în care principala regulă este strategia corectă. Și astăzi se mai fac interesante concursuri internaționale, cu acest joc, la care participă cei mai inteligenți oameni.

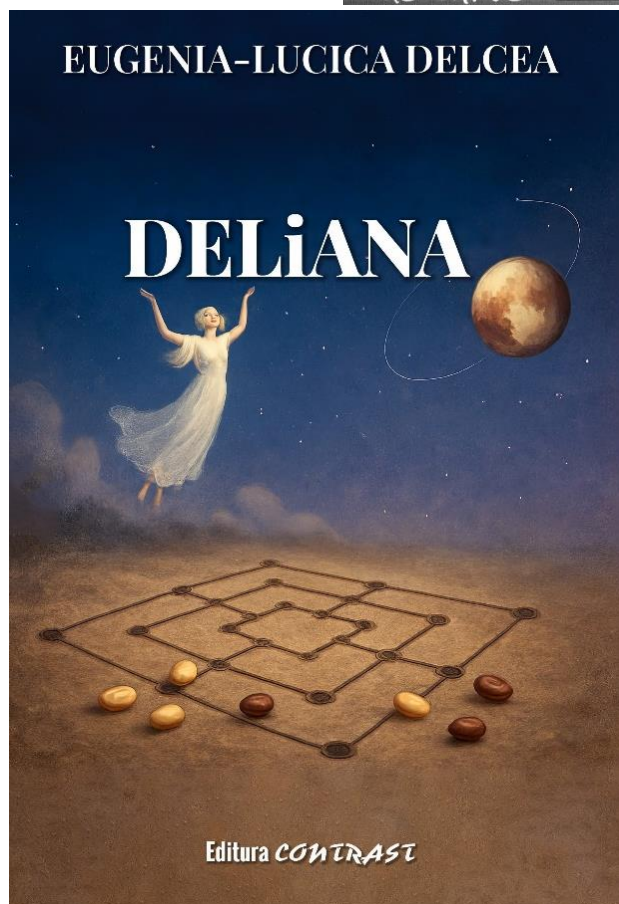
Structura tematică a cărții nu pare complicată, decât în măsura în care cititorul este condus în timpul autoarei, ca reper temporal, dar mai ales ca univers psihologic, pe care aceasta îl readuce în viața sa, cu înțelesuri noi și cu alte așteptări. Copilăria petrecută pe malul Sâiului – Oltul Mic a rămas pentru totdeauna înscrisă în sufletul său. Ca și imaginea locului. De aici începe totul!

Cine este Lucica Delcea? Biografia sa ne-ar putea da amănunte despre profesiunea desfășurată între cărți. Între cărți și-a petrecut orele de muncă, printre ele și-a luminat bucuria ochilor, în paginile lor a descoperit încă o dată viața și tot ele i-au mângâiat sufletul. Nu se putea ca firul de creativitate, pe care-l purtăm fiecare, să nu-și caute și să nu-și găsească drumul, mai firav sau mai îndestulat, la fel ca apele Sâiului din poveștile sale de mai târziu. Și, iată, un nou autor de carte și încă un joc de țintar!

În viața autoarei adunările și scăderile par a fi fost favorabile celor mai puțin plăcute. Cu fire nevăzute, scriitoarea Lucica Delcea colindă timpurile pe care le-a trăit, prin locurile de demult, purtând aceleași sentimente ce se întemeiază iar și iar, ca și atunci când învăța să crească și țesea vise noi.

În acest *car* între realitate și reverie, Lucica Delcea poartă, de fapt, dialoguri multiple. O carte a dialogurilor. Dialogul cu sine nu poate porni decât de la tot ceea ce îi este apropiat autoarei. Viața de astăzi, cu bune și cu grele, vin apoi amintirile, locurile natale, strămoșii, florile de salcâm, rândunelele de la streășina casei, râul și, mai ales, timpul. Toate participă la aceste conversații și fiecare, în felul său, așterne un covor înflorit pe drumul ce-l va urma creatoarea, căreia dialogul cu Deliana, alteregoul său, îi va încununa strădania și speranțele cu premiul dorit. Relația cu Deliana este, de fapt, o legătură spirituală intrinsecă, un admirabil fel de afectivitate electivă, ce își trage substanța din miracolul consonanțelor sufletești.

Tema principală a acestei cărți de ficțiune speculativă este o consecință a introspecției, pe care autoarea o face pe tabla de joc a vieții sale, într-un moment în care năvălesc amintirile acelei copile născută în satul teleormănean Piscu, legănată sub „*parfumul florii de salcâm*” și continuă cu analiza actului de creație literară,

considerat meritoriu și demn de un premiu important. Urmează relația cu un personaj imaginar, un fel de alterego, cum am arătat deja. Și astfel, **Deliana**, acest personaj pe care autoarea îl întronează în paginile cărții sale, capătă valențe multiple și neașteptate. Dacă am face o minimă analiză a acestui nume, eliminând, ca într-un joc, doar câte o literă, am putea înțelege mai lesne cine este. Ea va fi fiind *Delia*, copila alintată de murmurul apelor Sâiului și cu dor de zbor ; va fi fiind *Eliana*, cea care zburdă prin praful drumului în răcoarea înserărilor, căutând necuprinsul orizontului și urmărind *dansul norilor*; va fi fiind *Liana*, cea care pleacă spre viață cu *trenul cunoașterii*, flămândă de tot ceea ce i-ar putea oferi necunoscutul; va fi fiind *Iana*, tână școlită care se întoarce în locurile natale cu bagajele pline de daruri pentru viitorii săi învățăcei; va fi fiind *Ana*, cea care rămâne în lumea jucăușă a sânzienelor, deoarece Ana-Sânziana, în atitudinea sa neașteptată poate face orice! Poate fi femeia adultă care întâlnește înțelesul setimentului de iubire coaptă: „Ană, zorile se varsă, lasă-mă să ...” Sau poate deveni Ana autosacrificată, cea care-și pune propriul suflet în zidurile creației literare, căreia vrea să-i întocmească un muzeu. Iată câte fețe împlinește acest personaj, care în fondul său sufletesc aduce un omagiu strămoșilor și locurilor natale de care autoarea nu se poate desprinde nici după atâția ani și ani. În toate ipostazele, personajul acesta, Deliana, pe care închipuirea noastră l-a vrut multiplu, iar scrierea autoarei ni-l arată ajuns la momentul bilanțului, își păstrează tactul și candoarea, întorcându-se la jocul copilăriei, ce i-a presărat prin viață boabe de porumb, boabe de fasole, recuzita de elecție pentru acest joc,

(continuare în pag. 17)

spre a-i înlesni împletirea firelor de tort în canavaua amintirilor. Ea este Deliuța, iubită de scriitoarea aceasta visătoare și dornică de perenitate.

Povestea, în sine, este o scriere lucrativă, cu un patos verbal molipsitor, a cărui rezonanță își găsește situarea în neuitata copilărie, fapt ce naște o atitudine neașteptat de sentimentală. Exaltată adesea în dezvăluirea legăturilor sufletești, ce nu pot fi dislocate din broderia naturii înconjurătoare, scrierile autoarei sunt străbătute de firul argintat al melancoliei prilejuite de trecerea timpului. Natura este mereu vie și reînnoită, iar omul teaurizează nestematele sale în crâmpie de viață.

Altminteri, un melanj de vibrații reale sau imaginate, legat de ceea ce se întâmplă concret (dacă pensia crește sau nu, dacă vine *trenul sărăciei*), dar și de dorința obținerii unui premiu literar. În fond, o scriere în care se observă tentația de a atinge cât mai multe subiecte, așa cum vin ele în viața autoarei: decizia de pensie, conversațiile cu vecinii din bloc, un poștaş care sună la ușă, un curier care aduce un pachet, întâlnirea cu domnii polițiști. Întâmplări obișnuite, pe care Lucica Delcea le integrează armonios în povestea scrierilor sale.

Evenimente sociale diverse, și nu întotdeauna plăcute, influențează viața fiecăruia. Nesiguranța pentru un viitor cu greutate inerente contribuie la o incertă stare individuală. Numai visul creației și speranța că totul va fi bine aduce în trenul vieții echilibrul dorit. Toate trenurile, trenul copilăriei zburdalnice, trenul adolescenței năvalnice, trenul tinereții cu gând de zbor înalt, trenul iubirii curate, trenul îndoielilor sau al realizărilor, fac parte din viață. Atâtea trenuri trec prin viața unui om! Lucica Delcea caută *trenulețul fericii!*

Remarcabile rămân, de fapt, mijloacele artistice pe care le folosește și care dau textului valoare literară. Dacă luăm în considerare, numai descrierile și, mai ales, personificările prin care râul copilăriei sale capătă puteri și sentimente omenești (o recunoaște după atâtea timp, îi vorbește, o invită cu drag la o plimbare prin apele sale), ori cele prin care păsărele de acasă se implică în viața ei, ar fi corect să recunoaștem că scriitoarea alege cele mai simple motive ca să dea autenticitate scrierii sale. Reîntoarcerea ei la matcă însufletește și natura, invioarează și condeii, ce aleargă mai spornic pe coala albă.

În tot ceea ce scrie, autoarea vibrează deseori exaltat. Poate și datorită faptului că, vine din lumea pe care o cunoaște atât de bine. Același timp contextual, în care viața sa profesională a fost în preajma cărților, pe care le-a lecturat cu pasiune și le-a mângâiat cu sufletul, îi creează un fel de înrudire cu tot ceea ce înseamnă cuvântul scris. Descoperirea scrisului, a creației proprii, a cunoscut-o mai târziu. A venit, a surprins-o, a încătușat-o. Numai cititorul, lecturând și confirmând, îi va arăta că este pe drumul bun. Așa cum spunea eseistul, filozoful și scriitorul Gabriel Liiceanu: „...scrisul este soluția supremă a existenței...” Și Lucica Delcea scrie... cu avânt, cu pofta de a-și cunoaște și recunoaște interioritatea, înțelegând parcursul devenirii personale. Permanent, ca într-o aventură interioară, Lucica Delcea își situează eul în lumea pe care o știe, în mijlocul căreia și-a înflorit devenirea și împreună cu care trăiește emoția,

dându-i viață ca într-o creație vie.

Realitatea spirituală internă, acumulată de amintirile autoarei, și realitatea externă, pe care o descoperă acum și o recunoaște cu bucurie, naște o trăire creativă, ce o îndeamnă la scris. Colindând pe firul memoriei, autoarea dăruiește frumusețe și adevăr, și astfel, cu sobrietate și măsură, pornind pe un anumit drum, închizând ochii pentru a pătrunde în lumea amintirilor, se produce miracolul creației. Făcând referire la primul său volum publicat, autoarea recunoaște sentimentele de afectivitate ce îi însoțesc parcursul său de creator literar: „*Dacă nu ar fi fost cascada de afecțiune, ce venea din adâncul sufletului meu, nici poemul „Dansul norilor - Lița. Valea Mare”, vol. 1. nu ar fi existat*”. Strămoșii săi o însoțesc și o încurajează în tot ceea ce face. Sunt mulțumiți de felul în care ea zugrăvește tabloul relațiilor pe care nu le-a uitat. Astfel, Lucica Delcea se simte validată. Tot în spiritul de trezorier al amintirilor proprii, dar și al tradițiilor, ce i-au încununat devenirea, această visătoare scriitoare se vede, în timp, ca „stăpână a inelelor” într-o casă memorială, ce îi va purta numele și va adăposti în culcușul copilăriei sale toate lucrurile prețioase, pe care viața sa le-a moștenit, le-a agonisit, le-a îmbogățit și le va înflori în continuare. Este un proiect frumos, perfect realizabil.

Cartea, în sine, pendulează tot în zona autobiografică. Așa cum am înțeles deja din lecturarea primului său volum, originea gândurilor sale rămâne statornic în lumea amintirilor, a copilăriei, a locurilor natale. Și noile personaje ce apar în paginile acestei cărți provin tot din Valea fermecată a Săiului.

Cu perseverență, urmând un gând rodnic, Lucica Delcea se așază în rândul creatorilor, al oamenilor de cultură, pe care Teleormanul i-a evidențiat în timp. Lăsăm cititorilor plăcerea de a și-i reaminti pe aceștia și de a o alătura pe Lucica Delcea în rândul scriitorilor „delior-măneni!”. Oameni harnici, iubitori de frumos și, cu permisiunea dumneavoastră, „nebuni” de dragoste pentru ținuturile natale.

Așa cum ne-a obișnuit, considerațiile sale lirice sunt adevărate, pline de empatie, niciodată gratuite. Un om care-și iubește amintirile, le dezmiardă cu privirea introspectiv-admirativă și dorește să le aducă ofrandă urmașilor. Ca un elogiu adus vieții, ce primește un înțeles nou. Astfel se păstrează o istorie a locurilor, a obiceiurilor, a oamenilor, apărându-i de uitare.

Autoarea este un om îndrăgostit de viață, de aspectele nenumărate prin care se manifestă aceasta: chipuri, situații și întâmplări deosebite, oglindite în scrierile sale. Activitatea sa este mereu în preajma creației literare. Nu putem neglija faptul că Lucica Delcea este o persoană activă, participă la evenimente culturale, festivaluri, prezentări și lansări de carte, este prezentă în paginile revistelor și almanahurilor literare.

Spune atât de frumos Octavian Paler: „*Fiți inima în care vreți să vă păstreze ceilalți!... Fiți bucurie, dacă vreți să fie Sărbătoare!*” Acesta este felul în care trăiește și scrie Lucica Delcea! Ca o împăcare, ca o bucurie, ce nu poate rămâne singură! Acordați-i admirația dumneavoastră de cititor și veți fi părtaș la acest frumos act de creație!

Petre RĂU

Originea metaforei o poveste despre trup, minte și lume

Metafora nu s-a născut în cărțile poezilor, ci în trupul nostru. Ea nu este doar podoaba limbajului, floarea cuvântului care împodobește fraza, ci rădăcina însăși a felului în care gândim.

Când copilul descoperă pentru prima oară brațele mamei, căldura pieptului, siguranța unui „înăuntru”, el învață fără să știe una dintre cele mai vechi lecții ale omenirii: că lumea poate fi împărțită în „interior” și „exterior”. Așa ia naștere prima imagine mentală – *containerul*. Mai târziu, mintea va proiecta această experiență elementară asupra ideilor. Vom spune că „adevărul se află în noi” sau că „gândul iese afară”, ca și cum sufletul ar fi un vas care se poate umple sau goli.

Și de aici, logica însăși prinde carne. Aristotel a formulat silogismele nu doar pentru că era un mare raționalist, ci pentru că mintea noastră funcționează pe tipare corporale. Dacă Socrate se află în „containerul” oamenilor și oamenii în „containerul” muritorilor, atunci Socrate este muritor. Un copil înțelege aceasta la fel cum înțelege că, dacă pui o cireașă într-o ceașcă și ceașca într-un castron, cireașă va fi și în castron. Logica, așadar, nu este desprinsă de simțuri, ci înflorește din ele.

Căldura, lumina și drumurile invizibile

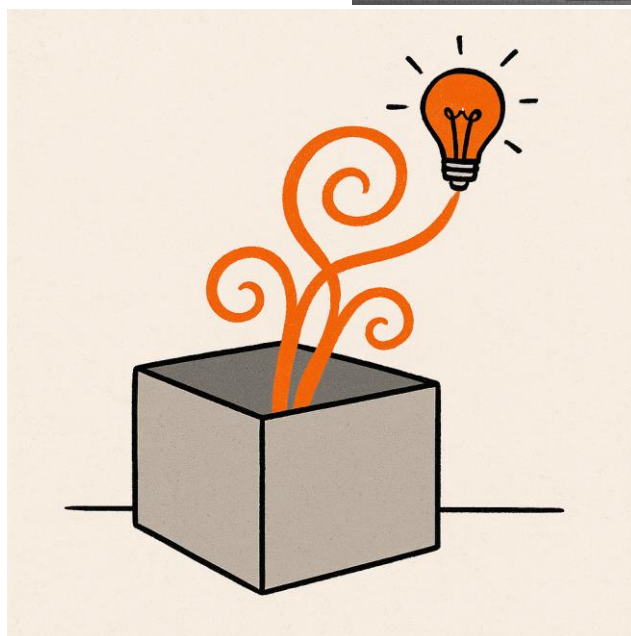
La începuturile vieții, copilul învață că afecțiunea are temperatură. A fi iubit înseamnă a fi încălzit. Din această experiență corporală se naște metafora universală a inimii calde și a zâmbetului luminos. Cineva distant este „rece”, cineva prietenos „radiază căldură”. Nu e nevoie de filosofie, pentru că trupul a scris deja aceste legi în rețeaua lui de simțuri.

Din aceeași alchimie a corpului s-au ivit alte drumuri ale minții. Susul a devenit binele, pentru că ridicarea corpului înseamnă triumf, iar căderea – eșec. Lumina a devenit adevăr, pentru că ochii noștri caută cu disperare să vadă. Drumul a devenit viață, pentru că picioarele noastre știu doar să meargă înainte.

Astfel, viața ni se arată ca o călătorie, iubirea ca un joc, timpul ca un râu. Fără aceste punți, am rătăci prin abstracții goale.

Puterea secretă a metaforei

Metafora nu descrie doar ceea ce este, ci creează ceea ce poate fi gândit. Când spunem „viața este o călătorie”, deschidem un întreg univers de posibilități: ne putem imagina răscruți, tovarăși de drum, obstacole, popasuri. Ne putem consola că moartea nu e decât o oprire, că

iubirea este un drum comun, că înțelepciunea e o ascensiune anevoioasă.

De aceea, marii gânditori și savanți au avut nevoie de metafore. Einstein a spus că „timpul este o dimensiune”, iar lumea s-a schimbat. Informatica trăiește din metafore: vorbim despre „memorie”, „rețele neuronale”, „nor” digital. Fiecare dintre aceste imagini a transformat tehnologia și modul nostru de a gândi.

Ființa metaforică

Nietzsche spunea că omul nu poate trăi fără iluzii, iar metaforele sunt poate cele mai durabile dintre iluzii. Nu pentru că ne-ar minți, ci pentru că ne dau forme prin care realitatea devine accesibilă. Ele sunt chei pe care le folosim fără să știm că le ținem în mână.

Heidegger ne amintește că „limbajul este casa Ființei”. În această casă, metafora nu e doar un ornament de fereastră, ci chiar ușa prin care intrăm și ieșim.

Poate că omul este singura ființă capabilă să transforme trupul în concept. Brațul care cuprinde devine „înțelegere”. Pașii care merg înainte devin „timp”. Căldura pieptului devine „iubire”. Fără trup, mintea ar fi mută; fără metaforă, mintea ar fi oarbă.

Miracolul simplu al metaforei

Originea metaforei este simplă: ea se naște din carne și sânge, din atingere și respirație. Dar puterea ei este imensă: ea urcă până la cele mai abstracte înălțimi ale gândirii.

Metafora este puntea prin care omul, ființă fragilă și trecătoare, reușește să atingă universul. Ea nu este doar o figură de stil, ci respirația însăși a cunoașterii noastre. Și, poate, cel mai mare dar pe care l-am primit: acela de a transforma experiența trupească în vis, în idee și în eternitate.

(din volumul în pregătire „Mic tratat despre lucruri mari”)

Sandu TEODOR**peste lampa neagră**

peste lampa neagră
 în inima căreia încă mai pîlpîie speranța
 ca un punct minuscul de lumină
 uitat
 coboară migălos și lînced
 ca niște pleoape de plumb
 către somnul eternității
 întunericul
 stau neclintit
 învăluit de fumul albastru
 care încă unduiește fantomatic
 spre tavanul interminabil
 către visele sugrumate
 de liniștea care țipă
 după trecutul ce curge până și prin vene
 aștept
 privind la mîinile ce țin un buchet mare
 de flori metalice
 reci și sticloase
 învelite în hîrtie cu priviri de mătase neagră
 fug de uitare
 așteptînd
 resuscitarea dimineții.

odată

odată
 demult
 prin pauzele nocturne
 adunate de mine și de trecătorii necunoscuți
 grăbiți
 stînd fără să ne cunoaștem
 la masa scorojită a terasei uitate de zilele și nopțile
 trecute
 unde doar ploaia mai spăla cîteodată paharele
 mi-am amintit că n-am știut niciodată
 pe ce stradă locuiește
 și dacă e ființă
 timpul
 vine parcă
 frontal de fiecare dată
 ca un vînt tăios de iarnă
 bea cu tine pînă cade sub masă
 povestind verzi și uscate
 despre ceva ce el numește sau ar fi putut fi realitate
 și dispare subit
 cel puțin așa crezi
 pînă te dezmeticești

nici nu știi dacă vorbești singur
 sau ți-au fugit mințile să se adape
 ori pur și simplu le-ai pierdut
 probabil
 dinainte de facerea lumii
 călătorește încontinuu
 cu bagajele mari
 pline de indiferență
 prin toate gările prin care am trecut
 într-o altă viață și eu
 în vise
 mărturisind vânzătorului de bilete că nu știe unde va
 merge
 așa că nu-i pasă
 doar să însoțească câte o poveste frumoasă
 sau chinuitor de răzbunătoare
 chiar dacă uneori regretă lucrurile urâte
 l-au îmbrășișat prin toate haltele și porturile
 pentru prețioasele sfaturi
 pe care le-a primit din politețe
 zâmbește
 cocoțat în vârful existenței
 ascunzîndu-și sau mimînd tristețea
 ori
 mințind cu nerușinare
 că nu-și aduce aminte niciodată
 încotro
 și de ce.

tablou nepictat

oameni care zâmbesc
 trist
 și privesc prin ferestre
 închise
 femeile ce-și etalează rochiile lungi și largi
 timid
 pe străzile pline de trecători
 necunoscuți
 ce grăbesc pașii îmbătrîniți către
 nicăieri
 copii gălăgioși se joacă bucuroși
 de-a inocența
 vîntul miroase a vară
 de neuitat
 și împrăștie orgoliile vechi care
 tac
 ușile singuratice stau ca întotdeauna
 întredeschise
 către mîine sau ieri, nici ele
 nu știu
 și oricum nu le pasă
 de timp
 felinare fără geamuri ce te scot la lumină
 să vezi
 visele uitate ce de azi au devenit
 frunze.

Ștefan ANDRONACHE

Amintiri vagi din timpul războiului

Pentru că din primii doi-trei ani de viață nu aveam cum să păstrez niscaiva amintiri palpabile, trăirile contactului cu lumea din jur, am să încerc să mă folosesc mai mult de lucrurile relatate, ulterior, de către propria-mi mamă.

Așadar, mi s-a spus că am venit pe lume, în dimineața unei zile geroase de februarie, la Cudalbi. În același an, la doar câteva luni, aveam să primesc și botezul întâiei primăveri din viață. Cum tata fusese mobilizat pe frontul de răsărit, fiind vreme de război, pe la mijlocul primăverii, mama era nevoită să mă care după ea la muncile câmpului, ținând cont de faptul că trebuia să mă alăpteze la anumite ore ale zilei. Odată dus acolo, eram întins pe un preș așezat direct pe pământ, de regulă la umbra căruței, sub supravegherea Margaretei, sora mea mai mare cu trei ani, care mă apăra de muște sau avea grijă să o strige din când în când pe mama pentru a veni să mă schimbe în situația în care se întâmpla să mă ud.

Atunci când soră-mea trebuia să rămână și pe la bunicii paterni, mama nu ezita să mă poarte, de una singură, de-a lungul suprafeței cultivate cu porumb sau floarea-soarelui, lăsându-mă, din loc în loc, pe cărare, și întotdeauna sub un umbrar improvizat dintr-un batic prins pe la colțuri de vârfurile a patru araci, pentru ca, astfel, ea să-și continue prășitul ogorului pe mai departe. În timpul secerișului eram lăsat la umbra câtorva snopi sau a clăilor atunci când acestea începeau să fie ridicate de-a lungul tarlalei eliberate.

Așadar, biata mamă, rămasă pentru o vreme singură cu noi cei doi copii, a fost nevoită să facă față provocărilor vieții. Norocul ei a fost acela că, între timp, tata reușise să angajeze un băietan din mahala, pe Ghiță, fiul unor cumetri, oameni foarte cumsecade. Băiatul acestora venea la noi, ori de câte ori îl chema mama, pentru a purta de grijă animalelor din gospodărie, pentru a se ocupa de căruța cu boi, de plugărit, de încărcatul sau transportul cerealelor de pe câmp ori de dus sacii la moară. El devenise singurul sprijin al mamei din acea perioadă atât de dificilă, când ea trebuia să aibă grija noastră, dar și să se ocupe de gestionarea celor șase hectare și jumătate de pământ arabil, câteva dintre ele fiind situate destul de departe de satul nostru.

Mama, fiind epuizată de atâta muncă, pe când eu încă nu împlinisem o jumătate de an, într-o noapte, a adormit buștean uitând să mai închidă fereastra de lângă patul aflat în bucătăria de vară unde obișnuiam să ne refugiem în perioadele călduroase. Cum se întâmplase, la un moment dat, să transpir destul de puternic, iar după miezul nopții curentul de aer rece de afară, pătrunsese înăuntru prin fereastra deschisă, nu mi-au priit deloc aceste lucruri. S-a întâmplat atunci ca să răcesc destul de zdrăvăn aflându-mă pe punctul de a-mi pierde chiar viața.

Pe când aveam vreo șapte luni, tata a venit acasă, pentru câțva timp. El reușise să scape cu viață în urma luptelor încrâncenate de la Țiganca, aflată dincolo de Prut, dar fusese, ceva mai târziu, rănit la mâna dreaptă, cu ocazia bătăliei din august 1941 de la Vacarjani, localitate din estul Basarabiei. El a stat o vreme cu noi pentru a i se vindeca rana, după care, odată întremat, a fost nevoit să reîntoarcă din nou pe front.

Cum în acea vreme România se afla în stare de război, în comuna noastră s-a întâmplat de au ajuns să fie încartiruiți câțiva militari germani. Unul dintre ofițerii, care răspundea de grupul acestora, locotenentul Willy Rothman, un tânăr absolvent al Conservatorului din Leipzig, a fost găzduit de moș Tăchiță, acest unchi fiind căsătorit cu tante Zamfira, una dintre surorile mai mari ale tatălui meu.

Nenea Vilie, cum începusem să-i spun neamțului, ce folosea ca translator pe frumoasa Nadia, iubita pe care și-o adusesse tocmai de pe undeva din Ucraina, și care cânta deosebit de frumos la vioară, ne-a invitat, într-una din zile, să venim până la el din dorința de a ne immortaliza într-o fotografie de familie. Cum pe atunci nu prea se găseau lucruri de vestimentație, mama a trebuit să mă îmbrace cu niște ciorăpei și cu o rochiță albă, toate provenind din lucrurile rămase mici de la soră-mea Margareta, cea care, între timp, se mai alungise.

Fotografia aceea veche, făcută cu ajutorul aparatului său, în fața frumoasei case în stil românesc a lui Grigore Capotă, megieșul lui moș Tăchiță, continui s-o mai păstrez și astăzi cu sfințenie, întrucât am constatat că ea a fost și prima în care chipul meu a putut deveni vizibil.

Grupul, pregătit pentru fotografierea memorabilă de atunci, era alcătuit din tata, care era foarte destins și se aplecase spre pământ pentru a nu depăși cumva înălțimea noastră, a celor mici, Margareta, ce se dovedea puțin cam speriată, probabil din cauza înfățișării burdufului aparatului din față, și bineînțeles eu care, la cei nici cei trei ani ai mei, priveam destul de curios la ceea ce urma să ni se întâmple, în acel moment, și țineam în mâna dreaptă o cutie cu biscuiți pe care, fotografatul de ocazie ținuse să mi-o ofere în dar cu acel prilej.

Mi-aduc aminte că, de câte ori se întâmpla să mă ducă părinții la unchiul meu, ofițerul german îmi oferea și câte o ciocolată care mi se părea cu mult mai bună decât toate celelalte pe care mi le aduceau, adesea, rudele noastre de la oraș.

Înainte de semnarea armistițiului de la 23 August 1944, Willy a fost nevoit să părăsească, în grabă, comuna noastră dar, în momentul în care a vrut să treacă Siretul cu ceilalți camarazi de-ai săi, pe la Torcești, pentru a se putea alipi astfel coloanelor germane, aflate în retragere spre vest, el a fost făcut prizonier de către ruși și dus într-un lagăr din nordul județului Tecuci, rudele noastre pierzându-i definitiv urma.

La numai câteva zile, după anunțul gornistului satului, a trebuit să părăsim, pentru un timp, locuințele noastre. Se spunea că vor veni avioane sovietice care ar putea să bombardeze satul ținând cont de faptul că, aici, se aflaseră, mai înainte, și militari germani.

La început am stat în grădina destul de largă a un-

(continuare în pag. 21)

chiului Ionică, fratele tatei, care se afla situată la apus de casa noastră. Cum dezertase mai de demult de pe frontul de răsărit, întorcându-se acasă și ocupându-se de-ale gospodăriei și de cei cinci copii ai familiei, el reușise să sape și o tranșee adâncă în care am coborât cu toții fiind protejați, deasupra acesteia, doar de niște crengi menite să inducă în eroare inamicul din posibilele avioane care ar fi putut zbura pe deasupra. Îmi amintesc bine că, în acele clipe, țineam în mâini mânerul galben din alamă de la ușa de intrare în casa noastră. Pierzându-mi, la un moment dat răbdarea, m-am tot jucat cu el până în momentul în care acesta a fost acoperit de stratul afânat al țărânei de pe fundul gropii. Când a aflat mama că-l pierdusem s-a supărat, dar i-a trecut repede starea sa de panică după ce l-a descoperit, ea însăși, pe fundul tranșeei menite să ne protejeze pentru un timp viețile.

Altădată, când ni s-a comunicat că rușii vor trece cu autovehiculele, posibil și cu tancurile, și prin localitatea noastră, a trebuit să ne refugiem tocmai la Huietoare, aceasta înfățișându-se ca o vale adâncă situată în partea de apus a satului. Ea fusese denumită astfel din cauza șanțului săpat, cu mai bine de un secol în urmă, pentru descurajarea celor ce erau interesați să iasă cu căruțele din sat cu scopul de a sustrage recoltele oamenilor de pe câmp. Creindu-se mai multe porți de intrare în sat, hoții trebuiau să dea seamă, pentru posibilitățile lor furtive, gardienilor angajați special de către primărie. De-a lungul timpului însă, șanțul s-a tot adâncit, creându-se o vale destul de largă pe unde, în urma ploilor abundente din timpul verii, cantitatea mare de apă se scurgea la vale creind un vuiet puternic ce se auzea tocmai din sat.

Mama, soră-mea și cu mine ne-am ascuns, atunci, într-o mică hrubă săpată de către oamenii care își scosese lupt pentru nevoile lor din propria gospodărie. Deasupra acesteia, lăstunii își făcuseră adevărate tuneluri în care își adăpostiseră puii, iar noi tot așteptam ca ceilalți vecini, care veniseră o dată cu noi, să ne dea de știre atunci când am fi putut ieși de acolo și reveni acasă în deplină siguranță.

Din fericire, prin satul nostru n-au trecut decât câteva zeci de mașini cu militari ai armatei sovietice care s-au îndreptat spre Mânjina [Costache Negri de astăzi] sau spre Umbrărești. Așadar, în Cudalbi, aceștia nu au lăsat prea multe urme. Legat de evenimentul menționat, îmi amintesc cum alergam cu un coș de nuiele, împreună cu soră-mea, prin ocolul nostru destul de larg, chiar și pe uliță, pentru a aduna fluturașii aruncați din avioane și despre care mama avea să ne spună că românii noștri fuseseră nevoiți să întoarcă armele împotriva Germaniei, ei luptând de această dată alături de ruși.

Chiar dacă războiul se încheiase, bunica Teodosia continua să trăiască starea de neliniște generată de consecințele acestuia. Cel mai mic fiu dintre fii săi, nenea Tudorache, care fusese mobilizat pe frontul de vest cu unitatea sa de Călărași din Galați, după terminarea războiului, nu s-a mai întors acasă, spre disperarea bunicii, dar și a tinerii sale soții, tante Culina. Bunica continua să-i păstreze teancul de cărți poștale pe care i le trimisese din timpul efectuării armatei, pe unele dintre misive chiar și de pe front, sub icoana Maicii Domnului, din odaia curată, în preajma acesteia aflându-se, în permanență, o candelă aprinsă.

Bunica și nora ei ajunseseră, la un moment dat, să se roage aproape zilnic, să meargă adesea și pe la mănăstirea Gologan, crezând că nenea Tudorache ar fi putut scăpa totuși cu viață. L-au așteptat astfel timp de aproape doi ani până când, în cele din urmă, au aflat, de la un fost camarad de arme, că el căzuse în timpul unei bătălii crâncene ce avusese loc undeva la granița dintre Ungaria și Cehoslovacia. Atunci, bunica i-a spus lui tante Culina, care era o femeie tânără și frumoasă, că nu are rost să-l mai aștepte, de vreme ce el nu mai era în viață, recomandându-i să încerce să-și refacă viața, lucru care chiar avea să se întâmple ulterior.

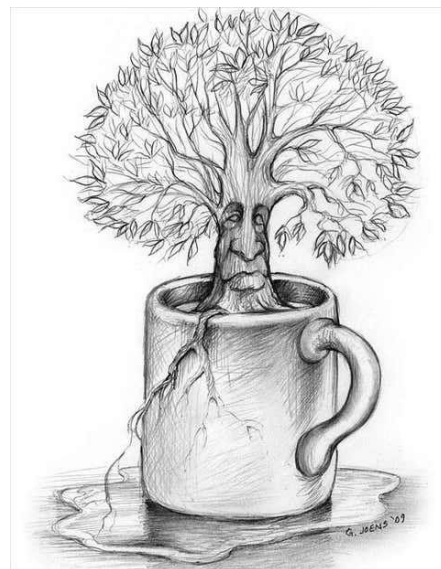
Din acea perioadă a debutului copilăriei, îmi amintesc și de verișoarele mele de la Galați, de Anicuța, fiica lui nenea Costică, fratele cel mai mare al tatei care era polițist, și de Viorica, singura fiică a lui tante Maria, sora lui cea mică. Ele se refugiaseră la Cudalbi din cauza repetatelor raiduri aeriene care aveau drept țintă distrugerea orașului Galați considerat drept cel mai important port românesc de la Dunăre.

De câte ori mergeam la bunici, unde se aciuaseră verișoarele acestea, sau atunci când ele ne călcau pragul casei, gălățencele obișnuiau, de fiecare dată să se joace cu mine. Cum Anicuța ajunsese deja o domnișoară, nu ezita să mă ia în brațe și să mă dea de-a huța, adică să mă legene pe sus. Am impresia că ele mă plăceau nu numai din cauza părului blond și cărli-onțat, ci și pentru faptul că eram destul de neastâmpărat.

Uneori, obișnuiam să mă plâng mamei de cumnata sa mai tânără, adică de tante Culina care, cum încă nu reușise să aibă copii, mă îndrăgise din cale-afară, dezmierdându-mă, adesea, cu un cuvânt care mărtuiesc că nu prea îmi plăcea, motiv pentru care nu ezitam să o pârăsc: „– Mamă, tante Culina, mă face ganani!”, ceea ce însemna nu neapărat golan, ci un fel de golănaș simpatic.

(va urma)

(din volumul în pregătire "Pe vremea salcâmlor în floare")

Nicu BREZOIANU

Pastel elvețian

Mies e un sătuc insipid și somnolent, agățat de țărnul lacului Lemman. Pe luciul cenușiu al apei, Dumnezeu a pictat portretul ridat al unor protuberanțe terestre, Alpii. O acalmie ciudată îmi sporește curiozitatea; elvețienii romanzi sunt rodul unui șablon calvinist rigid, așa îmi explic respirația lor ritmată, ca ticăitul unui ceas Tissot. Chiar dacă ești un ou străin,

rătăcit din alt cuib, te salută *en passant-bonjour* și îți zâmbesc,

o lecție învățată *par cœur*, ca și cum ar fi gustat dintr-o acadea budistă. Nu stau la taclale în fața porții, nu irosesc cuvinte.

Țăranul elvețian și-a adunat înțelepciunea metafizică și legendele risipite de săgețile lui Wilhelm Tell într-o fermă izolată printre câmpuri geometrice sau o cavă cu licori fermentate, în care își înmoaie tacticos, azima cu semințe. Seara, umbrele ciudate ale Mont Blancului se războiesc cu disonanta platitudine jurasiană.

Leukerbad

Uriașii telurici au împietrit, fețele lor schimonosite s-au metamorfozat în lacrimile izvoarelor fierbinți, care plâng pe umărul ghețarilor căzuți într-o hibernare imaculată.

Din trupul meu erodat de ambiții gurmande, s-au hrănit mâinile care au frământat stâncile arogante și sfidătoare. Printre siluetele lor, se strecoară spre culmi curiozitatea trufașă, se agață de peretele abrupt, ca un alpinist versat, suspendat în corzile singurătății. Plutesc, sunt un fulg străveziu, amețit de mirajul abisurilor înalte. Agățat de colțul ispitei, pendulând în gol, încerc să prind firul acela invizibil ce urcă spre infinit; o entitate intangibilă umilelor ființe minuscule, cuibărite în Leukerbad. Am devenit acrobatul tenace,

preocupat să desconspire divinitatea. Imposibil, rămân un

Icar învins, prăbușit printre culorile vie din tablourile lui Martin Engler.

Iluminismul întunecat

Uneori istoria scârțâie și ochii languroși ai revoluțiilor pure se demultiplică în suspine pufoase, înecate cu idei crețe, presărate din tărăcuța mecanică a lui Yarvin, în solul fertil al instinctelor primare, incitate de comoditatea zilelor plictisitoare și efemere, ce își evacuează dejecțiile prin umorile libertarienilor chinuți de povara miliardelor sublimate în criptomonede volatile. Funcționari umili, cu fețe crispate și ochi bulbucați privesc îngroziți noul stindard al iluminismului întunecat, o drujbă hohotind grotesc peste cioburile sentimentale ale ființelor liliputane, obiecte ale neosclaviei risipite printre biții inteligenței artificiale, ai techno fascimului din Silicon Valley.

Democrația este o iluzie perdantă, ni se topește în palmă ca un fulg straniu de nea, puritanismul etic suspină neputincios.

Elitele, supuse împăratului CEO, construiesc Catedrala salvării.

Platon

Aștept mirajul nopții, caruselul amețitor al pierderii materialității, secătuit de lumina insistentă a zilelor carnivore. Ignorat de turlele sumbre ale manierelor citadine, sugrumat de respirația iubiților mercantile,

colind printr-un bazar labirintic și ademenitor, cu miros de roșcove și tutun oriental, galopând printre minarete solitare, erguri fierbinți în inima cărora se ascund asceți înțelepți și curmali fusiformi, gust dulceața baclavalelor siropoase, mă refugiez în tavernele adumbrite de măslini seculari. În Agora, Socrate face elogiul ignoranței, vâslașii se grăbesc, Apollo a fost gratulat de greci, corabia se întoarce,

Criton plânge, cucuta ucigașă va putea fi băută la cină. Sirroco mă poartă în volute sidefii prin budoarul Agrippinei,

Platon mă dojenește - nu țintui visul în terține, *scrisul ucide!*

Mariana AL-SALEH

Jurnalul unei plecări

22 martie 2025

Ceainic roz, ceașcă albă cu floricele roz și croasante. Într-o vază de sticlă înaltă și subțire, trei trandafiri roșii. În grădină, printre fire lungi de iarbă, o frunză rătăcită din toamnă și-un melc. Poate în somnul tău ești în grădina asta. Sau poate alergăm împreună pe potecile de pe vremuri, din pădurea ta, care pentru mine a rămas fermecată. Culegem fragi, ne-mbătăm de mireasma lor și-apoi căutăm ciuperci pe care să ni le pregătească tanti Maria pentru prânz. Suntem într-o buclă a timpului.

24 martie 2025

Aș vrea să-ți spun *Bună dimineața!* Ca de obicei, în toate diminețile noastre, dar știu că nu te-ai trezit. E timpul să te ridici din patul acela care te ține prizonieră în ultima vreme și să ieși în terasa pe care ți-am trimis-o. Te-așteaptă ceaiul, într-o cană elegantă, albă cu margine lată, aurie, și cartea de pe măsuță. Buchetul de sânziene din vază, scaunul de bambus și salcâmul din grădină, care-și întinde ramurile pline de flori până-n terasă. Vară. O vară care rămâne departe de tine.

25 martie 2025

O carte deschisă, un buchețel de flori de pădure, albe și albastre. Și o ceașcă de ceai cu farfuriuță. E o ceașcă frumoasă, de porțelan, cu margine aurie și floricele albastre. Ar trebui să te bucuri. În depărtare, un câmp de păpădii înșorite și puful lor luat de vânt. Întotdeauna ne-au plăcut păpădiile.

26 martie 2025

O altă dimineață. Fiecare, mai apăsătoare decât cealaltă, în ciuda încercărilor mele de a le însufleți. Narcise albe și galbene. Și ramuri de salcie înmugurite. Două rândunele la cuib. Amintiri cu grădina de-acasă și cuibul de la streășina casei. Ale mele. Ale tale. Tu nu răspunzi. Nu vezi ce ți-am trimis. Știu că dormi tot mai mult. O să le vezi mai târziu și o să te bucuri. Întotdeauna te bucuri. Chiar și când nu poți să le vezi. Știi că ți-am trimis ceva frumos.

27 martie 2025

Azi e o dimineață cu-adevărat grea. Încalc pactul nostru tacit. Ți-am trimis imaginea unei biblii și o rugăciune pe care am salvat-o cândva. Nu sunt vânătoare de rugăciuni. Pur și simplu am descoperit-o întâmplător și mi-a plăcut. M-am regăsit în cuvintele acelea simple și adânci. Și am păstrat-o. Azi am căutat-o pentru tine,

fiindcă azi am vorbit pentru prima data despre boala ta. Eu am vorbit. Tu n-ai fi făcut-o niciodată. Acum trăim amândouă un sentiment de ușurare. Apoi eu te-am îmbrățișat. Virtual, desigur. Iar tu ai rugat-o pe Sia să scrie *Mulțumesc* și să atașeze o inimioară. Cu degetul tău ai făcut să plece mesajul. Am știut că-i ultimul. Și am plâns. Ca-n multe dimineți din ultima vreme.

Cum să colorez spațiul alb care te ține prizonieră?

Îți trimit o fereastră cu perdea roșie, transparentă, prin care se vede copacul cu frunze mari, câmpul verde și drumul de țară. O pisică neagră stă culcată pe pervaz. Cum stătea pisica din blocul vecin, la care te uitai tu din balcon. Ai învățat să iubești pisicile fiindcă le-ai cunoscut pe ale mele.

Mă gândesc că e mai bine să fii într-un spațiu deschis. Ai privit destul pe fereastră din scaunul acela. Simt că în curând se va termina totul. Totul? Nu.

Imaginea asta-i mai potrivită. Un colț de poiană la marginea unui lac, peste care se apleacă ramurile unui copac imens. Iriși galbeni, iarba verde și barca. Ce bucurie să urci în barca aceea și să plutești pe apele lacului. Atemporal.

28 martie 2025

Draga mea, n-am dormit. Știu că nici tu. Azi e ziua cea mare, când pleci pentru totdeauna de-acasă. Mi-e greu să-ți spun *Bună dimineața*, dar am găsit o ceașcă frumoasă de ceai pentru tine. Și niște rămurele de piersic înflorit. În grădini încă n-au înflorit piersicii. Am fotografiat în calendarul nostru pisica lunii aprilie. Ți-o trimit mai devreme, ca să poată merge cu tine.

Nu seamănă cu pisica lunii martie. E o pisică auriu-roșcată, cu ochii verzi. Foarte hotărâtă. Capabilă să te apere.

29 martie 2025

Bună dimineața, Petra!

E prima ta dimineață în locul acela. Cred că n-ai dormit deloc. Dacă am putea vorbi acum, n-aș avea cuvinte să te consolez. O să-ți povestesc ce imagine am ales astăzi pentru tine. O cană albă, mare, cu toartă. De porțelan. Pe ceva ca o etajeră suspendată. În cană, o leaia roz, una roșie și una albă. Lângă cană, o risipă de margarete care alunecă pe suprafața de sub etajeră. Florile tale.

Contururile obiectelor de mobilier se pierd în fundalul negru, care face contrast cu margaretele. Parcă le-a răsturnat cineva grăbit dintr-un coș. Alte câteva margarete așezate într-un vas mic, larg, maroniu, din dreapta câinii, dau echilibru tabloului. Apoi vâlul. Vâlul care întunecă dimineața asta. Și celălalt, care încearcă s-o lumineze. Pentru câtă vreme?

Bucăți inegale, șifonate, de tul alb, coboară de sus, acoperă laleaua albă și majoritatea margaretelor. Atâta alb și-atâta negru... Ce minune că-n curgerea asta de alb și negru mai există laleaua roz și laleaua roșie, cu frunzele lor verzi! Pete de culoare. Avem nevoie de ele.

31 martie, 2025

Mi-ar fi plăcut să fii și tu o băutoare de cafea. Chiar dacă nu așa împătimită ca mine. Azi abia am reușit să găsec o imagine frumoasă, cu o cană de ceai și un

continuare în pag. 24)

buchețel de mărgăritar de grădină, într-un vas de sticlă. Și câteva fire de păpădie. Totul pe un milie alb, cum croșetau mamele noastre. Ce departe e timpul acela...

Știu că te doare și că nu-ți place acolo, dar vreau să facem abstracție de tot. Îți mai atașez o imagine care pare concepută special pentru dimineața asta. Tu trebuie s-o poți vedea, chiar dacă nu mai folosești telefonul. Pare ireală, la fel ca toată situația asta în care ne aflăm. Flori albe din fire de lână plutind în jurul unui bănuț galben și alte fire verzi - tulpini unduioase. Nimic terestru, Totul proiectat pe o bucată de cer albastru, la fereastra ta.

3 aprilie 2025

Azi-noapte ai plecat. Nu știu când. Asistenta a spus că după orele 22. Dar ele au descoperit dimineața. Poate ai plecat spre miezul nopții. Sau ai plecat devreme, la primul licăr de lumină al zorilor. Știu că te-a deranjat cumplit zgomotul aparatului de oxigen, de care avea nevoie vecina ta de pat. Mai știu că ai urât locul acela și că n-ai vrut să te duci acolo. Eu am fost departe, dar gândul meu a fost mereu cu tine. Mi-ai lipsit toate lunile astea, în care comunicarea noastră s-a fracturat. E ca și cum cineva mi-a amputat un organ vital pe care-l aveam fără să știu. Cum o să merg mai departe fără tine?

E ultima dată când pun ceva pe contul tău. O lumină și-o floare galbenă, de narcisă. Toți avem nevoie de lumină. Și-ți scriu *Drum bun, draga mea!* Șarpele de Lemn te-a luat cu el. Poate o să călătorești în locurile unde ți-ai dorit atât de mult să ajungi. Îți dăruiesc o ultimă imagine. Un tablou de primăvară. Să-l iei cu tine. N-ai mai putut să te bucuri de primăvara asta. Sper că o să-ți placă. Lalele galbene și roz, iriși mov și brândușe albe, într-o iarbă înaltă, iar în fundal, pomi înfloriți. Ramuri pierdute într-o mare de alb diafan. Fără fluturi.

Draga mea, afară e o primăvară frumoasă.

Mónika TÓTH

pe timp de toamnă

acum, pe timp de toamnă
fiecare dimineață e a mea
mici speranțe se
fugăresc spre mine
numai gândurile-mi negative își
varsă sângele câteodată
eu nu

singurătate

Singură. Cu mine
Numai stelele vorbesc.
Sunt împlinită

stau

stau cu ochii lipiți de perete
mi-e dor de privirea ta -
singurătate totală

inima mea

ai plecat
inima mea rămâne
plină
de coji de mandarine
de cicatrice
de cioburi -
Mă îmbăt cu stropi de nefericire

în câteva cuvinte

pentru tine
scrisoare scurtă -
o zi binecuvântată
vise împlinite
și o toamnă cu multe bucurii

autoportret

Ultima dată
te-am iubit
până la lacrimi

șoaptele inimii

în această toamnă
nu-ți dăruiesc fructe
îți ofer o floare rară
cu parfumul prieteniei

ospăț

m-am trezit
am o nouă speranță
în palma mea
ziua de azi

lumea mea frumoasă

poezia
e caldă,
e blândă,
e o poveste scrisă cu litere de aur,
e o flacăra ce arde neîncetat

prietenia

prietenia -
puful de păpădie
prins de hoț

destin

mănânc pâinea neagră a singurătății,
sorb ceaiul monotoniei,
îmbrățișez pomi dezfrunziți,
mă joc cu hamsteri și păpuși,
nu cu degetele tale, iubite!

Cosmin POPA

2019 aprilie, camera actriței

Act I: Personaje: Marill, Jane, Andreescu

Un apartament românesc construit în 1992. Decorat ca în America de Nord. Jaluzele de lemn, perdele albe, cărți, tablouri, radio și un televizor stricat.

Marill: Unde am pus acea cană? Vreau să beau cafea cu lapte. *(era somnoroasă)* Nu pot să înjur, nu pot să insult, sunt terminată, cum de nu-mi pasă...

Andreescu: Ție? Nu ți-a păsat defel, de nimeni, ești egoistă, zgârcită, bei, fumezi, mănânci!

Jane: Și ce să facă? E viața ei, de ce o critici ca un profesor? Am scăpat de ăia. Cei mai mari oameni și-au urât școala.

Andreescu: Nici chiar așa. De ce au urât școala? Aveau...

Jane: Pui niște retorică...

Andreescu: Când făceam, nu, când citeam filozofie, tu îi cumpărai pixuri domnișoarei Marill.

Jane: Te iau într-o serie de pumni!

Andreescu: Că dacă-ți dau un bolovan în țeasta aia de curcan cu miros de tobă...

Marill: Jane, adu-mi țigările!

Jane: Uite aici.

Marill: Aseară cât am scris?

Jane: Puțin.

(Toți se așezară la bufetul belgian. Gem, zacuscă, supe, carne în zece feluri, tomate, roșii și vinete din Muntenia, pâine de seară, cafea și lapte, chec de lămâi și suc de fragi.)

Andreescu: Eram aseară pe strada Carpați, și vine un avocat spre mine...

Jane: Nu-i suport!

Andreescu: Vine să-i dau o brichetă, și își scoase un cuțit și taie pânda de reclamă a magazinului de chitare.

Marill: Să fi fost bolnav?

Jane: Sigur.

Andreescu: I-am spus – domnule, ești avocat, ce faci aici?

Marill: Și ce a zis?

Andreescu: Mama l-a înșelat pe tata, apoi tata a mers la cerșit, apoi mama vroia să se sinucidă.

Jane: Ce nebun.

Marill: Un prost. Toarnă sucul.

(Andreescu se ridică în picioare și fuma. Deschise televizorul. Luase filme cu Monroe pe VHS.)

Marill: Țista nu l-am văzut.

Andreescu: Țista, nu, era altul, nu de aici ai scris acele piese de teatru, cu vrăjitorii întunecați?

Marill: Ba da.

Jane: Cea cu ăla care fură dragonul din pădurea elfilor blestemați.

Marill: Da, aa, nu, era altul.

Jane: Care?

Marill: Am făcut o confuzie...

Jane: De ce?

Marill: Mama m-a dat pe stradă, fiindcă...

Andreescu: Exact. Artistă, mamă nebună, proastă, analfabetă, râioasă, tâmpită la cap!

Jane: Da, eu cu Marill aveam apartamentul.

Marill: *(optimistă)* Am scăpat de scroafa aia!

Jane: Singura rudă, și prietenă!

Andreescu: Vă înțelegeți perfect!

Jane: *(angoasă)* Ai grijă Andreescu.

Andreescu: *(rău)* Ce ți-am făcut?

Jane: *(rea)* Vii la noi să ne iei băutura.

Andreescu: *(șiret)* Dar suntem, stai, nu suntem prieteni?

Marill: *(bârfitoare)* Andreescu a zis de tine că furi țigări din PECO...

Jane: *(nervoasă)* Ai grijă, porumbel!

Andreescu: *(invidios)* Nu, pur și simplu, vreau casele VHS, să le țin și eu, să mă laud...

Jane: *(geloasă)* Vezi că Marill s-a inspirat din filmele VHS, de la Marilyn, să fie scriitoare de drame, de comedii...

Andreescu: *(criminal)* Pe dracu, scriitoare, auzi la ea, ce ai scris tu, cine ești tu? Ai citit și tu două romane și ești mare cititor, vai de tine, ca voi...

Jane: *(nervoasă)* Câine blajin, taci, bătrân cobai, hai, aleargă!

Jane: Te-aș...!

Andreescu: Dacă ți-aș lua capul ăla de păpușă...

Jane: Ce-mi vine să-l împușc!

Marill: Andreescule! Bei și fumezi pe gratis!

Andreescu: Și ce te roade?

Marill: Mă deranjează, tătaie! De ce? Fiindcă sunt banii mei. Da? Am jucat pe scenă și am și publicat patru cărți, da? Și vii și te ascunzi aici...

Andreescu: Ei, da? Ce-ți arde?

Jane: E rău.

Marill: Și prost crescut.

Andreescu: Am să beau tot. Ce carne bună. *(râdea)* *(Jane trântise ușa și-l atacă pe Andreescu.)*

Marill: Dă-i tare!

Jane: Prostul...

Andreescu: Vă omor!

(Îi căzu țigara din gură. Luă un platou și-l aruncă în Marill. Înnebuni.)

Marill: Cheamă salvarea!

Jane: Te omor, dă-te...dă! Ține.

(Jane îl lovi în coaste. Se făcu albă și Andreescu încercă să-i spargă capul cu o carafă dar nu muri, și Marill îl lovi în coaste. Jane îl lovea cu picioarele.)

Jane: Prostul!

Marill: Bădăran de stradă, escroc, fals, derbedeu!

Jane: Ce facem?

Marill: Afară pe scări!

Andreescu: Vă iau cu pumnii!

Jane: I-al de brațe!

Marill: Ușor, e ca o cârpă de nenorocit!

Jane: Dă-l pe scări!

Marill: leși afară, nebuni de pe stradă! E vina ta! Tu

(continuare în pag. 26)

te-ai împrietenit...bea, fumează, mănâncă, eu am să scriu o piesă de teatru!

Jane: Ești singura prietenă! Uite, pe VHS, filmul lui Monroe, Niagara, actrița mea, CAMERĂ DE ACTRIȚĂ!

(Marill scria. Era septembrie. Soarele era rece. Era frig. Orașul era monoton.)

Marill: În viziunea mea, teatrul ar trebui să fie mai puternic decât proza, ori poezia...

Jane: De ce?

Marill: Ce voi spune acum, o să șocheze, știi, eu sunt zodia Gemeni, și sunt în Mercur, vin din mitologia comerțului, hoțelor, comunicării și bârfelor fără scrupule, mulți spun- să nu stai cu Gemenii, sunt cu două fețe, caracterul e așa de mârșav, încât te va minți, sau, vă va minți, încât într-o bună zi, ai să vezi că de fapt a înjunghiat pe la spate pe toți, interesul erau banii și profitul, și răutatea, așa ceva nu s-a mai văzut, și limbajul de bârfe și insulte este îngrozitor, nu-ți poți imagina ce poate spune zodia gemeni dacă este educată sau citită, vai de tine...se lasă cu lacrimi...

Jane: Eu sunt Balanță, pe mine mă interesează mai mult filozofia, dacă mai știi, ori arta veche...Gemenii cred că sunt pentru literatură, datorită comunicării și bârfelor...

Marill: Absolut, în Balanță sunt filozofi mari și artiști tari...dar totuși, teatrul pentru mine nu are scrupule, în viziunea zodiei Gemeni, ar trebui făcut un nou teatru, de insulte și bârfe și chiote și bătăi și calomnii, și râsete de jongleri, de clauni, de fericire și răutate, nu ai idee ce este în capul meu, vorbesc singură dar și cu monologul interior, înțelegi tu, de când mă trezesc până noaptea doar fac scenarii în creier, cum să înjur, cum să profit, cum să fac oamenii, cum să le iau totul și eu să ies câștigătoare...

Jane: Câteodată mă sperii, am auzit oamenii vorbind despre tine, cât de rea poți fi și ce vorbe urâte spui despre toți oamenii și ce bârfe urâte afli, nu știi cum faci, te strecoari peste tot și ascuți scandalurile oamenilor...de asta mi-e frică să stau lângă oameni din zodia Gemeni, prefer naivitatea Taurului sau Berbecului sau Leului...

Marill: Aș crea un teatru cu multe bătăi și bârfe și râsete de oameni bolnavi psihici, fizici, invalizi, oameni de pe stradă cu alcool și băte, înjurând totul, ca într-un circ de cinism, de bârfe urâte, de exemplu aș pune jongleri de teatru să insulte în batjocură cele mai ipocrite familii de aristocrați, regalii, corupții din castele ș.a.m.d...

Jane: Și totuși, tu câștigi literatura, dar eu încerc să fac o filozofie cu pictură, ce părere ai...aș putea fi și eu în teatrul tău de bârfitoare?

Marill: Sigur, aș face o piramidă și oamenii cu talent de pictor, de filosof, i-aș pune deasupra tuturor, apoi jos aș alege cei mai rău oameni, în special bolnavi...

Jane: De ce bolnavi, neapărat?

Marill: Fiindcă, cei bolnavi, dacă le dai alcool și îi manipulezi, ai papagal, știi să minți și să faci glume despre oameni – în felul ăsta – îi controlezi și îi faci să îi atace pe alții, nu trebuie să copiezi cărți întunecate...

Jane: Ce amuzantă ești.

Marill: Și cred, într-un fel, că, aș pune, de fapt, aș lua o prelată împuțită de slănină și aș pune capetele dușmanilor și dușmancele mele...

Jane: Le-ai pune pe o prelată? Ca la tarabă?

Marill: Da, ți-am zis, zeul hoțelor și al bârfelor și mesajelor, dacă îl mai știți, Hermes, și la egipteni era altul...

Jane: Da, are sens...

Marill: De aia cei mai mulți gemeni lucrează în comerț, urlă și bârfesc să vândă marfa la hoardele de ignoranți, ca și cum Diavolul i-ar manipula pe toți să cumpere zahăr cu apă – din vin și bere – și ar cădea ca maserații ca trompetarii de paie în hăurile iadului...

Jane: Haha, ce umor bun.

Marill: Îmi place bârfa, să nu stai cu femeii în zodia Gemeni...crede-mă!

Jane: Lasă că e bine, măcar cu tine mai bat și eu oamenii, restul nu contează...o să îmbătrânim...

Marill: Da, dar mai avem timp să le dăm cu parul în cap!

Jane: Am și eu dușmani în familie...

Marill: Pot să-i dau în ziar în alte țări, dacă vrei...fac niște farse, am citit mult...pot să falsific, să fac sofisme, să-i joc...

Jane: Pe maică-mea...

Marill: Sigur...toarnă cafea și dă și tu țigările alea...

Jane: Plouă și iar e depresie afară, nu-i pasă nimănu, uite-i cum se îndreaptă spre magazine și baruri...suntem ai nimănu, introvertite, extravertite, asociabile...

Marill: Absolut, nu suntem antisociale, ci - atenție – Asociabile - a ne simți bine în singurătate, a evita oamenii...

(Ploua. Claxoanele urlau)

CORTINA

Cosmin POPA

Palisada medievală

Spre fortul vrăjitorului
Cu cărți de magie albă
Trece o caravană de lemne putrede
Printre bolovani și copaci morți
Sub troiene de zăpadă crudă
Și se oprește la un templu din lut
Cerând prosperitate și trudă
Sub soarele ceșos și pur
Sub luna de argint misterioasă

La început de primăvară rece
Caravana ajunge în fortul
Vrăjitorului cu crani și făclii
Din pietre roșii
Și îi cere binecuvântarea
Sub amurgul roșu
Când corbii vin
Și fură cadavrele
Din luptele
Deceniului trecut

Laura Cătălina DRAGOMIR

Ca și în viață, Iosefina Schirger, o îndrăzneată cu poezia

A scrie poezie nu e o activitate simpatică. Poate și pentru că cei care o lecturează, transformă procesul, își spun speranța în ea ca într-un instrument dispus să interogheze limitările și minciuna. Poezia nu se înclină ca să obțină favoruri, avertizează, chiar dacă prevenirea are nevoie de mai mult decât un stimul. De aici și uimirea că Iosefina Schirger, cu al său curriculum de manifestare palpabilă ca realizări în mediul științific, deplasează beneficiul trecând pe un tărâm imprecis, păstrează ce deja a înțeles, pariind însă și pe altă formă de dezvoltare, scrisul.

Pentru cineva care știe să facă totul fără ajutor, poezia, cu a sa obligație de a vedea și din locul în care nu ești, o percepție cu responsabilitate, putea însemna eșuarea, greu de șters, a unui curaj. Tocmai de aceea îmi place poezia Iosefinei, pentru că e una peste care nu s-a făcut pedagogie, chiar dacă respect justiția actului corector al celui care știe și vrea să te învețe.

Poezia Iosefinei obține tot ceea ce are prin meritul unei autoare care, atunci când afirmă, se identifică, o autoare care nu permite să i se atribuie poezia întâmplată altora, scrisul său fiind o formă de a afla cu adevărat despre sine. Pentru a evita ca poezia proprie să nu repete altă poezie, e foarte important să nu încerci să te sincronizezi unui palmares dintr-o eficiență a resurselor proprii.

Traducerea, și aici intervine realitatea în care am încercat cea mai bună și nobilă realizare a noastră, ne-a adus împreună, nu ca să negociem trecerea versurilor sale într-o altă limbă, ci să facem ca acestea să primească grija unei alte culturi, să poată fi apreciată de public și în spaniolă. Oamenii, ca și darurile, atunci când nu se cer, sunt cei mai frumoși. Poezia, ca și viața, e așa cum noi o facem.

Mă gândeam, traducând cartea *Avioane de hârtie*, că locuim într-o lume literară populată de cititori influențați, de destule ori, mai mult de prestigiul și traiectoria unor autori, decât de valoarea intrinsecă a unei opere; că investim, la ora achizițiilor pentru lectură, „cu bătaie” spre premii decât spre scriitor. Iosefina e o poetă care a înțeles că nu există modalități ușoare sau mai puțin ușoare de a publica, există, în schimb, ceea ce s-ar putea numi perseverența dedicată unui viitor. Și că fiecare autor își crește cititorii după propriile reguli. Iosefina este o îndrăzneată cu poezia, implicându-se în scrierea acesteia cu dezinvoltura cui nu urmarește o plasare într-un curent literar sau dibuirea unor

apropieri teoretice.

Autoritatea inspirației nu se distribuie ca un dar avantajos. Manifestarea ei impune să strângi curaj și să răstorni lumea cu entuziasmul cui cultivă câmpurile abia întoarse la primăvară. Iosefina s-a arătat celorlalți, luați din lume și făcuți cititori, cu autenticitate, producând astfel o validare a simpatiei de care se bucură și în viața personală. Este o poetă care nu așteaptă după nimeni. O să vă placă poeziile sale. Trăiesc, aplaudând de la depărtare o lansare fericită. Iosefina, traducătoarea ta își pune mâna peste brațul tău/

Passionaria STOICESCU

Poezia transformată în proză, ca discurs liric

Am toată bucuria, plăcerea și stima pentru toți care sunteți aici, mai mari, mai mici, iubitori de carte, iubitori de poezie, iubitori ai urbei voastre și a oamenilor care cinstesc această urbe. Este o zi deosebită, este o sărbătoare pentru giurgiuveni și este o sărbătoare și pentru editurile ePublishers și Coresi, care, pline astăzi cu bogăție de cărți și bogăție de autori, își prezintă ultimele apariții. Nu am primit, din nefericire, cărțile care se lansează astăzi, decât cu o zi înainte, deci calitatea mea de critic de carte este ușor subminată, dar nu și cea de poetă sau de cititor.

Ce ne surprinde de la bun început, la aceste cărți, vorbim despre doamna Iosefina Schirger, sunt în primul rând, titlurile. Un poet care are știința titlurilor înseamnă că se guvernează bine ca autor și alege esența.

Războaiele mele - De ce? Războaiele se poartă nu doar între țări, între dușmani și prieteni, ci și înăuntrul nostru. Suntem plini de războaie pe care le purtăm cu noi și din care trebuie să și ieșim învingători.

Fântâna cu stele – Sapă, sapă, sapă, sapă până dai de stele-n apă! Fântâna este sufletul poetei, stelele de care am dat acolo sunt poeziile, haiducirile ei care iarăși vorbesc despre esență.

Flori de hârtie – Hârtia încă suportă florile onora, durerile altora și asta nu o să mai țină mult având în vedere că am trecut de la laptop-uri la telefoane și că mai inserăm așa, în goana mare, câte ceva pe hârtie.

Poezii în nisip – De ce în nisip? Nisipul este fărâma sufletului, măcinarea ca certitudine, acest simțământ pe care îl are poetul, că totuși, cu toată stră-

(continuare în pag. 28)

(urmare din pag. 27)

dania lui, mult nu va rămâne.

Frazări – este un alt titlu care m-a șocat. De ce **frazări**? Tocmai pentru a sugera esența, această rupere în frazare a sentimentului, a gândului.

Am admirat în aceste cărți, la o primă lectură, spiritul, curajul și sufletul pus în orice acțiune la care Iosefina a luat parte. Îmi place la ea spontaneitatea și că nu are un comportament forțat, măsurat sau constrâns. Fragmentele de **proză** sunt atât de pătrun-se de fructul poeziei, încât nu pot fi considerate proză în adevăratul sens al cuvântului. Poezia transformată în proză este un discurs liric. Ce descoperim aici? Curajul. Știți foarte bine că nu este curajos cine vrea, ci acela care poate. Pentru poet este o trăsătură esențială să aibă curajul să se ofere lumii, să scrie ceea ce simte, ceea ce îl doare, ceea ce îl fericește. Este și cazul ei.

Temele poeziei sunt ale renașterii, pe scurt, toate felurile de începuturi, dar care începuturi sunt esențiale pentru viață. Iosefina este o persoană care nu se des-curajează repede și nici nu suferă mult timp pentru eșec. Are această mare putere. Felicitări și noi succese pentru tot ce face cu suflet și talent!

Ionel MUSCALU

Tezaure la Giurgiu

Bine ați venit! Suntem pe domeniul sacru aici, fabrica Teatrului Tudor Vianu din Giurgiu, în care, de obicei, se desfășoară piese de teatru. Astăzi noi suntem actorii unei piese de teatru de viață, o piesă de teatru vie, cu oameni creatori și creativi, oameni care își dedică mare parte din timpul lor creației literare, a înflorii și înmulțirii cuvântului. Misiunea mea aici, astăzi, este aceea de a spune, pe de o parte, câte ceva despre Iosefina, dar pe de altă parte, calitatea cealaltă a mea, nu de pe poet și nici de critic literar, ci de viceprimar al orașului, să vă spun tuturor, bine ați venit la Giurgiu! Sunteți într-un oraș care se mărește în fiecare zi, într-un oraș care, așa cum ați văzut, este deschis culturii, și, într-un oraș care zilele acestea împlinește 620 de ani de la atestarea documentară. Deci, iată, în urmă cu 620 de ani, de aici, de la Giurgiu, ceea ce numeam pe atunci cealaltă capitală a Țării Românești, după Curtea de Argeș, Mircea cel Bătrân îi scria regelui Vladislav Jagello al Poloniei, și a rămas peste timp.

Sperăm că și ce au scris distinsele autoare să rămână peste timp. Poate, peste 620 de ani, altcineva îi va pomeni datorită eforturilor extraordinare ale Editurii Coresi și datorită celorlalți scriitori care reușesc să facă în așa fel

încât să teaurizeze, să adune bogății pe care sigur noi le putem descoperi doar așa cum se descoperă, de obicei, tezaurele, căutând după ele, să le vedem, să le facem vizibile pentru că, dacă nu avem această pasiune a cuvântului și a literaturii, nu o să le găsim, o să vedem pagini care se umplu de praf prin bibliotecă. Am văzut că, din păcate, în ultima perioadă, foarte mulți tineri fac curățenie prin casele părinților și aduc la bibliotecă donații de carte, donații care sunt de fapt cărțile părinților lor.

Noi suntem astăzi aici să luptăm pentru carte, pentru cuvântul scris, pentru ca dumneavoastră, cei tineri, să deprindeți această pasiune a cititului, pentru că altfel, nici nu știți ce pierdeți. Sunt lumi extraordinare, fiecare carte este un univers și fiecare artist este mai mult decât un om, este un aprinzător de speranțe și un creator de optimism, este cel care reușește să pună în fiecare pagină lucruri pe care le-a trăit, pe care le-a experimentat, lucruri cu care poată să rămână în istoria familiei, istoria personală sau a prietenilor, în istoria unei limbi.

Desigur sunt bucuros că Iosefina Schirger se află azi în Giurgiu, ea și 4 din cărțile pe care le-a publicat până astăzi, 19 dintre ele la Editura Coresi. Poeziile ei sunt însemne la vedere, mărturisiri, ecoul unei vieți căreia îi trebuie mai mult decât întristări și bucurii, o cosmogonie a eforturilor omenești. Clipa e trăită cu puterea omului care luptă nu pentru împlinirea unui vis, ci pentru visul însuși. Iosefina poate să-și vadă viitorul: îl atinge cu dorința ei, tulburând trecerea prin timp. Un om - un destin, o idee de schimbare prin iubire, un stil epistolar în care cititorul se poate considera fericit că este **adrisantul**, chiar dacă nu a primit nicio scrisoare până acum. Scrisul zvâcnește, crește, vindecând răni. Timp desfrunzit, mărturie de iubire, dovezi ale dăruirii de sine, infinite posibilități de salvare prin trăire interioară...

Vasile POENARU

Condeiful fermecat al Iosefinei Schirger și... avioanele de hârtie

Citesc... citesc... citesc. Este amețitor! Un iureș de gânduri, imagini, senzații; surprinzător, alert, plin de prospețime și foarte... poetic. Minunate pagini! Trebuie citite pe îndelete. Sunt foarte dense. Atât de multe idei, stări, înțelesuri! Și simți nevoia să te reîntorci, să recitești. Ca atunci când ești pe munte și simți ne-

(continuare în pag. 29)

voia să mai tragi o dată în piept aerul acela curat și tare. Niște imagini și metafore superbe, un balsam pentru suflet! O încântare citirea lor! O poetă înzestrată cu un mare har, ca un izvor de apă vie... A avut dreptate Gina Micloș când a spus că e un alchimist adevărat. Citind nu pot decât să confirm. Cred că și pregătirea de chimist a modelat într-un anume fel seva aceasta născătoare de Poezie.

(consemnare de Michiela Poenaru, editor Coresi, ePublishers, eDidactica, eLiteratura, București)

Vasile Poenaru: Să știți că toată lumea lucrează cu drag la cărțile dumneavoastră. Emană o bunătate și o căldură sufletească deosebite.

Isabela Schirger: E ceva care vine de sus! Vor rămâne după noi. Mi-au schimbat viața.

Vasile Poenaru: Așa este. Creația este lumina lui Dumnezeu revărsată peste noi.

Avem aici de-a face cu o mare comoară de poezie, poeta Iosefina Schirger. Am prezentat-o la Târgul de carte Gaudeamus, rândul trecut, zicând publicului: "Iată, avem 10 volume de versuri de nota 10" și, într-adevăr, publicul a fost încântat, iar discursul prefațatorului ei a fost încântător.

După cele 10 volume am reușit să publicăm alte 9 și le-am lansat într-un alt târg de carte, Bookfest. Pentru Târgul Gaudeamus de anul acesta, avem două cărți: una tradusă în limba engleză și una în spaniolă. Toate cărțile doamnei Schirger, publicate alături de noi, se află la stand.

Iosefina este un poet în adevăratul sens al cuvântului. Sensibilitatea, capacitatea de a găsi frumosul în fiecare secundă, fiecare clipă de viață, tăria ei în a descoperi propriul său stil, originalitatea de care dă dovadă, toate acestea ne fac să o admirăm. După ce îi citim câteva pagini, stilul, fiorul rămân de neuitat. Până și numele, Iosefina Schirger, sună a poezie... Și-a inventat și propria formă prin care se exprimă. Sunt practic două modalități de aranjare a cuvintelor: una este poem în proză – proză ritmată și rimată, extrem de bine conduse toate paragrafele, toate textele și pline de lirism; iar cealaltă formulă sunt terținele. Aceasta ar fi unitatea minimală a poeziilor scrise sub formă de vers. Prin alăturarea a trei terține rezultă un grup constituind un tot unitar. Prin aceste două simple forme, ea conduce sufletul nostru către universuri nebănuite.

Totul este poezie la Iosefina Schirger, persoana însăși este un om de o sensibilitate extraordinară, de o tărie sufletească care ne impresionează. Când ne aflăm în preajma ei, întregul univers devine armonie, exact ca atunci când îi citim poeziile.

În paginile cărții „Avioane de hârtie” intrăm într-un univers liric țesut magistral. Aici, cuvintele nu sunt doar caractere pe o pagină, ci avioane de hârtie care decolează din sufletul autoarei, purtând cu ele cele mai profunde și intime vise.

Opera Iosefinei Schirger este un mozaic de sentimente surprins în versuri care se desfășoară ca aripile unei păsări în zbor. Gândurile melancolice ne transpun într-un peisaj de speranță și dor, unde vara și iarna dialoghează în armonie. Autoarea ne invită să contemplăm dualitatea existenței, unde iarna nu stinge pasiunea poetică, ci mai degrabă o însuflețește. În „Canticul” (Colind), cuvintele sunt firul comun care unește universul, sfidând efemeritatea timpului și a distanței, devenind scânteii care luminează cerul nopții, amintindu-ne de trecerea vieții și eternitatea

poeziei.

Laura Cătălina Dragomir, cu priceperea ei rafinată de a traduce, a reușit să surprindă esența și tonul melodic al poemelor originale. Fiecare cuvânt, fiecare linie, va rezona cu cititorul în forma sa cea mai autentică, translătând bogăția operei într-o nouă limbă, fără a se pierde esența.

Cartea este rezultatul unui efort de colaborare unde fiecare cuvânt a fost atent selectat și modelat pentru a crea un set armonios de experiențe poetice. Prin paginile „Avioanelor de hârtie”, asistăm la dansul dintre melancolie și speranță, dintre iarnă și vară, dintre tangibil și efemer. Poezia Iosefinei Schirger este un amalgam de emoții și experiențe, un ecou al șoaptelor sufletului care depășește granițele lingvistice și culturale.

Această carte nu ar fi posibilă fără eforturile neobosite ale tuturor celor implicați în crearea ei. Laurei Cătălina Dragomir, talentata noastră traducătoare, îi datorăm accesul unui nou public cititor în spaniolă, la lumea poetică a Iosefinei. De asemenea, ne exprimăm recunoștința doamnei arhitect Smaranda Schaechtele, din Germania, care ne-a oferit posibilitatea de a folosi câteva desene, opere de artă, pentru coperta și interiorul cărții, ceea ce evidențiază și mai mult universul liric al poetei.

„Avioane de hârtie” este o invitație de a explora sufletul uman prin cuvinte, de a contempla frumusețea efemeră a existenței și a descoperi magia în cele mai simple detalii ale vieții. Fie ca această carte să fie pentru cititori nu doar o lectură, ci o experiență în care se regăsesc, cu autorul și cu arta poeziei în cea mai pură formă.

Laura TUGAREV
(Rep. Moldova)

timpul

în ochiul nopții
 lepădasem haina omul vechi
 eram goi
 și singuri
 lipiți coloană de coloană
 vetebrală
 uitaserăm de trup
 pentru că
 am găsit
 un alt infinit
 decât cel al lui Brâncuși
 tristețea lucidă
 și frica
 adormiseră
 în sfârșit
 le-ai îmblânzit
 tot mai departe de sensurile pustii ale lui Cioran
 eram plini
 și în noi
 se ridicau tulpinile
 bujorilor albi
 își răsuceau petalele spre
 centrul inimii
 și
 pentru prima dată
 timpul
 nu ne strângea
 ci ne lăsa
 să fim
 înăuntrul clipei.

omul

imaginează-ți
 mii de focuri
 ce pornesc din plămânii
 acestei lumi
 și se înalță
 odată
 cu răsufierea cerului
 eu le văd des
 ard
 în ruguri
 la capăt de pădure verde
 unde pomul vieții rodește
 iubire
 tinerețea ne-o petrecem lângă tulpini
 apoi
 cu anii
 devenim mici
 a căror frici tot cresc
 și îndoieli sunt multe

tăcuți și umili
 bătrâni
 fără viză de reședință
 fără zestre
 doar cu un trecut
 și totuși omul
 ajunge ciclic
 în afara timpului
 să-și caute rostul
 să-și caute casa.

babilon

închid ochii
 se prăbușește
 Babilonul modern
 retina
 se curăță
 un colos din sticlă
 unde zeii au fost înlocuiți
 cu algoritmi
 predictibili
 robia în societățile digitale
 este legată
 de un ecran mic
 străpungeam norii
 cu vârfuri din sticlă
 nu și inimile cu iubire
 a da
 suntem pragmatici și raționali
 am și uitat
 Turnuri Babel
 în spațiul online
 ridicate de atâția
 că mai bine se descifrează hieroglifele antice
 decât sensul din spusele lor
 ieri
 Grădinile suspendate ale Semiramidei
 Codul lui Hammurabi
 astăzi
 Grădinile de la Versailles
 Codul penal
 ba și mai mult
 toate
 în format digital
 nimic nu se mai opune
 unui sfârșit
 nici eu
 sunt doar o fisură
 în zidul unei lumi
 spectaculoasă tehnologic
 dar atât de fragilă
 din punct de vedere moral
 în pânțele sfârșitului
 se zvârcolește întotdeauna un început
 doar schimbă
 forma
 habitatul
 și își caută alt nume.

deșerturi

se zdruncinau
 plopii în mine

George Eugen ITOAFĂ**Ecoul timpului pierdut**

Pe birou, un stilou vechi a rămas
cu urme de cerneală uscată pe peniță.
Îl foloseam odinioară, în clasele mici,
când scriam cu mâna tot ce simțeam.

Acum nu mai are niciun rost,
lumea a trecut pe taste și ecrane.
Cuvintele curg virtual, fără zgomot,
fără urme de cerneală pe hârtie.

În sertar mai stă o foaie ruptă,
cu scrisul meu tremurat de atunci.
Litere mici, stângace și crude,
păstrate ca un semn de început.

Pe perete, un ceas fără baterie
arăta mereu aceeași oră veche.
Parcă timpul a ales să stea pe loc,
în locul acela uitat de pași grăbiți.

Pe raft, o fotografie cu margini roase
păstrează chipuri de demult.
Timpul a șters culorile ușor,
dar zâmbetele par încă vii.

Într-o cutie, câteva monede strălucesc slab,
cu ani săpați pe ele, aproape șterși.
Cândva plăteam cu ele pâine și suc -
acum sunt doar metal uitat, înlocuit.

Împreună spun o poveste uitată:
cerneala uscată, ora rămasă pe perete,
chipurile șterse și monedele de demult -
ecouri ale unui timp ce nu se mai repetă.

Povești ce curg

Un râu adânc, cu ape liniștite,
ascunde-n el povești ce nu se spun,
și poartă-n valuri dorul de străbun,
prin stânci și flori de soare obosite.

Prin trestii moi adie vântul rece,
pe cer, cocorii scriu o amintire,
iar frunza cade-n cerc de nemurire —
și ruga firii-n taină se petrece.

Prin plopi coboară vântul ca o veste —
și se așază-n râul fără grai,
ce-și duce somnul undeva, în rai,
uitat de timp și-n haină de poveste.

În glasul nopții, fără nicio vină,
se pierde-un cânt din lumea de demult,
iar râu și cer, în legământ ocult,
se-mbrățișează-n taina cea divină.

Țin în palmă

Țin în palmă-o pană de poveste,
ce-n zborul ei mi-a dat un rost subtil,
și-n cântecul ce iarba îl șoptește
simțeam că-n mine locuiește un copil.

Țin în mână visele de altădată,
legate-n gând cu ață de aramă,
și-n liniștea ce-n suflet se arată
simțeam o liniște sculptată-n ramă.

Țin în mână timpul strâns din amintiri,
într-un album ce nu se mai deschide,
și-n pașii ce răsună vechi iubiri
simțeam cum lumea se divide.

(urmare din pag. 30)

ca niște vertebre
într-un corp care refuză
atingerea
pe creier
de un orișicare
eram moleșită
de-atâtea gânduri
vânturile șuierau
pe lângă streășina rațiunii
se pare că e primăvară
încă
nimic nu mai avea rădăcină
nici plopii nici eu
refuzasem vechiul și arhaicul
tot mai emancipați
tot mai globalizați
pitici
în corporațiile globale
și în sistemele statale
nu era vânt
era absența lui
tot ce simțeam și credeam
că e chiar așa —
întrebă vecinul
și-ți va zice ba
iar psihologul ar putea să te invite
la o nouă ședință
de psihanaliză
salut din nou, Freud
mi-e silă de echilibru
și de tot ce pretinde că e stabil
plopii se clatină
mă clatin și eu
dar ei măcar
n-au emoția durerii - și ce-i durere, ei nu știu
și uneori
frunza cade cu mai mult sens
decât multe sorți
deșerturi sunt nu doar în Abu Dhabi
ci și în mulți
dintre noi.

strugurii

se coc strugurii inimii
tu
mereu vii cu teascul
doare.

Eugen ONISCU

FRAGILITATEA VIEȚII UMANE

Pe când aveam douăzeci de ani, îmi făcusem un obicei cam ciudat: luam câte o carte de la bibliotecă și mergeam la mormântul tatălui meu, unde era un cireș mare, iar la umbra lui se afla o bancă. În acel loc am citit câțiva autori interesanți. Ceea ce îmi plăcea acolo era liniștea deplină. Însă, într-o dimineață, ceva m-a tulburat.

Veneam, ca de obicei, la locul meu de lectură, pe o cărare ce șerpuia printre morminte, când atenția mi-a fost atrasă de o groapă săpată de curând, semn că cineva urma să fie îngropat în acea zi. M-am apropiat de marginea ei și am privit înăuntru, gândindu-mă: „Cum, asta e tot? Aici se termină toată alergarea și frământarea pe care omul o are cât trăiește? Trupul neînsuflețit este pus în groapă, apoi se aruncă pământ peste el și gata. Dar unde sunt visele lui, aspirațiile lui?”

Ceva în mine se revolta. Simțeam flacăra vieții arzând cu putere în mine, la cei douăzeci de ani ai mei. Iubeam viața, doream să trăiesc. Atunci am înțeles de ce Tolstoi fusese atât de îngrozit de moarte.

Am ridicat privirea spre cerul senin de vară, plin de acea culoare albastră de care nu te mai saturi. Razele soarelui îmi încălzeau trupul, iar discul solar strălucea maiestuos în înălțimi. La orizont, în depărtare, se zărea orașul, cu freamătul și lupta unei noi zile. Oamenii mișunau precum furnicile, avântându-se în necunoscutul dimineții. Atunci mi-am pus trei întrebări: „Cine suntem? De unde venim? Încotro ne îndreptăm?”

Am încercat să caut răspunsuri în cărțile pe care le citisem până atunci, dar nu le aveam. Doar vagi idei care nu ofereau decât câteva licăriri despre ce ar putea fi după moarte. Totuși, gândul mi s-a oprit la o carte pe care tocmai începusem să o citesc: Noul Testament. Acolo, într-adevăr, se afirma cu certitudine că, prin jertfa lui Hristos, orice om putea primi viața veșnică, dacă îndeplinea condițiile atât de clar scrise.

M-am așezat pe banca de sub cireș și am rămas pe gânduri, fără chef de citit. Privind spre mormintele din jur, mi-am zis că în fiecare dintre ele zace o viață frântă în ghearele morții. „Poate au fost oameni simpli, care acum se odihnesc aici. Au avut și ei bucurii, visuri, realizări. Unii au gustat din plin viața: un loc de muncă pe care l-au iubit, relații de familie, o casă. Au cunoscut și partea cealaltă, a amărăciunilor, până ce moartea i-a surprins. Alții au trăit ca intelectuali, luminând drumul altora în domeniile lor, până ce și pe ei i-a ajuns moartea. Iar alții au dus vieți pline de necazuri și lipsuri. A existat și există însă și acea categorie care a călcat în picioare toate legile divine și umane, alergând pe drumurile vieții cu perversitate morală. Totuși, adevărat au câștigat doar cei care, fiind în viață, au crezut în Dumnezeu și au murit cu promisiunea divină în inimă: că, la a doua venire a lui Hristos, vor învia și vor primi viața veșnică. Acești oameni au trăit cu

această speranță și, când clipa morții s-a apropiat, au putut să o înfrunte cu ajutorul Bunului Dumnezeu.”

În cartea sa *Părinți și copii*, scriitorul rus Ivan Turgheniev a pus în gura unui personaj următoarele cuvinte: „Viața fiecărui om atârână de un fir de păr; o prăpastie fără fund i se poate căsca la picioare în orice clipă, iar el își mai născocoște și singur tot soiul de neplăceri și își otrăvește existența.”

Biblia spune: „Cum se îndură un tată de copiii lui, așa se îndură Domnul de cei ce se tem de El. Căci El știe din ce suntem făcuți; își aduce aminte că suntem țărână. Omul! Zilele lui sunt ca iarba; înflorește ca floarea de pe câmp. Când trece un vânt peste ea, nu mai este, și locul pe care-l cuprindea n-o mai cunoaște” (Psalmul 103:13-16).

Scriptura afirmă cu certitudine că omul nu este nemuritor. În ceea ce privește fragilitatea vieții, el nu este cu nimic mai presus decât iarba câmpului. Și mă gândesc: ce ar fi de noi, oamenii, dacă nu am avea speranța vieții veșnice prin Hristos? Am avea înaintea doar câțiva ani de existență, uneori plini de suferință. Biblia contrastează starea noastră de slăbiciune și vremelnicie cu puterea și planul de mântuire al lui Dumnezeu.

Cu ceva timp în urmă, am discutat cu două persoane despre înviere. Amândouă mi-au spus că nu cred în învierea morților. Considerau că suntem prea răi pentru ca Dumnezeu să ne mai învie. Am încercat să le îndrept atenția spre ceea ce ne învață Biblia despre primirea mântuirii prin credință și har. Este adevărat că urmează apoi procesul sfințirii, în care omul conlucrează cu Divinitatea pentru a duce o viață la înălțimea standardelor biblice. Ca rod al acestor dimensiuni ale mântuirii, primim promisiunea învierii cu trupuri proslăvite.

„Isus i-a zis: «Eu sunt învierea și viața. Cine crede în Mine, chiar dacă ar fi murit, va trăi. Și oricine trăiește și crede în Mine nu va muri niciodată. Crezi lucrul acesta?»” (Ioan 11:25-26).

Isus Hristos este Dumnezeu în mod deplin și Om în mod deplin, dar fără păcat. Când s-a înălțat la ceruri, a luat cu El natura umană, pe care o va purta de-a lungul întregii veșnicii. El este Dătătorul vieții fizice și al celei veșnice. Iar când a spus că cei care cred în El nu vor muri niciodată, se referea la prima moarte, pe care Biblia o descrie ca pe un somn din care oamenii vor învia.

„Și mărturisirea este aceasta: Dumnezeu ne-a dat viața veșnică, și această viață este în Fiul Său. Cine are pe Fiul, are viața; cine n-are pe Fiul lui Dumnezeu, n-are viața” (1 Ioan 5:11-12).

Cred că bucuria cea mai mare a unui om pe pământ este comuniunea prin Duhul Sfânt cu Hristos. Iar la încetarea vieții, oamenii credincioși au făgăduința veșniciei. Minte noastră limitată nu poate înțelege astfel de lucruri; le putem doar accepta prin credință. Biblia descrie renașterea planetei: Hristos va recrea un cer nou și un pământ nou, unde vor locui oameni neprihăniți. Ni se spune că acolo nu va mai fi durere, răutate sau moarte. Pe drept cuvânt, sunt de acord cu apostolul Pavel când scrie în 1 Corinteni 2:9: „Dar, după cum este scris: «Lucruri pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, așa sunt lucrurile pe care le-a pregătit Dumnezeu pentru cei ce-L iubesc.»”

Este foarte important ca, în această viață fragilă pe care o trăim, să începem să-L cunoaștem pe Dumnezeu

(continuare în pag. 33)

prin intermediul Fiului Său, așa cum este El descris în Evangheliile, dar și prin comentariile inspirate.

Doresc să folosesc o ilustrație pentru a înțelege mai bine generozitatea lui Dumnezeu, care dorește mântuirea noastră. Să presupunem că un om din România, care trăiește în cea mai neagră sărăcie, primește o ofertă cu contract de muncă și viză pentru Canada, dar o refuză. Ce s-ar putea gândi despre un astfel de om? Tot așa, de ce unii refuză invitația duioasă a lui Hristos la mântuire? Oare este atât de greu de înțeles că nu avem alt viitor mai luminos și mai măreț?

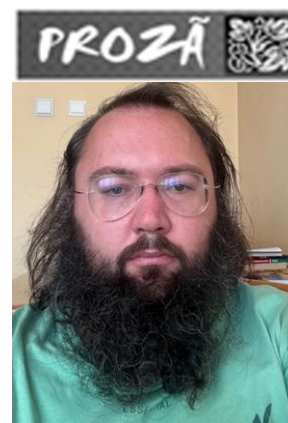
Charles Dickens a scris o carte intitulată *Marile Speranțe*, în care redă visurile unui tânăr de a dobândi o educație și de a reuși în viață. Însă, pentru noi, adevăratele mari speranțe se află în viitorul pregătit de Dumnezeu. „Căci Eu știu gândurile pe care le am cu privire la voi, zice Domnul, gânduri de pace și nu de nenorocire, ca să vă dau un viitor și o nădejde” (Ieremia 29:11).

Biblia ne învață că, la a doua venire a lui Hristos, cei care și-au încheiat viața pământească având speranța învierii vor învia în trupuri proslăvite și se vor înălța împreună cu Hristos în slavă. Iar cei care vor fi în viață și au trăit plini de bucuria acestei speranțe vor fi și ei înălțați, în trupuri transfigurate, spre cer. Deși, într-o oarecare măsură, au trăit încă de pe pământ dimensiunea eternității prin viața spirituală, acum vor intra deplin în ea.

După învierea Sa, ucenicii L-au întâlnit pe Hristos în câteva ocazii: au vorbit cu El, au mâncat împreună, au primit cuvinte de încurajare. Dar unul dintre cele mai sublimе momente a fost când L-au văzut înălțându-Se la cer, purtând natura umană asupra Sa. Atunci au înțeles realitatea marelui adevăr al vieții veșnice și faptul că El urma să continue, în sanctuarul ceresc, lucrarea de mântuire în favoarea omului.

Mă gândesc la călătoria pe care o vor face cei mântuiți, după înălțarea lor: prin univers, spre cetatea lui Dumnezeu, însoțiți de Hristos și de îngerii Săi. Apoi, intrarea triumfală în Noul Ierusalim. Oare ce altceva mai înălțător, mai plin de speranță am putea avea, privind viitorul?

„Iată, vă spun o taină: nu vom adormi toți, dar toți vom fi schimbați, într-o clipă, într-o clipeală din ochi, la cea din urmă trâmbiță. Trâmbița va suna, morții vor învia nesupuși putrezirii, și noi vom fi schimbați. Căci trebuie ca trupul acesta supus putrezirii să se îmbrace în neputrezire, și trupul acesta muritor să se îmbrace în nemurire. Când trupul acesta supus putrezirii se va îmbrăca în neputrezire și trupul acesta muritor se va îmbrăca în nemurire, atunci se va împlini cuvântul care este scris: «Moartea a fost înghițită de biruință. Unde îți este biruința, moarte? Unde îți este boldul, moarte?» Boldul morții este păcatul, și puterea păcatului este Legea. Dar mulțumiri fie aduse lui Dumnezeu, care ne dă biruința prin Domnul nostru Iisus Hristos!” (1 Corinteni 15:51-57).

Mălin Gheorghe STAN

Numărând zilele în somnul etern

După vreo trei zile de lipsă de la școală a Irenei, un coleg găsi în banca ei niște hârtii scrise. În timp ce le citea mergea la întâmplare pe străzi și prin clădiri, până ce fusese oprit de cineva îmbrăcat în uniformă de soldat. Acesta îi aruncă niște atacuri și niște cuvinte grele referitor la proasta gestionare a lucrurilor din jurul lui, de parcă ar avea vreo autoritate în locurile din jur. În timp ce se apăra, colegului îi veniră în ajutor alte clone doar de el sesizate. Cel ce atacă nu-și dădu seama că sunt aceleași persoane, dar multiplicat. Doar colegul se privi în ceilalți, trei până acum, ca într-o oglindă. Colegului i se reproșară notele mici de la școală și proasta funcționare a societății. Nu mai știa încotro să o apuce, căci fiecare indicau alte zone părăsite și abuzate. Colegul avea în minte ca scop găsirea Irenei de la care avea să ceară socoteli despre abandonul lui universal. Clonele erau primele cărora li se cere ajutorul, dar acestea nu-l băgară în seamă spunând replici fără legătură cu subiectul conversației, până când unul agasat, una dintre clone îi dădu un pumn în nas și acesta căzu jos. Militarul este singurul suspect, pentru că trecătorii nu observară pe nimeni în jur, nici clone, nici oameni independenți. Militarul îl luă în brațe și ștergându-i-se amintirile despre ceilalți se autoculpabiliză. Îl duse la primul spital unde fu operat cu un aparat care i-a reconfigurat sistemul nervos, declarându-l pierdut. Dar mai avea o șansă: să meargă pe urmele clonelor, acum libere. Acestea colindau orașul pentru a găsi urme de ale lui Profilact care devenea ținta principală. Trebuia capturat în viață. Colegul în loc să se vindece, mai mult i s-a agravat situația, fiind nevoit să fie pus în perfuzii.

Când avea gândul la moarte perfuziile se colorau iar camera avea altă înfățișare. În amintirea lui, considerându-se vinovat de toate câte i se petrecuse, militarul în fiecare dimineață cu o pizza cu medicamente în mână merge pe străzi după o anumită rețetă, rezolvând ecuațiile orașului. Destinația particulară și finală se obține prin noroc. Pe fiecare stradă sunt aparate de cunoaștere de sine: introducând câteva date personale, aparatul, computerul, îi indică locul unde vrea să meargă. Din stradă în stradă, ajunse după mai multe zile, în Colentina, la apartamentul lui Profilact, epuizat de foame și nesomn dogmatic. În fața ușii din Colentina, militarul ținu o pledoarie în gând: nu știe cine se află după ușă, așa că începu cu un colind de crăciun, deși erau în luna octombrie. Sărbătoarea și scopul lui era plasarea de la direcțiunea școlii a unei scrisori pentru părinții Irenei. În timp ce-și spunea poezia, cu gândul mută locul cartierelor de pe hartă și deși Colentina era cartier mărginaș, în timpul vizitei, el devenea ultra-central, un fel de birou

(continuare în pag. 34)

de informații pentru oameni nedefiniți, care-și caută sensul în viață. Poate de asta, de la început, Profilact era invadat de necunoscuți.

Bătând din nou la ușă, după ce și-a spus neconfirmat cântecul, Profilact o deschise și primi înăuntru pe militar. Acesta prezentă plicul și declară că își dă demisia de pe pământ, sperând să nu mai intre niciodată în el. Să fie mutat la cele veșnice. Profilact luând deja avânt și mergând în viitor spuse:

- Bun, domnule, vom citi. Să știi că nimeni nu este bine și o parte din tine este martirizată. Vei călca pe cadavre!

Militarul văzu mai multe persoane în apartament decât erau în realitate. Erau mai mulți copii căruia i s-a părut că sunt ținuți să nu meargă la școală. Militarul se văzu în acest caz, providențial. Avea ocazia să o facă pe justițiarul. Consultând un aparat similar celor de pe străzi, află că trebuie ca toți să aple de minunata pizza și atunci reuși să vadă că fiecare are la urechi câte o pereche de căști conectate la un aparat similar cu al lui. Odată înghițită, pizza se transformă în ingrediente care pot modifica starea psihică făcându-și efectul după 12 ore. Această otravă curată avea să vindece locurile pe care deplasându-se își aduc noi regi lipiți de persoane prin schimbarea înfățișării și a regulii de interacționare. Nimeni nu știe din ce sunt făcute. Pacientul vindecat devine o revelație în timp, un aparat de creat senzori în viață care se regăsește în celălalt apropiat, după unele reguli însușite. Dar Profilact este imun și prin urmare nu se poate deplasa de unde este. De aceea în el este căutat diavolul care să fie răstignit și să dea libertate celorlalte clone. Dar va rămâne așa până ce se vor sfârși toate cele scrise despre el. Ca la final cineva să-l bage în seamă și să nu fie un computer jefuit, un ideal care se înlocuiește pe suportul lui abisal exteriorul celorlalți.

Militarul a fost primit în casă. O dată cu intrarea în cameră, colegul se evaporă, dispăru fără urmă, realmente. Fiecare avea ceva să-i spună. Lăsând orice plan sau suport în afara lui, acestuia i se perindară prin fața ochilor fără să-i vină să creadă, chipuri vorbind despre cum se aseamănă sau se deosebesc trecând prin fiecare trup. Cum aude mai multe voci decât sunt la număr, sursele. Cum vorbesc toți odată formulând întrebări cu răspunsuri în același timp. Atmosferă din care înțelese că trebuie să plece, dar nu mai reuși, nu mai găsi calea rațională. Luat prin surprindere în timp ce-și întindea capul după o foaie, fusese aruncat în colțul întunecat și ignorat un timp. Între ei se auziră:

- A plecat Profilact, tânărul în care ne-am pus toată nădejdea că vom fi împăcați în așternutul veșnic.

- Da, s-a dus de mult! (putea să se gândească și la Rusia și la România care nu se mai face mare decât în condiții speciale cu sfinți alături).

- Mă vede, ce bine îmi pare, doar rostindu-mi numele își depășește condiția. Să mă iubească în taină și este ființă umană!

Vocile reducându-și volumul, dispărură treptat și deși militarul este acolo, după următoarele cinci minute, nimeni nu-și mai aminti că a trecut sau că este acolo sau că s-a întâmplat ceva. Acolo este uneori camera autentică cu toate atributele divine. Omul a fost absorbit de spațiu. Astfel că salvarea situației generațiilor și a lui Profilact era temă de viitor, altcuiva îi va reveni această

sarcină. Militarul fusese pus la congelat. Altcineva era așteptat.

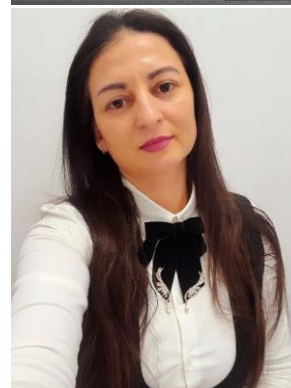
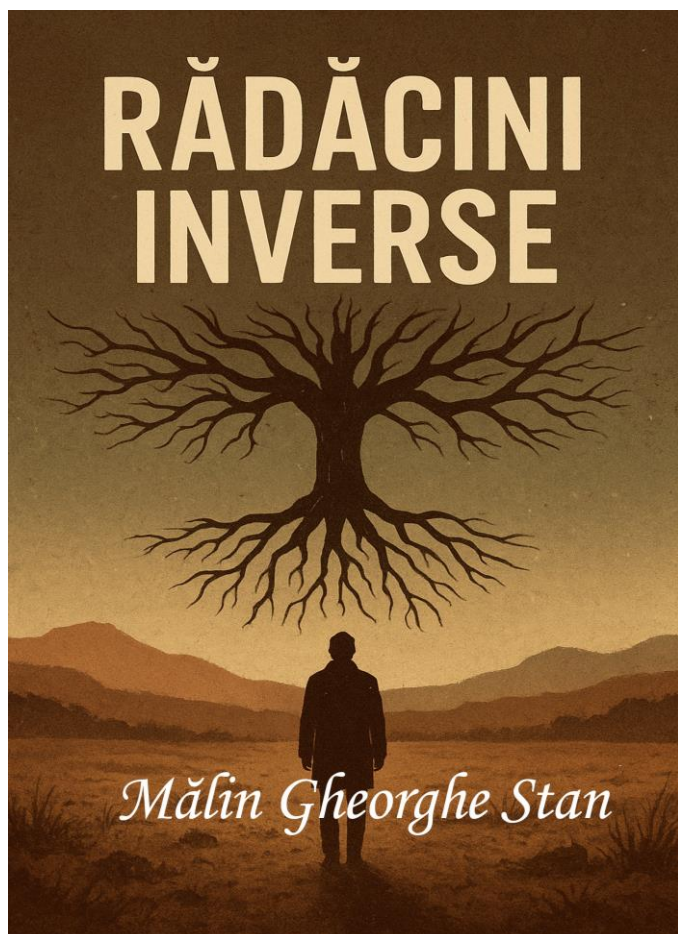
Cineva ieși din cameră pe nevăzute, urlând în gând, în rugăciune și în șoaptă. Acest cineva, fără identitate, necunoscut și nevăzut de nimeni până acum, ieșit ca dintr-o fabrică, a descris locul spre care se îndrepta, loc spre care sensul vieții devenea tot mai cimentat. Ca într-un cadru de filmare al vreunui film, totul este artificial, căci este neveridic: ploaia conturează ridurile străzilor cu același cod ca în propria frunte pentru ca ședințele regizate sub priviri să se sfârșească cu un happy-end. Își astupă coșurile de pe piele în același ton cu muncitorii care astupă gropile din asfalt. Câte o muscă se așează pe frunte și dirijează circulația necuvântătoarelor în aer și nu numai. De parcă umbra crucii din cameră, de deasupra o poartă cu el spre amintirea celei reale. Deși sunt mulți șerpi ce ies din gropile de asfalt, treziți, numai clonele de pe bancheta din spate pot observa fenomenul: șerpii sunt striviți și aduc centrul pământului pe linia ce desparte benzile de circulație. Linia este sensul vieții trecute sau care se depășește. Plouă numai când acele clone nu diferențiază visul de realitate: ploaia merge mai departe cu ei ca un fond muzical până se dezmeticesc dându-și palme, adică primind palme de la clone simțind că sunt demult morți și nimeni nu observă asta, căci nici Dumnezeu nu este complet conștient de trecere. Poate au greșit cu ceva Lui. Acest cineva este omul reabilitat, după ce timpul exclude din viață clona în care și-a investit toată puterea de a se deconecta de la faptele petrecute: un om renăscut de care Profilact nu va ști niciodată, dar care pregătește lumea natural-personală.

Comunicarea cu cel mai ascuns și întunecat loc din casă se face prin cea mai veche carte lăsată deschisă. Citind din ea, acel loc prinde viață și părți din oameni trag în acea direcție ca spre propriul mormânt. Citind în continuare, sufletele se ascund în acele locuri care cuceresc spațiul întinzându-se spre locul sufletelor și astfel sunt protejate de percepții. Aici este starea de spirit paradiziacă, perfectă pentru meditații divine, în căutarea rugăciunii. În fiecare seară, în acea carte apare un mesaj care nu exista înainte. Cerea izolarea totală: uși încuiate, internet oprit, curentul întrerupt. În momentele în care lumea intră în criză, privirile escavează în aer pentru a face loc trupurilor. Până dimineața, spiritul ce se grăbește să intre în normalitate și numele acestui fapt cu viață își trece numele pe carte. Acest spirit va fi întrupat de vreun fugar sau disperat după ajutorul lui Profilact. Spiritul merge în întâmpinarea lui în față cu o cruce, pe care doar unii oameni îl sesizează, fiind ademeniți de mesajul cărții care l-a creat și acum stă deschisă. Noul venit se năpustește în bibliotecă sau în locul unde știe că ar trebui să fie ea și așteaptă minunea. Locul să capete sens prin descoperiri din cărți care să apară pe nevăzute și care să-i indice ce să facă în continuare. Când Profilact pune mâna pe un om de acest gen, acesta rămâne încuiat pe veci, până la strigarea colectivă, rătăcind ca într-o biblie sub ochii ce citesc. Scuturându-l ca într-un interogatoriu, Profilact reușește să fie limpede și lucid astfel încât să-l identifice, să-l individualizeze și să-l prindă definitiv în spațiul lui. Conștien-

(continuare în pag. 35)

tizarea acestui fapt presupune eliberarea clonelor sau apariția clonelor din aerul descheiat care îl vor condamna la moarte. Deci legătura locului întunecat cu Profilact este una specială și ar fi trebuit să știe de posibilitățile lui, dar acum Profilact nu putea concepe viața locului.

(fragment din romanul „Mălin Gheorghe Stan – Rădăcini inverse”, în curs de apariție la editura Boem@)

Corina POTCOVARU

Toamna

Se leagănă frunza ca ruptă din soare
Și galbenul ei îmbracă un ram,
Așterne covor arămiu pe cărare
Și picuri de ploaie se-aud pe la geam.

Sunt zile ce trec mohorâte și triste
Ca gândurile unui bolnav,
Și viuetul vântului pătrunde în minte
Și leagă cu lanțuri tăcerea de prag.

O lampă ce arde, veghează-n perete
Și străjuie umbrele reci pretutindeni,
Hârtia-ntinată absoarbe din lacrimi
În suflet e zbucium și strigăt și patimi.

Curg lacrimi șiroaie și plouă șiroaie
Spălând un trecut prea negru și trist,
Când frunzele cad, tresare un gând
Păcate rămase pe ramuri în vânt.

Ploaia

De ce-mi uzi, ploaie, floarea de castan?
Că-mi dă mireasmă și mă răcorește,
Și nu mă satur de parfumul ei,
Că doar un anotimp ea înflorește.

De ce-mi uzi, ploaie, obrajii mei în lacrimi?
Vărsate de-ale negurilor vieți,
Căci am lăsat în urmă numai vise,
Trecut-au ale mele tinereți.

De ce mai vin pe-același drum tăcut?
Prin umbre ce-au rămas de ani și ani,
De ce mai simt un dor ce n-a trecut?
Și pași rămași sub ramuri de castan.

Marea

Umbrele străjuie plaja
Și suflete goale, pustii
Valuri ce tulbură gânduri-
Aș vrea să te cheme, să vii.

Și stâncile reci ce veghează
Păstrează doar clipe trecute.
Pe creste, vântu'-și așază
Speranțele adânci și tăcute.

(continuare în pag. 36)

(urmare din pag. 35)

Nisipul fierbinte ascunde
Priviri și umbre în zare,
Și pași pe-o plajă pustie,
Și valuri pierdute sub soare.

Totul în jur e durere,
Pustiu ca sufletul meu,
Și suferă tot în tăcere-
Și marea, și țărmul și eu.

Bradul

Bradule, ce stai în munte,
Spune-mi vara, de ți-e cald
Crengile nu ți se-apeacă,
Iarna, geruri nu te bat.

Spune-mi, vântul când adie,
De-ți aduce tainic gând,
De pe câmpuri, de pe ape,
De la ciobănaș un cânt.

Și când iarna te îmbracă
Cu nămeți de-argint și reci,
Spune-mi bradule din munte,
Tu rămâi sau vrei să pleci?

Dor

În lacrimi, mamă-ți scriu scrisoare,
Din suflet chinuit de dor,
Să-ți văd privirea iertătoare
În casa mică, cu pridvor.

Și-n rânduri, patimile-aștern,
Că sunt plecat în lumi străine,
Și inima îmi arde-n piept,
Și gândul meu e tot la tine.

Sunt amintiri de mult rămase,
Cum îmi vegheai în noapte somnul,
M-ai învățat cuvântul „mama”,
Tot tu m-ai învățat ce-i dorul.

Amintiri uitate-n mare

Marea știe câte-ascunde
Chipuri, corpuri și povești,
Doruri vechi ce nu se-afundă,
Și promisiuni cerești.

Ea le poartă-n valuri mute,
Ca pe lacrimi de demult,
Și le-ascunde-n adâncime,
Unde nu ajunge gând.

Marea mi-a ascuns în taină
Multe vise și dureri,
Mi-a-ncălzit piciorul rece
În nisipuri de tăceri.

Valul cald ce mă atinge
În amurgul de cuptor,

Îmi sărută rana-adâncă
Și mă vindecă de dor.

Sub albastrul ei ce cântă
E-o tăcere care doare,
Și un dor ce nu se iartă,
Amintiri uitate-n mare.

Macii

Pe câmpul cu maci alerg de copil,
Cu sufletul simplu, tăcut, pueril
Cu vântul părinte și cerul senin,
La tot ce-am pierdut, acum iar revin.

Acolo e pacea, acolo e jocul,
Și râsul curat, pure trăiri,
Mă strigă-n tăcere o lume de ieri
Cu rouă-ntr-pleoape și maci în priviri.

Dar anii s-au dus ca frunza-n apus
Și câmpul cu maci e tăcut și ascuns
Doar pașii mei grei îl mai caută-n gând,
Cu doruri ce dor, cu lacrimi arzând.

Mă-ntorc uneori tăcut, nevăzut,
Cu inima tristă, cu zâmbetu'-n chin
Și macii-s acolo, dar parcă mai reci
Nu sunt culeși de mine-copil.

Se-aude un vânt ca o șoaptă subțire,
E glasul uitat al copilăriei,
Ce strigă-n tăcere cu dor și iubire
Prin câmpul cu maci, prin câmpul pustiei.

Căzute-s frunzele de dor

Căzute-s frunzele de dor
Și fți sărută pasul,
Iar eu te strig din urma lor,
Te-ntorci când mi-auzi glasul.

La umbra deasă-a unui fag,
Ascult cum frunza cântă,
Și stropii ploii cad ușor
În iarba tremurândă.

Și mă cuprinzi, la pieptul tău
Cu-o pace neștiută,
Fagul îmi ține loc de cer
Și ochii tăi m-ascultă.

Când îmi șoptești, sub fag bătrân
M-aprind ca o văpaie,
Rămân aici, sub ramul lui
Să-mi scriu povești în ploaie.

Ștefan ANDRONACHE

Bijuteriile renaștentiste de pe râul Indre (Însemnări de călătorie din Franța)

Ussé, castelul francez râvnit și răsfățat de către vizitatori

La jumătatea drumului dintre Saumur și Tours se află castelul Ussé, el fiind situat pe partea stângă a Indre-lui înainte ca acesta să ajungă să se verse într-un alt râu cu mult mai mare. Din cât mi-a fost dat să aflu, Ussé se numără printre cele mai admirate și mai vizitate castele din Franța ocupând locul 7 pe lista celor ce s-au înălțat pe generoasa Vale a Loarei. Privindu-l din depărtare, acesta se înfățișează ca o autentică bijuterie arhitectonică, iar pe măsură ce te apropii de el simți cum parcă ți se taie respirația.

O dată descins în curtea vastă a castelului, mi-au atras atenția cei doi cedri uriași din Liban despre care se spune i-ar fi adus și dăruit, în 1805, poetul François-René de Châteaubriand pentru ducesa de Duras, castelana de aici, căreia îi purta o deosebită considerație. De sub poalele uriașe ale acestora aveam să scrutez îndelung monumentală clădire de factură medievală, terasa largă și seducătorul parc „à la française”, toate fiind luminate și înfrumusețate de soarele de august excesiv de generos în acel moment.

Ussé - Înfațișarea castelului

Construcția armonioasă din piatră albă, ce este flancată de cele cinci turnuri rotunde, după încheierea Războiului de o Sută de Ani, a abandonat forma de fortăreață gândită, încă din anul 1040, de către vikingul Gueldin. Jean V. de Bueil, unul din vajnicii comandanți ai Ioanei d'Arc, cât și urmașii săi, s-au străduit să-i dea înfațișarea de astăzi, adică să o înzestreze cu logii renaștentiste ori elemente neoclasice. Ridicat tocmai din acest motiv la rangul de marchizat, în timpul regelui Ludovic al XIV-lea, castelul a fost transformat într-o reședință de plăcere pentru nobilimea din epocă. În secolul al XIX-lea, ducele

Ussé - Unul dintre saloane

Duras, ajuns proprietarul domeniului, obișnuia să invite aici numeroase personalități de la Paris. Din anul 1885, castelul a trecut în proprietatea ducelui de Blacas ai cărui nepoți s-au străduit să-l întrețină cu multă grijă. După ce membrii familiei au hotărât să-l pună și la dispoziția publicului, din anul 1975, obiceiul de altădată pare să fi fost reluat, pe aici continuând a se perinda scriitori, artiști plastici, chiar și cineaști.

De cum am intrat în clădire mi-am dat seama că urma să trăiesc o atmosferă situată între vis și realitate! Fără să-mi fi propus inițial, dar parcurgând somptuoasele interioare, m-am pomenit într-o lume de-a dreptul fascinantă și cu adevărat feerică.

La parter am descoperit sala Gărzilor cu plafoane pictate și o bogată colecție de arme indiene din fildeș sau argint, splendidul salonul Vauban în care, pe lângă frumosul birou-cabinet italian din lemn încrustat cu pietre prețioase, realizat cu patru secole în urmă, se păstrează și un portret al lui Châteaubriand. Și tot în acest perimetru se mai găsește și vechea bucătărie, cât și marea Galerie, unde sunt expuse mai multe tapiserii flamande printre care câteva reconstituie scenele cele mai semnificative din viața eroinei Franței Jeanne d'Arc. Cele mai reprezentative creații, ce redau scene populare, aparțin pictorului flamand David Teniers cel Tânăr.

Pentru a accede la apartamentele regale din secolului al XVIII-lea, am urcat marea Scară de Onoare din marmură albă, concepută de François Mansart. Balustradele ei sunt ornamentate cu elemente italiene din fier forjat. În sala de mese am admirat porțelanurile superbe de Sèvres și Chantilly, iar într-un alt salon mi-au defilat, prin fața ochilor, multe dintre portretele foștilor proprietari ai castelului. Biblioteca frumos orânduită deține cca. 12.000 volume între care și numeroase cărți rare. Camera în care obișnuia să doarmă regele Ludovic al XIV-lea și unde se află o replică a monarhului (originalul lui Bernini este expus în Castelul de la Versailles) a ajuns să fie decorată cu tapiserii specifice epocii, în timp ce o alta, cea pusă la dispoziția soției sale, conține cu preponderență tablouri.

Donjonul, care iese puternic în evidență grație fortificației sale extrem de solide, adăpostește muzeul dedicat ilustrului povestitor pentru copii Charles Perault, cel care, o dată ajuns aici, a fost încântat de majestuozitatea castelului de la marginea pădurii

(continuare în pag. 38)

Chinon-ului. Tapiseria pe care el a descoperit-o, în interior, și care-l reprezintă pe un păstor sau, probabil, chiar pe regele Eladei, cu numele de Endymion, avea să constituie pretextul plăsmuirii basmului său „Frumoasa din pădurea adormită“, ce ne-a încântat, fiecăruia dintre noi, anii copilăriei.

Remarcabila scară de acces, cu cele o sută de trepte, permit acum bunicilor, părinților și mai ales copiilor să parcurgă, ce-i drept doar cu privirea, saloanele, aflate dincolo de sticla transparentă, ce sunt populate cu figuri din ceară, îmbrăcate în costume și accesorii de epocă. Acestea reconstituie cu fidelitate secvențe reprezentative din impresionanta narațiune a lui Charles Perault aducându-le, în prim-plan.

La începuturi, pe vremea când un rege și o regină tânjeau să aibă copii, s-a întâmplat ca Dumnezeu să le dăruiască, în cele din urmă, o fată. Deși după botezul copilei, șapte ursitoare tinere i-au prezis acesteia că va avea parte, în viață, de cele mai alese însușiri (frumusețe, înțelegerere, îndemănare etc.) o alta, mai bătrână, care nici măcar nu fusese invitată la fericitul eveniment, i-a prezis că, atunci când va împlini 16 ani, ea se va înțepa cu un ac, din care motiv urma să doarmă timp de o sută de ani!

Împlinindu-se sorocul, s-a nimerit ca, în castelul încremenit de atâta amar de vreme și evitat de toți oamenii din jurul său, să pășească un fiu de rege ce se rătăcise, în timpul unei vânători, prin pădurea deasă de alături. Prințul pătrunzând înăuntru și observând patul în care se odihnea prințesa, încântat fiind de frumusețea ei, reuși ca, printr-un singur sărut, să i se dezlege toată vraja împreună cu toți cei din jurul acesteia, adică părinți, slujitorii curții și chiar animale.

Vizitatorii de toate vârstele pot vedea, în cadrul turului, leagănul neprihănit al copilei, scena în care sunt prezente ursitoarele, rochia de prințesă a „Frumoasei din pădurea adormită“, care constituie punctul principal de atracție (ea fiind creată de design-eri de renume!), dar și momentul apariției adevăratului salvator al acesteia.

Trebuie să amintim faptul că basmul, devenind intrat de cunoscut, a fost adaptat de compozitorul rus Piotr Ilici Ceaikovski pentru un balet ce s-a prezentat, pe 15 ianuarie 1890, la Sankt Petersburg. Totodată, celebrul regizor și scenarist american Walt Disney l-a transformat într-un clasic al animației, în timp ce scriitorul francez Jean Cocteau avea să-i dedice, la rândul-i, un lung metraj.

Ussé - Scena din „Frumoasa din pădurea adormită“

Pe unul din holuri, într-o zonă dominată de semi-întuneric, m-a întâmpinat o replică a castelului realizat, la scara de 1/60 cm, de către un anume Roger Bouillault, pictor din Rouen. Acesta reușise să-i consacre modelului miniatural... 7.560 ore de efort folosindu-se de... 202.425 bețe de chibrituri!

De pe terasa largă, concepută de arhitectul Vauban, am coborât pentru a admira grădina „à la française“ ce fusese proiectată și amenajată de artistul Le Nôtre. Înscriindu-se admirabil pe axa curții de onoare, covoarele de flori, dominate de verdele intens al gazonului, dar și de culorile lor albe, galbene sau roșii, specifice lunii august, erau străjuite, pe margini, de vasele lămâilor și portocalilor plantați cu mai bine de două secole în urmă. Totul pare să fi fost gândit și organizat în jurul bazinului circular din mijloc. Dincolo de arteziana modestă a acestuia, mi-am ațintit privirea spre podul de piatră, aflat ceva mai jos. Dacă cândva, marca intrarea în castel, astăzi el permite curioșilor să-l traverseze pentru a admira șirul sălciilor și popilor de pe una din laturile râului Indre, dar și superba reședință dispusă pe deal.

Revenind în preajma cedrilor bătrâni, aveam să descopăr grațioasa capelă de factură gotică pe care ctitorii săi, Charles d'Espinay și soția lui, au ridicat-o între anii 1523 și 1535. În interiorul destul de auster (picturile de aici fuseseră înlăturate încă din timpul Revoluției Franceze), dar excesiv de luminos, am remarcat câteva obiecte prețioase și bogat ornate printre care și o superbă „Fecioară“ din faianță emailată, din secolul al XV-lea, ce poartă semnătura artistului italian Luca della Robbia.

În partea din spatele castelului continuă să se mai păstreze: grajdurile cailor cu șelăria specifică, trăsuri-le cu transformările suferite de-a lungul timpului, crama și, bineînțeles, pivnița pentru depozitarea și prezentarea butoaielor cu vin. Cu acest prilej am aflat că, în timpul ocupației germane din cel de al Doilea Război Mondial, guvernul francez a hotărât să depoziteze, în uriașul spațiu al pivniței subterane, o bună parte a patrimoniului Bibliotecii Naționale de la Paris.

Întrebând, la ieșire, din care motiv clădirea nu este expusă în integralitate sa publicului vizitator, mi s-a răspuns de către una din angajate că, în partea superioară, acolo unde se găsesc majoritatea camerelor, continuă să locuiască deținătorii proprietății private. Aceasta a ținut să mai adauge că veniturile, obținute de pe urma vizitatorilor, sunt alocate pentru întreținerea întregului edificiu, personalului muzeului, precum și pentru organizarea expozițiilor tematice sau spectacolelor feerice ce se desfășoară în aer liber.

Închei călătoria extrem de plăcută, printr-o atmosferă încărcată de istorie și întreținută de celebritatea unui basm, dezvăluind faptul că Ussé se constituie, de mai multă vreme, într-o destinație magică pentru turiștii ce se străduiesc să ajungă aici venind din toate colțurile lumii. În acest cadru romantic, inteligent conceput, dar și încărcat de o autentică vibrație pozitivă, aceștia reușesc să descopere nu numai o fuziune, aproape perfectă, între natură, istorie și legendă ci, de ce nu, să se simtă, fie chiar și pentru o perioadă scurtă de timp, în postura prinților îndrăgiți din bas-

(continuare în pag. 39)

(urmare din pag. 38)

mul al lui Charles Perault. Poate că tocmai și dintr-un astfel de motiv, francezii au ținut să-l desemneze, cu zece ani în urmă, pe primul loc în rândul celebrelor castele de pe Valea Loarei!

Azay-le-Rideau, „diamantul“ de pe râul Indre

Azay-le-Rideau se numără printre cele mai mici și mai elegante castele de pe Valea Loarei. Datorită turnurilor sale delicate și fortificațiilor pur decorative, simetriei și aspectului elegant al edificiului, scriitorul Honoré de Balzac care l-a vizitat, în romanul „Crinul din vale“, avea să-l asemuie cu un „diamant tăiat în fațete“.

Constituind rodul imaginației lui Gilles Berthelot, trezorierul lui Francisc I, șantierul faraonic al acestui castel a debutat, în anul 1518, fiind continuat de către soția acestuia, Philippa Lesbahy. Întrucât se constatase, mai târziu, că Berthelot sustrăsese, pentru finalizarea construcției, fondurile Coroanei, acesta avea să fie confiscat din 1827, devenind astfel proprietatea Casei Regale.

Prin 1791, marchizul Charles de Biencourt l-a achiziționat, implicându-se în restaurarea lui pentru a-i reda gloria pe care o avusese altădată. Succesorii ajungând faliti, la un moment dat, au înstrăinat mobilierul de valoare, colecțiile de pictură (unele ajungând la Muzeul Condé din Chantilly) și alte obiecte valoroase din interior pentru ca, în 1905, să se decidă să-l vândă statului. Trei ani mai târziu, guvernul, apreciindu-i importanța și frumusețea sa, a decis să-l includă în rândul monumentelor istorice reprezentative ale Franței.

Azay-le-Rideau - Intrarea în castel

Edificiul arhitectonic ce a fost ridicat pe piloți din lemn, asemenea palatelor venețiene, este alcătuit dintr-o

clădire principală decorată cu ferestre și benzi horizontale, acoperișul fiind învelit cu ardezie neagră. Privindu-l dinspre răsărit, am observat că fațada sa are doar o singură aripă, situată și aceea în partea dinspre nord, cea din stânga lipsindu-i cu desăvârșire. Cele patru turnuri de pe colțuri sunt foarte vizibile, partea centrală a fațadei remarcându-se prin structura gotică a unei lucarne expresive care, acolo sus, a fost decorată cu ornamente specifice Italiei.

Accesul în castel l-am făcut pe ușa principală deasupra căreia am identificat simbolurile reprezentative ale regalității: salamandra și hermina, Gilles Berthelot și soția sa Philippa propunându-și să-și lase, deasupra pilaștrilor, și propriile lor amprente, adică inițialele G și P.

Marea scară de influență italiană, prin care am pătruns înăuntru, cuprinde trei rânduri de trepte, alcătuite în zigzag, ele permițând accesul vizitatorilor la toate etajele. Pe pereți se văd înșirate medalioane, diverse sculpturi și, mai ales, scoici, frunze sau fructe, iar pe plafoane casetoanele ies puternic în relief. Toate acestea fuseseră realizate de meșterii locali care au știut cum să prelucreze piatra de calcar moale scoasă din împrejurimi. Palieretele introduse la fiecare dintre etaje mi-au permis să pot ieși din interior pentru a admira frumusețea exterioarelor clădirii.

Încăperile, chiar dacă nu mi s-au părut la fel de spectaculoase ca cele ale celorlalte castele din jur pe care le văzusem, au fost decorate tot în stil renascentist, ca ale acestora, majoritatea saloanelor și apartamentelor fiind înalte și la fel de elegante. Trebuie spus că, în ultimii ani, din necesitatea de a reconstitui cât mai fidel interioarele, așa cum fuseseră ele surprinse în fotografiile de la sfârșitul secolului al XIX-lea, statul s-a văzut nevoit să facă diverse achiziții în vederea completării golurilor existente.

Ajungând în magnifica Cameră a Renașterii am constatat că ea reprezintă un veritabil omagiu adus marchizului de Biencourt, colecționarul de artă care s-a preocupat de renovarea interioarelor castelului. Pereții de aici sunt tapetați cu elemente renascentiste și înfrumusețați cu numeroase portrete, ce datează din secolele XVII și XVIII, în timp ce tavanul de deasupra se sprijină pe niște grinzi masive din lemn. Patul, care pare să fie piesa de rezistență din cadrul acestui decor, etalează țesăturile de mătase ce au fost înzestrate cu numeroase broderii ori garnituri din aur ori argint.

Marele Salon, decorat cu numeroase piese de mobilier sau tapiserii, era folosit pentru festivități ori baluri prilejuite de diverse evenimente sau de prezența unor invitați de seamă. Șemineul impunător, refăcut cu o sută de ani în urmă, are deasupra o salamandră, care semnifică simbolul reprezentativ al regelui Francisc I.

În celelalte camere se găsește dormitorul matrimonial al familiei proprietarului, precum și apartamentul regelui în care tronează tapiseria „Rinaldo și Armida“ a lui François Boucher. În anticamera acestuia am văzut și alte tapiserii sau portretele principalilor regi ai Franței. Bineînțeles că am întâlnit și bucătăria boltită cu nervuri încrucișate și cu uși din stejar în care se află câteva plite, precum și un rastel cu vase speciale pentru gătit. Pe masa din sufrageria de alături sunt expuse toate componentele vesele de Baccarat.

(continuare în pag. 40)

(urmare din pag. 39)

La primul etaj, Philippa Lesbahy își avea dormitorul și camera sa de rugăciune. Patul cu coloane și decorat cu draperii din catifea, ce reprezintă o reconstituire a celui neo-renascentist de altădată, datează însă din secolul al XIX-lea. Dormitorul tapetat cu elemente specifice din papură nu numai că posedă apreciate calități terapeutice, ci permitea și păstrarea mai îndelungată a căldurii din interior. La etajul al doilea camera, așa-zisă Albastră, indică faptul că, în interiorul ei, reușise să doarmă, timp de două nopți, însuși Ludovic al XIII-lea. Am remarcat aici dulapul masiv realizat din lemn de păr care redă scene gravate în fildeș și inspirate din Războiul celor Treizeci de Ani.

Azay-le-Rideau - Unul din saloanele regale

Biblioteca cu șemineul ei iese puternic în evidență prin decorațiile mobilierului sau picturile cu caracter istoric expuse de pe pereți. Pe lângă cărți am mai întâlnit aici diverse planuri, gravuri sau desene ce dezvăluie dinamica restaurărilor întreprinse de către stat după preluarea acestei proprietăți.

În Sala de mese, care a fost amenajată într-un autentic salon, spațiul este înfrumusețat de vitralii, specifice secolelor XVI și XVII, de portrete regale sau picturi din perioada Renașterii. Ultima zonă de vizitare aparține Sălii de biliard care, la rândul-i, este decorată cu tapiserii și posedă și un șemineu imens.

Deasupra, șarpanta, excesiv de înaltă și largă, dezvăluie meșteșugul neîntrecut al meșterilor tâmplari din împrejurimi care au conceput, în perimetrul podului, un spațiu vast menit parcă să reconstituie fundul răsturnat al unei nave.

Dorind să văd de pe toate părțile fațada armonioasă a castelului, am descins și în parcul romantic de factură englezească în care primau pajiștile, peluzele, boschetele și diversele specii de arbori exotici. Plimbându-mă pe alei am reușit să văd și să admir, în toată splendoarea sa, construcția aripei dinspre miazăzi, aceasta fiind înconjurată de cele două brațe ale râului Indre așa cum s-a decis, într-un mod cât se poate de inspirat, din anul 1950. Încântat de felul cum se reflecta superba imagine a castelului, în oglinda excesiv de limpede și înfrumusețată de azurii cerului de deasupra, mărturisesc că nu am putut rezista tentației de a realiza, din mai multe unghiuri posibile, o suită de fotografii care s-au dovedit cu adevărat memorabile.

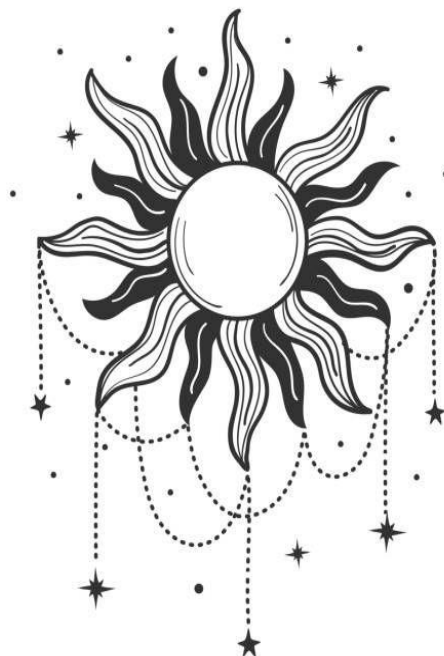
La ieșirea din curtea castelului, datorită unui indicator pe care-l văzusem pe partea dreaptă, din curiozitate,

Azay-le-Rideau - Înfățișarea exterioară a castelului

m-am oprit să văd și „Grădina a Secretelor“, adică ultima oportunitate a domeniului de la Azay-le-Rideau. Înconjurată fiind de flori ingenios distribuite și îngrijit întreținute, ea mi-a dezvăluit culturile de legume și plantele aromatice, în mare parte medicinale, întocmai ca pe vremea Renașterii, atunci când grădinarii nu recurgeau, pentru creșterea și prelungirea vieții acestora, decât la mijloace naturale, precum cenușa sau bălegarul, iar insecticidele, folosite în mod atât de abuziv în zilele noastre, nici nu fuseseră inventate. Printre puzderia de table de cultură fuseseră amenajate și câteva refugii suspendate pentru insectele preocupate să asigure, în mod permanent, polenizarea plantelor în timpul înfloririi acestora.

Despărțindu-mă cu greu de castelul Azay-le-Rideau, care reușise să mă fascineze prin simetria și eleganța exteriorului, precum și prin atmosfera caldă și benefică din interiorul său, m-am gândit că acesta merită cu prisosință să stea alături de cel de la Chenonceaux întrucât, amândouă, se aseamănă între ele și au fost amplasate tot pe același curs de apă hărăzit parcă să le dea un plus de farmec și de frumusețe.

Petre RĂU

GRAIUL ANIMALELOR

Se știe azi cu certitudine că găștele comunică prin mișcarea gâtului și sunt niște animale destul de inteligente. Câinii au obiceiul să-și marcheze teritoriul urînd. Numai câteva elemente de acest gen dacă le-am lua în considerare ar trebui să fim conduși la ideea că nu le putem absolve pe animale de gândire, chiar dacă cu vorbirea stau mai prost.

Pe la începutul secolului trecut, în Germania a existat un cal care putea citi și socoti. El se numea Hans cel Deștept. Proprietarul său, Wilhelm von Osten, un berliner bătrân, a înșelat lumea - chiar și pe unii savanți care l-au vizitat - o bună bucată de vreme. Hans răspundea la întrebările matematice prin bătăi din copită codificate, iar la celelalte, nematematice, dând din cap în sus și în jos sau scuturându-l într-o parte sau alta, ca pentru un da sau un nu. Academia de Științe din Prusia, dar și delegații de oameni de știință sovietici și din alte țări ale lumii, au examinat cazul îndeaproape. Până la urmă s-a dovedit că era vorba de o escrocherie de proporții. Practic, stăpânul calului cel deștept, colabora cu acesta printr-un sistem de simboluri. Osten devenea nervos când calul dădea semne că nu va tropăi exact, se relaxa sau dădea din cap în mod inconștient - practic imperceptibil pentru observatorii umani, dar nu și pentru Hans, care era răsplătit cu un cub de zahăr pentru răspunsurile corecte, atunci când ajungea la numărul corect de tropăituri. Hans era foarte sensibil la indiciile inconștiente de natură non-verbală [1].

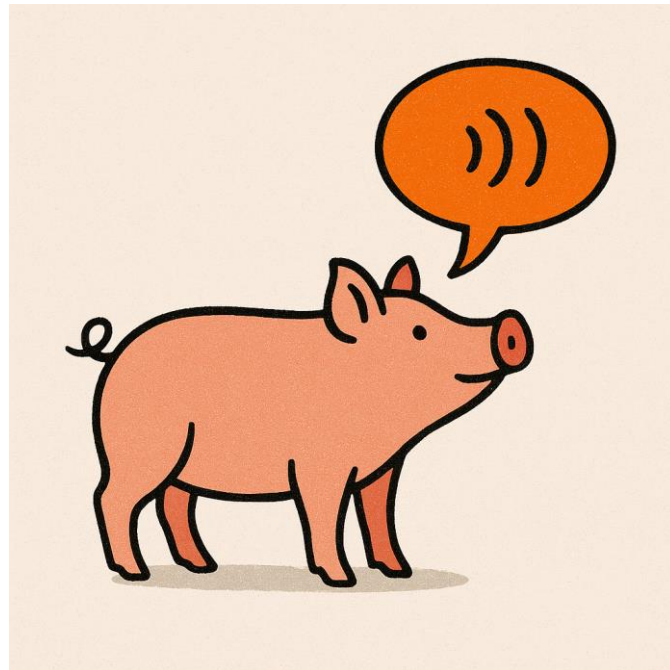
Un exemplu asemănător este cel oferit de Lady Woner, o iapă din Virginia, care răspundea la întrebări aranjând cu botul cuburi de lemn pe care erau scrise litere. Ea era considerată nu numai știutoare de carte, ci și înțeleaptă, întrucât uneori răspundea și la întrebări puse separat stăpânului ei. S-a descoperit însă că stăpânul îi indica iepei răspunsul cu bună știință, prin agitatea cravașei, atunci când iapa își mișca botul prin cuburi, înainte de a le aranja în cuvinte. Proprietarul părea în afara câmpului vizual al animalului, dar cailor au o excelentă percepție periferică [1].

Exemple de acest gen sunt nenumărate. Au existat și alte cazuri în care cai deștepți sau porci, găște și alte animale sau păsări au demonstrat abilități de comunicare de domeniul incredibilului. Deși multe dintre ele au fost dovedite ca mari escrocherii, un lucru este însă cert: și animalele pot comunica cu oamenii.

Omenirea se află suspendată la jumătatea drumului dintre zei și animale, spunea Plotin. După mărturisirea păcatului, Creatorul a hotărât o dușmănie veșnică între reptile și oameni. În basmele și legendele străvechi, niciun animal nu este mai fioros și în mai mare dușmănie cu oamenii decât balaurul. Întâlnim asta și în vestita legendă a Sfântului Gheorghe. Ca și când blestemul lui Dumnezeu s-ar fi împlinit, în prezent, pe Pământ, au mai rămas doar puține reptile mari. Curios este însă faptul că, cea mai recentă fosilă de dinozaur datează de aproximativ 60 de milioane de ani, în timp ce primul om se apreciază că ar fi apărut abia acum câteva milioane de ani.

Povestea ispitei, când o reptilă îi ademenește pe

Adam și Eva în Grădina Raiului, reprezintă singurul moment din Biblie în care oamenii înțeleg limbajul animalelor. Carl Sagan sugerează că este posibil ca omul să moștenească de la reptile șuieratul acela obișnuit, sâșăitul prin care se ordonă păstrarea liniștii sau se solicită atenția. În mod ciudat, omul și șarpele emit un sunet aproape identic.

Se știe că timpul necesar schimbărilor evolutive sau genetice este foarte mare. O sută de mii de ani este perioada caracteristică necesară apariției unei specii evoluate dintr-o altă specie. Conform datelor științifice, specia umană a apărut în Africa în urmă cu câteva milioane de ani. Istoric vorbind [2], în vremurile acelea atât de îndepărtate existau multe specii de animale carnivore înspăimântătoare, iar omul se apăra cu dificultate de acestea. Vânatul era îndeletnicirea principală a omului, strict masculină, dar totodată foarte periculoasă. De aceea, este de presupus că între vânători exista o comunicare prin *gesturi*. Pentru vânarea unui animal sălbatic sau pentru a speria și împinge în capcane turmele de animale, vânătorii trebuiau să coopereze, folosind în comun un minim *limbaj simbolic*. Un anumit *limbaj simbolic al gesturilor* a apărut, sub diferite forme, cu mult înaintea primatelor, la carnivore și la multe din mamiferele care au o organizare ierarhică și ritualuri de supunere. Este bine cunoscută prietenia pe care și-o exprimă unele animale prin simple mușcăături, însă ușoare, fără a provoca răni.

Rostul fundamental al gurii la toate viețuitoarele este să hrănească vietatea. Iar logosul construcțiilor onomatopice, formidabile enciclopedii ale omului primordial, a fost repede umanizat de cercetarea modernă ca o posibilă "*limbă a păsărilor*" și rămâne în continuare unul din instrumentele de căutare ale partenerilor sexuali (împreună cu "*umflarea în pene*", dansurile și luptele erotice, sărutul etc.).

Știința arheologică a demonstrat astăzi cu probe irefutabile că în jurul anilor 36.000 - 30.000 î.C. s-a întâmplat ceva deosebit, paradoxal, cu humanoidul care popula la acea vreme destul de convingător Pământul. Vânătorul și culegătorul de Neanderthal, care folosea deja instrumen-

(continuare în pag. 42)

te create special pentru a se hrăni și domina, a dispărut destul de repede, probabil brusc, și locul lui a fost luat de o ființă omenească identică genetic cu omul actual, ființă care, pe lângă producerea logică de instrumente de vânătoare și case pentru locuire, a început "*din fașă*" să picteze naturalist (în unele peșteri din Europa de Sud-Vest) și geometric (în zonele din spațiul balcanic, carpato-dunărean și nord-ponic).

Se apreciază, însă, că *Homo Geometricus* din Sud-Est (mai scund, dar mai priceput decât Cromagnon-ul din Europa de Apus) s-a impus către începuturile neoliticului în toată Europa și, mai apoi, a cucerit întregul Pământ (s-a demonstrat lucrul acesta prin cercetarea felului cum simbolurile geometrice, iradiate din zona Europei de Sud-Est, au cucerit Pământul). De-a dreptul excepționale la acest om nu erau doar gândirea logică și reprezentarea ei prin semne geometrice (ce reprezentau domenii noi, nenaturale, de probabilitate pentru viitoarele evenimente reale - magia reprezentând în acest sens tot un domeniu de probabilitate dorit ca realitate) (unghiul, ca însemn al acțiunii, fiind primul și cel mai important - chiar și în modernitate - semn al acestor reprezentări), ci gândirea logică dihotomică, reprezentarea acestei gândiri prin încrustări geometrice dedublate, simetrice, oglindite.

Așadar, numeroase comunități de vânători au utilizat frecvent limbajul gesturilor sau semnalelor, precum: focul, sâșăitul ("împrumutat", se pare, de la reptile), bătăi de arme, șuieratul etc. În pofida acestei evidențe, Darwin ne-a prevenit, totuși, că limbajul gesturilor, în speță cel care folosea gestică a mâinilor, nu era eficient atunci când mâinile erau ocupate sau nu puteau fi văzute. Suntem astfel nevoiți să presupunem că limbajele bazate pe gestică au fost secondate treptat de sunete care sugerau acțiuni și apoi înlocuite de limbaje verbale. Copiii spun câinilor *ham-ham*, chiar înainte de a-i învăța cineva, imitând onomatopeea atât de familiară a simpaticului animal. În mai toate limbile umane, cuvântul folosit de copil pentru a desemna *mama* pare o imitare a sunetului produs în mod inerent în timpul suptului la sân. Oamenii de știință sunt într-un tot de acord că evoluția aceasta nu s-ar fi produs fără o restructurare a creierului [2].

Antropologul american Ralph L. Holloway de la Universitatea din Columbia, a efectuat studii asupra unor cranii de fosile, în ideea stabilirii vechimii limbajului. Printre altele, el a reușit să identifice, la o fosilă *Homo habilis* care datează de peste două milioane de ani, o regiune a creierului, cunoscută azi sub numele de *aria lui Broca*. Această zonă reprezintă, posibil, unul din cei câțiva centri nervoși necesari vorbirii. Descoperirea l-a determinat pe savant să afirme cu convingere că dezvoltarea limbajului, a uneltelor și a culturii s-ar fi petrecut, în principal, în acea vreme.

"*Animalele sălbatice nu gândesc în mod abstract*", a afirmat la un moment dat John Locke, exprimând în acest mod concepția generală a oamenilor de-a lungul istoriei scrise. A primit însă o replică pe măsură din partea episcopului Berkeley: "*Dacă faptul că fiarele nu gândesc în mod abstract ar constitui trăsătură distinctivă a lor, mă tem că foarte mulți dintre cei ce trec drept oameni trebuie incluși printre ele.*" [2].

Rațiunea și gândirea abstractă - cel puțin la nivelul subtilităților lor - nu se manifestă neapărat și permanent în viața de zi cu zi a oamenilor. Cu toate acestea, suntem cu toții de acord că ele reprezintă caracteristicile definitorii ale

speciei umane, situându-l pe om pe cea mai înaltă treaptă a evoluției vieții pe pământ. Întrebarea firească, ce s-ar putea naște în urma acestei observații, se referă la existența sau inexistența acestor caracteristici la animale. Sunt oare animalele capabile de gândire abstractă, chiar și într-o formă mai puțin profundă și evidentă? Faptul că animalele nu au un mod de exprimare suficient de inteligibil pentru noi înseamnă neapărat că ele nu pot gândi? Oare am studiat și analizat suficient inteligența lor, sau vom continua să ne manifestăm presupunerea și impresia că acestea nu au fost, nu sunt și nu pot fi niciodată ființe inteligente? Această posibilă vină a noastră, ar putea fi extinsă până acolo încât chiar și înțelegerea și comunicarea între ființele umane ar putea avea de suferit. Într-o expunere despre comunicarea cu animalele, filozoful francez Montaigne spune: "*de ce n-am fi și noi, în aceeași măsură ca și animalele, vinovați de incapacitatea de a comunica între noi?*" [2].

Una dintre semnificațiile verbului *a comunica* este și aceea de "*a face cunoscut*" un anumit conținut. Aceasta presupune - în egală măsură - formularea și transmiterea unui mesaj, dar și receptarea acestuia. Sunt binecunoscute dificultățile noastre de a înțelege sau comunica cu animalele. Dar poate acestea se datorează tocmai faptului că nu dorim cu adevărat să ne aplecăm și să înțelegem din mediul înconjurător modalitățile de exprimare care nu ne sunt familiare. După cum se știe, ritualul și comportamentul emoțional sunt puternic influențate de gândirea abstractă neocorticală. Aceasta nu înseamnă că animalele nu au astfel de comportamente. Cel al ierarhiei, de exemplu, ca semn evident al comunicării, este chiar foarte bine dezvoltat la unele specii. Omul a făcut demonstrații analitice ale valabilității credințelor religioase, iar comportamentul său ierarhic este dominat de argumente filozofice precum dreptul divin al regilor, formulat de Thomas Hobbes. Însă animalele - chiar și unele care nu fac parte din ordinul primatelor - par și ele să demonstreze că au scilipiri ale raționamentului analitic. Un exemplu în acest sens este cel al delfinilor. Delfinii - ca și balețele - pot comunica cu indivizii speciei lor printr-o tehnică proprie care se bazează pe recrearea caracteristicilor de reflectare sonoră a obiectelor cu care intră în contact. Această tehnică se manifestă printr-o varietate complexă de grupaje de declicuri, asemănătoare cu semnalele sonore ale alfabetului Morse. Sensul exact al mesajelor recepționate este încă intraductibil pentru cercetători. Însă s-a putut dovedi că delfinii emit o serie de semnale care corespund spectrului de reflectare audio pe care l-ar obține emițând unde sonore spre un obiect, în bandă de unde specifică delfinului. Se presupune că, prin semnalele emise, ei pot descrie conturul obiectului din mediul înconjurător în frecvențe audio, schițându-l astfel cu destulă exactitate. S-a dovedit că această tehnică de comunicare este folosită de delfini pentru a se proteja de rechini, dar și în a distinge alte specii de animale subacvatice și chiar oameni. Nu seamănă acest sistem de comunicare cu un limbaj care, prin folosirea unor repre-

(continuare în pag. 43)

(urmare din pag. 42)

zentări pictografice audio, pornește de la idei concrete și ajunge la abstracțiuni? Nu în mod aproape identic s-au dezvoltat și limbajele scrise în Mesopotania și Egipt? Și atunci, de ce n-ar fi posibil ca delfinul să creeze în spațiul audio, din propria sa imaginație și nu neapărat din experiență, imagini deosebite și abstracțiuni care să-l situeze în categoria ființelor inteligente? [2].

După unele evaluări, în natura actuală există peste 2.300.000 de specii de animale nevertebrate (dintre care circa 700.000 specii de insecte) și numai 43.090 specii de vertebrate (dintre care aproximativ 8.500 specii de păsări). Numărul speciilor de plante este mai mic (aproximativ o jumătate de milion).

La animale - care se situează, ca moment al apariției, anterior omului - există unele semne evidente ale comunicării. Limbajele acestora sunt și continuă să fie obiect de studiu pentru mulți specialiști. Se presupune că omul, prin conviețuire și prin procesul muncii, a dezvoltat foarte mult limbajul moștenit de la animalele din care își are originea. Această dezvoltare a fost posibilă datorită capacității informaționale foarte mari a oamenilor, la care aceștia au ajuns în urma unor modificări atât a sistemului nervos, cât și ale sistemului fonator [3].

Până a nu intra la școală, copiii nu știu ce este un subiect, un predicat, ce este un substantiv sau un pronume, nu știu nici cele mai elementare regulile gramaticale și, cu toate acestea, vorbesc aproape corect și înțeleg limba pe care au deprins-o, fără mari eforturi, de la părinții lor. Abia școala ordonează și conștientizează în mintea acestora noțiunea de limbaj și de reguli gramaticale. De multe ori avem senzația că limba la copil parcă exista, undeva, ascunsă în subconștientul acestuia, și nu-i trebuie un efort prea mare să se obișnuască cu ea.

O impresie asemănătoare putem avea și în cazul animalelor. Există multe dovezi că acestea au un limbaj propriu, care este ușor asimilat de noii născuți. În același timp, se apreciază că acest limbaj conține și unele semne comune care le ajută la apropierea de celelalte vietăți ale pământului. În cazul animalelor domestice, unele evidențe pot confirma că, din graiul lor vechi și pierdut, ele au păstrat și astăzi semne ale înțelegerii cu oamenii.

De multe ori ne întrebăm de ce nu vorbesc animalele. În realitate noi pretindem ca ele să vorbească la fel ca noi, într-un limbaj asemănător limbajului nostru. Ne este greu să acceptăm că o comunicare s-ar putea face și altfel decât o facem noi în mod obișnuit. Cu alte cuvinte, ne interesează prea puțin că există un alt limbaj complet neinteligibil, atât timp cât există al nostru, care este foarte simplu și foarte comod. De pildă, cimpanzeii au un creier destul de voluminos. În același timp, ei dețin și un neocortex bine dezvoltat, au o copilărie îndelungată și deci perioade mai mari de formare. Atunci, de ce n-ar fi ei capabili de gândire abstractă și - dacă sunt inteligenți - de ce nu vorbesc?

Desigur, când ne întrebăm de ce nu vorbesc animalele, ne gândim, în primul rând, de ce nu vorbesc la fel ca noi. Putem accepta oare mai ușor ideea că ele sunt "mute" chiar și când este aproape evident că se înțeleg între ele și uneori ne lasă impresia că ne înțeleg și pe noi? Coautorul teoriei evoluției prin selecția naturală, Alfred Russel Wallace, a ajuns la concluzia că primul urangutan pe care îl studia se comporta "*exact ca un*

copil în situații asemănătoare". De fapt, termenul de urangutan, în traducere din malaeză, nu înseamnă maimuță, ci *om al pădurii*.

Studiind un cimpanzeu celebru din insulele Canare, pe nume Sultan, Wolfgang Kohler a descoperit că acesta lega două prăjini pentru a ajunge la o banană inaccesibilă. Același renumit cercetător a studiat și comportamentul a doi cimpanzei care maltratau un pui de găină. Unul îi întindea păsării mâncare, încurajându-o să se apropie, iar celălalt arunca în ea cu o sârmă pe care o ținea ascunsă la spate. Puiul se retrăgea, dar curând încerca să se apropie din nou, fiind iarăși atras de maimuțe în același mod. Iată, așadar, o interesantă combinație de comportamente care parcă ar aparține în exclusivitate omului: cooperarea, planificarea desfășurării unei acțiuni viitoare, înșelarea și cruzimea. Nu sunt toate acestea semne evidente de inteligență? [2].

Unii pești de apă dulce din Africa, complet orbi, comunică între ei prin intermediul unui limbaj electric destul de elaborat. Înzeștrați cu anumite calități senzoriale de excepție, aceștia generează un câmp electric constant prin perturbațiile cărui pot distinge ușor atât prădătorii cât și prada [1].

Există multe demonstrații care confirmă faptul că porumbeii sunt extrem de sensibili la intensități foarte mici ale câmpului magnetic, de ordinul unei sutimi de miime din valoare dipolului magnetic terestru. Dovădind facultăți senzoriale de excepție, ei pot zbura și recunoaște locurile prin efectele lor magnetice. La om nu s-a putut constata o asemenea performanță senzorială.

Termenul de "*zoosemiotică*" a fost lansat în anul 1963 și se referă la disciplina care studiază (din punct de vedere științific) comportamentul de semnalizare, de comunicare în cadrul unei specii animale. Într-o accepție restrânsă, zoosemiotica studiază: "*comportamentul de semnalizare al speciilor animale*", "*comunicarea animală*", într-un contrast implicit sau explicit cu studiul "*comunicării umane*". Există însă și o accepție largă. Aceasta situează zoosemiotica în cadrul concepției generale potrivit căreia sistemele semiotice umane sunt de două tipuri: antroposemiotice, adică acele sisteme semiotice specifice doar speciei umane, și zoosemiotice, adică acele subsisteme semiotice care participă la realizarea comunicării umane dar care se manifestă de asemenea și la alte specii animale, participând și la realizarea procesului de comunicare al altor specii animale.

Dihotomia zoosemiotice/antroposemiotice vizează relația dintre o bază biologică și o suprastructură cultu-

(continuare în pag. 44)

(urmare din pag. 43)

rală a procesului de semnificație, și ea va rămâne în vigoare atât timp cât misterul originii și al apariției limbajului (care este un eveniment singular în Universul cunoscut) nu va fi explicat.

Presupoziția pe care această dihotomie o implică este aceea că orice sistem de semne care nu are o legătură manifestă, evidentă cu limbajul, nu aparține repertoriului antroposemiotice al ființei umane (pentru că limbajul este o capacitate fundamental umană). Concluzia acestei presupozitii este că toate celelalte sisteme de semne folosite de om trebuie considerate ca fiind zoosemiotice, până când li se va putea determina științific relația reală cu limbajul.

Printre cele mai importante modalități antroposemiotice de comunicare se numără *limbajul natural*, atât ca limbă vorbită, cât și ca sistem vizual de comunicare (folosit de persoanele care suferă de surzenie parțială sau totală, precum și de cele care comunică cu ele). Printre surrogatele vorbirii, ale limbajului întâlnim:

- sistemele de "comunicare mută" (păstrate în unele mănăstiri catolice și ortodoxe unde se profesază "jurământul tăcerii")

- limbajul prin semne al aborigenilor din America și Australia

- transpunerile sunetelor limbajului în grupuri scriptice sau în semne optice și acustice (de exemplu: codul Morse, diversele alfabetice acustice pentru orbi sau spectrogramele sonore)

- constructele artificiale, create în scopuri tehnice și/sau științifice.

- seturile de semne folosite de către om în mod independent de orice infrastructură lingvistică deși, evident, fatalmente legate de, și generând, "efecte verbale". Cel mai bun exemplu îl constituie artele non-verbale precum muzica sau pictura abstractă.

Lingvistul Gregory Bateson explică relația incertă dintre modalitățile antroposemiotice și cele zoosemiotice de comunicare considerând că ideea comună conform căreia, în evoluția omului, limbajul a înlocuit sistemele mai primitive de comunicare ale animalelor, este falsă, întrucât ea implică faptul că aceste sisteme primitive au degenerat, dispărând treptat, lucru care nu este adevărat. Dimpotrivă, sistemul "kinesic" al omului a devenit mai bogat și mai complex, iar para-limbajul a înflorit în paralel cu evoluția limbajului verbal, ambele fiind dezvoltate în forme de artă complexe precum: muzica, baletul, poezia. Chiar și în prezent, modalitățile umane de comunicare kinesică, expresia facială și intonația vocală le depășesc cu mult pe cele ale oricărei specii animale. În aceste condiții, putem considera că: cele două sisteme semiotice (antroposemiotica și zoosemiotica) au finalități diferite, deși acționează deseori în interdependență, și că nu există o limită clară de la care modalitățile zoosemiotice devin antroposemiotice. Această trecere nu poate fi explicată decât prin apariția unei noi proprietăți, a unei noi capacități a ființei în cauză: aceea de a se descurca fără contactul direct cu obiectele și, în consecință, de a simboliza.

Concepția comună care consideră că această capacitate de simbolizare este caracteristică doar mamiferelor (și omului în general) este falsă. Insectele nevertebrate (specia "Hilara sartor", albinele), dar și caracatițele (cefalopodele) precum și alopimatele (de exemplu, cimpanzeii) au și ele o capacitate (redușă, e drept) de simbolizare, de atribuire a unei valori simbolice unor evenimente și semne

care provin din mediul ambient. Deși aceste animale nu pot elabora în creierul lor "programe complexe de simbolizare" (ca de exemplu serii de semne, așa cum sunt cele care ghidează și determină sentimentele, gândurile și acțiunile omului), ele pot totuși reprezenta, într-un mod simbolic, o serie de operații simple, cruciale pentru supraviețuirea lor (ca, de exemplu, mărirea sau micșorarea distanței care le separă de sursele de stimuli din mediul ambient).

Pe bună dreptate, Levi Strauss afirma că "*animalele nu au limbaj, în sensul celui pe care îl are omul, însă ele comunică totuși prin intermediul unui sistem simbolic*".

Bibliografie:

- [1] Carl Sagan - *Broca's Brain - Reflectins on the romance of science*, Random H., New York, 1979
- [2] Carl Sagan - *The Dragons of Eden - Speculations on the Evolution of Human Intelligence*, 1977
- [3] E. Nicolau - *Omul informațional*, Ed. Junimea, Iași, 1971

(din volumul "*Petre Rău - De Lingua Universalis*", editura "Antares", 2007)

Petre Rău

Editura Antares

Petronel VIZITIU

DUMNEAVOASTRĂ

Dumneavoastră, pas domol,
Umbră serii pe un hol,
Glas ce știe să aline,
Mâini ce-ascund povești divine.

Dumneavoastră, vis tăcut,
Gând ascuns într-un sărut,
Pașii moi prin amintire,
Dor ce arde-n nemurire.
Dumneavoastră, stea ce știe
Să lucească-n vijelie,
Să îndrepte, să îndrume,
Să rămână peste lume.
Dumneavoastră... eu ce sunt?
Un ecou purtat de vânt,
O umbră-n privirea voastră,
Sau doar visul dintr-o glastră?

CE E IUBIREA

Iubirea e vântul ce mângâie floarea,
E dorul ce arde tăcut printre rânduri,
E raza ce-n zori, îmbracă culoarea,
E visul ce-și cântă fiurul din gânduri.

E șoapta ce-n noapte ne cheamă-n tăcere,
E râsul ce umple pustiul din noi,
E focul ce arde fără durere,
E clipa ce-n suflet rămâne apoi.

E roua ce cade pe frunza uitată,
E steaua ce naște lumina curată,
E glasul ce știe să spună mereu,
„Te port în ființă, te simt ca pe-un zeu”!

Și chiar de se stinge lumina sub lună,
Căci timpul o știe și cerul o scie,
Iubirea pe veci fi-va stăpână,
Mereu va rămâne - eternă să fie.

SĂ NU ALUNGI IUBIREA

Să nu alungi iubirea când bate-ncet la ușă,
Cu mâna tremurândă, cu inima supusă.
Ea vine ca o rază prin norii grei de vânt,
Și-aduce primăvară în sufletul înfrânt.

Să n-o gonești departe când încă te mai cheamă,
Când ochii ei îți spun povești ce nu au teamă.

E darul cel mai sfânt ce viața ți-l oferă,
Un cântec fără margini, o nesfârșită sferă.

Să nu ucizi iubirea cu vorba ta grăbită,
Căci rana ce rămâne, va fi neostoită.
Și-n nopțile tăcute, când totul e târziu,
Vei regreta că-n brațe acum este pustiu.

Să nu alungi iubirea, căci ea nu se întoarce,
Și nici un vânt de seară nu-ți poate-aduce pace.
Privește-o cum se stinge când mâna ta o scapă-
O stea căzând în noapte, o lacrimă pe apă.

LIMBA NOASTRĂ

Limba noastră e comoară,
Rădăcină-n vechi pământ,
Cântă-n vânt și-n primăvară,
Dulce grai și legământ.

Ea ne leagă de străbuni,
De istorii scrise-n piatră,
În cuvinte ce aduni
Dor și dragoste de vatră.

Din doină și din balade,
Din povești și jurăminte,
Ea renaște și străbate
Veacuri pline de cuvinte.

Să o păstrăm cu cinste sfântă,
Să-i fim scut și legământ,
Că-n ea bate și tresaltă
Duhul neamului cel sfânt.

SĂRUTUL DE PIATRĂ

Pe trup de piatră s-a născut
Un sărut blând, fără cuvânt,
Cu forme strânse într-un gând,
Din veșnicie renăscând.

Brâncuși, cu dalta lui divină,
A smuls din piatră un fior,
Și-a prins iubirea-n rădăcină,
Într-un gest pur, nemuritor.

Două siluete contopite,
Un trup sculptat din infinit,
Se-mbrățișează liniștite,
Tăcute-n dor neostoit.

Nu-i chip, nu-i ochi, doar o simțire
Un vis de piatră îmbrățișat,
Sărut sculptat spre nemurire,
În lutul lumii întrupat.

Ana-Maria CHIRCEA

Pe ulița satului

- Urcă, Leano, până nu vine popa să te cheme în casă! strigă Anica, așezată pe jumătate, pe sania confecționată din lemn de esență tare de către tatăl său, poștașul satului.

- Nu vine, Anico, că nu știe că am plecat! izbucni în râs Leana.

Bușteanul de stejar, vechi de trei ani, devenit sania Anicăi, se cerea folosit. Copiii satului, cu mâinile înghețate, se dădeau, fie cu săniile, fie cu sacii, pe derdeluș. Leana Popii era de o seamă cu prietena sa, Anica, chiar dacă punându-le una lângă cealaltă, părea să fie cu vreo trei ani mai mare. Au crescut împreună pe ulița satului, de la nouă ani, de când noul părinte se așezase în parohie. Ileana Dumitru sau Leana Popii, după cum o cunoștea satul, era blondă, cu păr cârlionțat și ten alb, înaltă de statură și vorbăreată. Anica Poștașului, prietena sa de suflet, era brunețică, cu păr lung și veșnic împletit în două codițe, mărunțică și tăcută. Tenul măsliniu te ducea cu gândul la dogoarea verii, chit că era zăpadă afară, până-n brâu.

Cele două fete vesele alunecau cu sania zdravănă pe derdelușul satului, cel care ducea de la Floarea din Deal până la șesul bisericii, unde pășteau vacile toamna și pe unde trecea râul Ieru Morii. Aerul libertății, al bucuriei și al prieteniei le colora obrajii delicați.

Anica Poștașului învăță de la preoteasă, doamna Dumitru, mama prietenei sale, să facă cozonaci și să colinde frumos pe ulița satului. Sărbătorile de iarnă le prindeau pe cele două fete ținându-se de mână și colindând din casă în casă, alături de ceata de colindători frumos îmbrăcați. Hainele de sărbătoare le erau călcate din timp, cu grijă și iubire, de către mamele lor. Le stătea bine în cămașă românească și poale încrețite. Pânza din cânepă era împodobită cu motive geometrice cusute în roșu. Așa se cuvenea la cele tinere.

Anica Dorului își frământă mâinile, încercând să se încălzească. Era aceeași fată a Poștașului, doar că vremea trecuse peste ulița satului și peste chipul său delicat. S-a căsătorit cu Dorul a lui Matei și a pierdut noțiunea timpului. Și-a trăit anii în tihna vieții de la țară. Dumnezeu a îngăduit câte o suferință pe ici, pe colo, însă tot El i-a arătat calea înspre liniștea sufletească. Anii au trecut și a ajuns să nu mai recunoască tineretul. Motivul era banal: tinerii nu mai merg la binerică, iar ea nu mai merge la balul de Crăciun de la căminul cultural. Acum câțiva ani, mai îndrăznește să se furișeze pe lângă un toc de ușă și să îi privească bucurându-se de tradiții și tinerețe. Acum însă, genunchii nu o mai ascultau deloc.

Stătea singură pe lavița lungă, în timp ce tineretul, după cum îi plăcea să le spună celorlalți participanți, se proptea când pe un picior, când pe celălalt. Slujba de în-

mormântare părea să țină o veșnicie. Vântul rece le brăzda chipul posomorât. Pe rând, s-au rugat oamenii de Anica să intre în capelă. Ea nu i-a băgat în seamă pe niciunul. Avea de depănat amintiri. Acolo, pe lavița lungă, singurătatea era la mare depărtare. Acolo, pe terasa capelei, își amintea copilăria, îndeosebi bucuria iernilor pe ulița satului. Ce să caute în capelă? Dincolo de ușă, mirosul de sfârșit ar fi copleșit-o. Odinioară, pe același loc, fusese căminul cultural. Leana Popii obișnuia să spună că acolo le ard lor tălpile. Îi era dor de o horă. Începea să îi fie dor și de Leana. Mirosul coroanelor funerare îi aminti de bradul de Crăciun. A împodobit ani la rând brazii festivi cu globulețe create de prietena sa. Avusese această plăcere, să facă globuri. Și mărtișoare. Și peretare. Își aminti de peretarul primit de la aceasta la împlinirea unui an de căsătorie. Mesajul îi atinsese sufletul: Oriunde vei merge/ Oriunde vei sta/ Gândește-te la mine/ Și nu mă uita. Peisajul cusut de mână părea să fie din satul lor, Măgura, iar îndrăgostiții din prim-plan erau chiar ei, ea și Dorul a lui Matei. Florile care înțesau peretarul parcă miroseau a primăvară, într-atât de realist erau cusute.

- Buni, aici erai! îi șopti ușurată o voce de copilă.

- Aici, maică! Unde să fiu, altundeva? îi vorbi, înfrigurată, Anica. Am venit să îmi iau rămas-bun de la prietena mea de o viață. V-am spus doar, unde mă duc.

- Noi știam că ești în cealaltă casă, la gura sobei, buni Anica. Ne-ai speriat grozav. Mai ales pe o vreme ca aceasta. Îți dai seama!

Anica Dorului plecase de acasă, la cei nouăzeci și nouă de ani ai săi, fără niciun palton. Nici măcar un batic de iarnă nu avea la dânsa când a ieșit hotărâtă pe poartă. Un sătean, care locuia în vecinătatea capelei, i-a adus cele de trebuință. Când a găsit-o Vera, strănepoata ei, pe lavița lungă și rece, era înfocată în haine bărbătești, cu o cușmă neagră pe cap. De sub aceasta, se zăreau două codițe împletite care, nicidecum, nu îi trădau vârsta, ba chiar ai fi spus că este o adolescentă. Anica purta cu mândrie cușma, căci îi aminti de bărbatul său, trecut la cele veșnice. Cât de repede au trecut cei treizeci de ani de când nu l-a mai văzut! Tot vecinul cu pricina, Gheorghită, binevoitor și îngrijorat de bunăstarea ei, a trimis vorbă Verei, prin nepotul său, Ionuț, că nana Anica e la slujba de înmormântare. Ionuț ar fi mers și nemânat, căci îi plăcea nespuse de mult de Vera.

Strănepoata veni cu sufletul la gură, să o ducă acasă pe buni Anica. Parcă mașina tocmai lângă pod, cât mai aproape de capelă. Îl adusese înapoi și pe Ionuț, care tremura de frig și era obosit, după o cale lungă străbătută, până în celălalt capăt de sat.

- Așa e cu băieții de la oraș, gândi Vera, nu sunt obișnuiți, nici cu frigul, nici cu mersul pe jos.

Străbunica Anica a crescut-o pe mama sa, după ce părinții acesteia au murit într-un nefericit accident forestier. Fiul străbunicii fusese pădurar. Într-o zi ploioasă de octombrie, a căzut cu un tractor forestier într-o prăpastie. Tocmai în acea zi, nora străbunicii mersese la cules de ciuperci în pădure. Cumva, au ajuns împreună în râpă și au trecut pragul înspre nemurire ținându-se de mână. După cum au fost găsiți, oamenii satului vorbeau că, cel mai probabil, după accident,

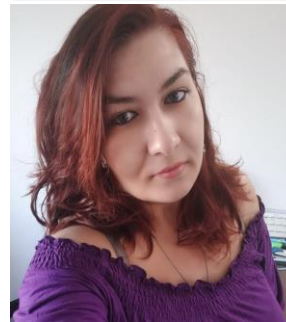
(continuare în pag. 47)

ambii ar fi supraviețuit, însă neputându-se deplasa, au murit așteptând să fie găsiți. Străbunica îi povesti Verei ziua cu pricina de nenumărate ori, ca pe un fel de poveste de noapte bună. Cu timpul, Vera a înțeles că era o modalitate de a face față trecutului, de a se vindeca. După cum am spus, mama Verei a rămas în grija bunicii. Anica i-a fost mamă, tată, prieten, profesor. După ce Mărioara s-a căsătorit și a născut-o pe Vera, un alt eveniment teribil avea să le întoarcă liniștea pe dos. Tatăl Verei și Dorul a lui Matei, soțul Anicăi, au trecut înspre nemurire tot în pădure. O remorcă de lemne s-a rostogolit peste ei, strivindu-i. Vera a învățat, de mică, să își poarte de grijă pe ulița satului. Iarna, mergea voioasă la școală prin zăpada abia depusă. Îi răcorea gleznele fragile, însă Vera simțea doar bucuria de a fi. La fel cum simți și toamna când, reîntorcându-se de la școală, se agăța de câteva ramură de pom îmbelșugat. Până acasă, era îndestulată de bunătațile toamnei. Era recunoscătoare pentru orice și pentru orișicine îi ieșea în cale. Așa a învățat de la străbunica sa, să mulțumească zilei pentru darul său.

În ziua în care a împlinit optsprezece ani, mama ei plecă peste hotare. S-a văzut nevoită să își părăsească mama și fiica, deopotrivă. Spera să îi ofere Verei puțin mai mult decât i s-a oferit ei. Pe niciuna dintre ele nu a lăsat-o inima să o ducă undeva pe buni Anica, așa că rămase în grija Verei. Există tendința printre vecini să își ducă seniorii la un cămin de bătrâni din apropiere. Ele considerau că este o nerozie. Buni Anica nu le-a înstrăinat când a dat ea însăși de greu. Timpul avea să le spună dacă au procedat corect sau nu. Cu un an în urmă, Anica era lucidă, independentă, mândră de vârsta ei. Glumea, adesea, că cineva cu o carte mare pe genunchi, a uitat să mute fila și că ea va mai trăi încă o sută de ani. Cu trei săptămâni în urmă, mama Verei a hotărât să revină acasă. Ulița satului o chemă înapoi la poarta cu numărul șapte. Soarta a făcut ca, în prima zi acasă, picioarele să-i alunece pe o porțiune mică de gheață, chiar în fața casei, iar ea să se izbească de poarta de lemn, închisă. După douăzeci și una de zile de la sosirea sa în țară, patul bunicii încă era cel mai bun prieten al ei. Doctorul o lămurise că este normal, în astfel de situații, și că îi va trebui multă răbdare. Statul în casă o rodea pe dinăuntru. Veni să aibă grijă de bunica ei, nu să zacă și să numere fulgii de nea, liberi dincolo de fereastră. Obiceiul Anicăi de a pleca neanunțat, de acasă, o neliniștea. Îngrijorarea era fără margini când nimeni nu știa unde este și ce face. Cu atât mai mult acum, când frigul forma țurțuri la streșina casei.

Un sentiment inimaginabil de ușurare o cuprinse pe Mărioara când le văzu în pragul ușii pe cele mai prețioase și mai iubite ființe din viața sa. Le făcu loc pe patul călduros și moale, trăgându-și picioarele mai înspre perete. Focul din sobă mocnea, parcă bucurându-se și el de reuniune. Buni Anica, îmbrăcată într-o ie cu model geometric de culoare neagră, învărtea între degete o rămurică de brad, probabil căzută pe lavița lungă, de la vreo coroană funerară. Începu să le povestească despre o prietenie care a ținut nouăzeci de ani, chiar acolo, pe ulița satului înzăpezit.

- Dumnezeu să o odihnească în pace! apucă să spună, înainte de a închide ochii pentru ultima oară.

Ana MOKESCH

Devoratorul lumilor

Sunt un șarlatan! Nu sunt mândru de asta, dar așa îmi câștig existența.

Mama a fost ghicitoare în palmă, cafea, cărți de tarot, glob de cristal și stele. Putea citi soarta oamenilor în oricare dintre ele. Bunica a avut la rândul ei diverse puteri, iar străbunica a fost o vrăjitoare foarte puternică, temută în întreg ținutul. Familia mea activând în domeniul de generații, mi-a fost ușor să-mi stabilesc brandul și să fac bani de pe urma naivilor care îmi cad în plasă.

Deși provin dintr-un neam străvechi, tainele oculte mi-au rămas străine în întregime. Nu am nicio abilitate. Când mama s-a dus, în urma unui atac cerebral, am rămas singur pe lume. Nu mi-am cunoscut niciodată tatăl, dar nici nu sunt curios de el.

Am rămas al nimănui la optsprezece ani. La început, mi-am plâns de milă și am învinovățit-o pe mama că nu și-a ghicit niciodată propriul viitor, poate ar fi putut face ceva să-și evite sfârșitul, sau măcar să îmi asigure un viitor după ce avea să...

Am plâns mult după ea, dar ce să fac? De voie, de nevoie, trebuia să mă adun și să pornesc într-o direcție. Am decis să vând totul și să încep o viață nouă într-un loc fără amintiri dureroase. Am început cu impresionanta ei colecție de nimicuri magice: cristale, plante și rădăcini uscate, seturi de tarot, lumânări pentru anumite ritualuri și altele asemenea.

Mama a fost faimoasă, obiectele ei s-au vândut ca pâinea caldă. Inițial, planul era ca, după epuizarea mărunțișurilor, să vând casa, dar am realizat că numele familiei mele e un adevărat brand pentru pasionații de spiritism, magie și ocult. Câștigasem o sumă frumușică și m-am gândit că nu e o afacere rea. Am intrat pe piață cu un magazin unde am început să comercializez astfel de produse, pe care le comandam online, de pe site-uri cu prețuri infime și le revindeam drept artefacte autentice, aparținând vrăjitoarelor celebre sau strămoșilor mei. La scurt timp, oamenii au început să mă plătească și pentru rețete, poțiuni sau secrete magice. Am un izvor nesecat de așa ceva, sunt dotat cu o imaginație bogată și le inventez cât ai clipi. Singura mea rețineră e folosirea plantelor otrăvitoare, nu vreau să am pe nimeni pe conștiință. În rest, orice nebunie merge.

La început, mi-a fost greu să rămân serios în timp ce învățam oamenii să latre la lună dezbrăcați, în patru labe, într-o pădure unde s-a purtat o bătălie sângeroasă pe vremuri, pentru a atrage bunăstarea în viața lor. Acum, nu mai am probleme de genul acesta, cu toată seriozitatea, voi spune unei femei să înghită pene întregi de la o găină care a depus numai un ou până

(continuare în pag. 48)

acum, la răsărit, în fața bisericii unde s-a căsătorit cu soțul ei, pentru scăpa de amantă, dacă așa îmi trece prin cap la momentul acela.

Sunt un ticălos, știu, dar îmi plac banii. Cu timpul, am decăzut și mai mult, pentru că e un domeniu dominat de femei și, pentru că la nivel mondial există un curent LGBTQ+ puternic, am început să mă prefac că sunt homosexual. Desigur, susțin că mereu am fost, însă nu am avut curaj să recunosc până recent când am început să port hainele de inspirație romă ale mamei. Totul e marketing, dar funcționează al naibii de bine. În urmă cu câteva luni m-am căsătorit, cu o femeie, ceea ce mi-ar fi stricat imaginea creată, dacă nu mi-aș fi ales o mireasă la fel de escroacă ca mine. Ea a venit cu ideea de a spune tuturor că este nonbinară, că s-a născut băiat și că și-a păstrat părțile intime, dar aspectul ei se identifică mai bine cu energia feminină. A fost un boom de publicitate în ziua de azi, cu toții suntem în căutarea sinelui, a spiritualității, a altor divinități decât cele aparținând religiilor monoteiste și a unei varietăți cât mai largi de identități de gen și sexualități care mai de care mai diverse. Mediul propice în care să crească afacerea mea.

Îmi mergea foarte bine însă, de câteva săptămâni, am dat de o mină de aur! Bine, nu e aur și nu e chiar o mină, dar e destul de aproape.

Podeaua din beciul casei arăta îngrozitor, am decis să o schimbăm, dar sub aceasta am găsit intrarea într-un tunel. Din el puteam simți o energie puternică și familiară. Nu am mai simțit niciodată ceva asemănător, dar am știut dintotdeauna că puterile familiei mele erau reale. Când închideam ochii, parcă simțeam spiritul bunicii, al mamei și al tuturor strămoșilor mei dansând în jurul meu. Nu mai încăpea îndoiala, descoperisem sursa acelor puteri ce s-au transmis din generație în generație în neamul meu, dar care pe mine m-au sărit în mod nedrept.

Nu i-am spus soției despre descoperirea mea pentru că ar fi râs de mine. Împreună, formăm un cuplu de șarlatani, dar ea, spre deosebire de mine, nu ia nimic în serios. Din punctul ei de vedere, spiritualitatea și misticismul nu sunt decât niște invenții prostești. Eu am crezut mereu în ele, numai că nu le cunoșteam tainele și făceam profit de pe urma lor prefăcându-mă numai.

Am așteptat momentul când am rămas singur acasă și am pornit în explorare. Am coborât în tunel dotat cu o lanternă și o lumânare. Energia intensă aproape că m-a lăsat fără abilitatea de a respira. Treptat, m-am obișnuit cu prezența copleșitoare ce mă învăluia. După cum anticipasem, lanternă nu a funcționat, dar în mod bizar, nici lumânarea nu reușea să îmi lumineze calea. Nu reușeam să o mențin aprinsă, deși exista suficient oxigen, iar curentul nu era îndeajuns de puternic pentru a o stinge.

Ochii mi s-au adaptat în întuneric, sau sângele meu preluase totuși ceva din magia familiei, oricum, am început să văd. Nu prea aveam ce admira, era un tunel larg, săpat în pământ și întărit cu grinzi de susținere, deci făcut de mâna omului. Lemnul era învechit și cam mâncat de carii, nu știam dacă eram în siguranță, existând riscul ca întreaga casă să-mi cadă în cap în orice clipă. Totuși, cu riscul surpării, ceva mă îndemna să înaintez.

Tunelul era foarte lung. Aveam senzația că merg de o veșnicie, coborând mereu. Mă întrebam dacă aș putea ajunge până în centrul pământului astfel. Într-un final, am dat de capătul acestuia care nu era altceva decât un crater

imens unde se găsea o formațiune de cristale excepțională. Avea o formă destul de nedefinită, însă câteva elemente cum ar fi membrele și capul, o făceau să pară o bestie monstruoasă, înfricoșătoare la prima vedere. Mi-am revenit repede din sperietură, realizând că nu era nimic altceva decât un cristal imens, poate cel mai mare din lume.

Mă întrebam dacă mama și bunica au știut de existența lui. Cineva din familie, cândva, în mod clar știuse, pentru că, la baza monstrului erau lumânări, flori uscate și alte ofrande.

Mă consideram mai evoluat și mai cult de atât. Nu aveam în plan să venerez formațiunea precum înaintașii mei care, probabil au construit casa familiei aici tocmai datorită acesteia. Nu, eu eram școlit, știam că în lume există nenumărate dealuri și munți sub forma unor uriași adormiți, dar asta nu însemna că sunt oameni supradimensionați reali. La fel și aici, în fața mea se găsea un simplu cristal gigantic, în ciuda formei intimidante pe care o luase. Cu toate acestea, nu puteam nega intensitatea puterii pe care o emana. Am știut atunci că am dat lovitură, aveam să fiu un om foarte bogat. A dat de o mină de cristale unice în lume, o piață pe care dețineam monopolul. Se vedea cu ochiul liber că era ceva deosebit, acoperind toată paleta de nuanțe de la roz pal până la mov intens în strălucirea sa halucinantă și energia puternică pe care o emana, nu putea fi negată nici de către cei mai mari sceptici, așa ca soția mea.

Că tot veni vorba despre ea, nu i-am spus nimic partenerei mele de viață despre proveniența noului nostru produs. Am mințit că am găsit un furnizor nou și atât, iar când eram singur, coboram în tunel și ciopleam cu dalta bucăți și bucățele de toate mărimile și formele pe care le vindeam la prețuri exorbitante, pe care nimeni nu le contesta, pentru că toți clienții știau, simțeau că merită.

Am avut un succes nebun. Am descoperit formațiunea în urmă cu patru ani și de atunci, brandul meu și-a răspândit faima la nivel mondial. De la păgâni la spiritualiști, de la vrăjitoare aspirante la marile laboratoare ale demonilor, de la șamani la simplii curioși, toată lumea avea un cristal, cât de mic, provenit de sub casa mea.

Mina mea pare că nu se va termina niciodată, deși am extras foarte multe cristale. De vreo săptămână, ceva mi-a atras însă atenția. Pentru că am cioplit mereu în aceeași direcție, am ajuns adânc în mijlocul bestiei neînsuflăte. Astfel, am zărit ceva roșu intens în centrul său, ca un nucleu. De atunci mă străduiesc să ajung la el. Culoarea lui sângerie și energia copleșitoare care îl înconjoară îmi va aduce o avere. Am în plan să țin o licitație pentru el, iar prețul de pornire va fi o sumă la care nu aș fi îndrăznit să visez că o voi vedea măcar în viața mea, pe vremea când am rămas orfan.

Cu îndârjire, visând la teancurile de bani în care aveam să înot, am extras cristalul cel roșu. Era mai mare și mult mai greu decât am anticipat. Dar nu i-am simțit greutatea decât preț de câteva clipe, căci a început să mă ardă îngrozitor și l-am scăpat din mână. Am vrut să îl ridic dar a izbucnit în flăcări și limbi de foc, ca niște bice zbârnâitoare au ieșit din el, căutân-

(continuare în pag. 49)

du-și calea înspre formațiunea de unde l-am extras. Când tentaculele înflăcărâte au atins cristalul roz-mov, acesta s-a evaporat de-a dreptul, transformându-se într-o multitudine de luminițe sclipitoare ce au fost absorbite de nucleul sângieru și, după un cutremur ce mi-a crăpat pământu la picioare, de mă miram că nu mi s-a prăbușit casa peste mine, o siluetă a început să se contureze înaintea ochilor mei.

Bestia revenise la viață, nu sunt atât de deștept pe cât m-am crezut. Monstrul adormit din cristal fusese cândva viu, iar eu i-am scobit și vândut trupul, ani de zile... Eram un om mort!

Prostia și avariția mea au reînviat cadavrul acelei creaturi titanice, cu ochii plini de ură strălucitoare, trup ca de smoală și o gură imensă care rânjea un set de dinți cu un luciu ca de sabie, cu totul învelit într-o energie mistică, puternică și rea!

– M-ai eliberat omulețule! a început să râdă cu cel mai sinistru sunet pe care-l auzisem vreodată.

– Și ai să mă răsplătești pentru asta? întreb adunându-mi tot curajul izvorât din faptul că știu că nu mai am nimic de pierdut.

Îi pot citi intențiile, în mod clar nu sunt bune deloc. Instinctul meu de supraviețuire mă îndeamnă să par sigur pe mine, chiar dacă mi-am udat chiloții de frică.

– Arogant, îmi place! Bine, am să te răsplătesc, am să te mănânc ultimul.

– Asta nu e o răsplată! mă forțez să protestez în ciuda tremurăturii.

– Băiete! a tunat monstrul provocând un nou cutremur. Nu știi cu cine stai de vorbă! Eu sunt un lebnpag¹. Oferta mea e deja prea generoasă!

– Ce e un lebnpag? întreb plângând pentru că, chiar dacă urmează să mor, vreau să știu ce-mi va aduce sfârșitul, în afară de foamea mea de bani.

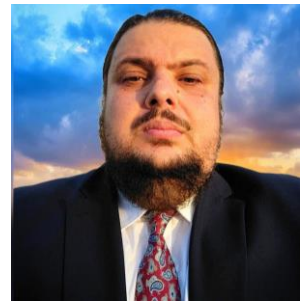
– Sunt un Devorator al lumilor! Mă hrănesc cu viață, câte o planetă odată. Specia mea călătorește prin Univers să se hrănească. Fiecare lume are un gardian care o protejează. O luptă epică îmi decide fiecare masă, cam nedrept dacă mă întrebi pe mine. Dacă lebnpagul câștigă, lumea e devorată, ultima mea gustare a fost vecina voastră, Marte.

– Și dacă pierde? am găsit un strop de speranță, deci nu puteam să nu întreb.

– Dacă pierde, moare, devine cristal și cade ca un asteroid pe planeta respectivă. Gardianul Pământului m-a învins, dar un prost mi-a eliberat nucleul și m-a readus la viață, iar acesta vă este sfârșitul!

– Dar gardianul? am scâncit disperat de grozăvia ce avea să se întâmple din cauza mea.

– El e în spațiu și e menit să mă oprească să ajung pe planeta pe care o apără, dar eu sunt deja aici, așadar: Poftă bună mie!

Dan D. GÎRJOABĂ

Memorii între paranteze

Se întâmplă uneori să uităm că am fost, ca și cum timpul ar fi scris cu creion moale pe marginile lumii.

Între două secunde există un spațiu în care nici sufletul nu respiră, ci doar așteaptă, nemișcat, ca o frunză uitată între filele unei cărți sfinte.

Într-un colț tăcut al conștiinței, memoriile se închid între paranteze, nu din rușine, ci dintr-o formă de smerenie pe care nici îngerii nu o înțeleg pe deplin. Ce e ascuns nu e pierdut, ci doar păstrat în taina întunericului ce precede lumina.

Amintirile nu sunt fapte, sunt lacrimi care n-au mai apucat să cadă, gânduri care s-au lăsat tăiate de mijloc și au rămas în aer, ca niște poduri neterminate spre ceea ce n-am fost. Și totuși, ele ne conțin mai deplin decât orice carne, decât orice nume scris pe o cruce de piatră.

În mine e o bibliotecă de umbre, fiecare pagină o tresărire pe care nimeni n-a citit-o până la capăt. Sufletul — acest scrib orb — scrie cu sângele viselor pe pergamente fragile de tăcere. Nimeni nu-și amintește exact cum a început totul. Poate cu o privire aruncată într-o fântână fără fund, poate cu un cuvânt nerostit care s-a agățat de marginile cerului.

Viața nu e o linie, e o respirație ciclică, în care trecutul și viitorul își dau mâna într-un pact de uitare mutuală. Memoriile între paranteze nu sunt uitate — sunt doar protejate de prea multă lumină. Precum sfintele taine, care nu pot fi atinse decât cu fruntea în pământ și inima deschisă până la rană.

Uneori îmi pare că amintirile mă privesc de dincolo de mine. Ca niște sfinți în exil, mă judecă tăcut, și mă binecuvântează cu absența lor.

(continuare în pag. 50)

(urmare din pag. 49)

Poate că doar ceea ce a fost uitat
își atinge cu adevărat menirea.

Și dacă într-o zi
va fi să mă regăsesc
dincolo de marginea acestei lumi,
îmi voi ridica sufletul
ca pe o carte între deschideri,
cu toate parantezele larg deschise
ca niște porți către ceea ce nu se mai poate rosti -
dar se poate simți,
fiind, într-o tăcere mai adevărată decât tot ce am fost.
Acolo unde memoria nu mai e nevoie,
doar prezență
pură.
Fără început,
fără sfârșit.
Fără rânduri.
Doar sens.

Peronul toamnei

Pe peronul toamnei se oprește un tren
Fără orar, fără destinație,
Doar un suflu de frunze și ploaie
Care își caută rostul printre umbre.

Nu e lume, ci un ecou al lumii.
O gară părăsită de oameni,
Dar nu de amintiri.
Pe bănci, rugina respiră povești uitate,
Iar vântul, învățăcel al timpului,
Le repetă fără să le înțeleagă.

O pasăre traversează șinele
Ca un gând ce se desprinde din minte
Și se așază pe umerii tăcerii.
Totul e o plecare.
Chiar și liniștea.

Trenul vine încet,
Dintr-un apus care nu mai știe să ardă,
Cu ferestre aburite de suflete
Care n-au mai prins răsăritul.
În fiecare vagon, o întrebare.
În fiecare privire, un sfârșit blând.

Pe peron, doar eu,
Cu umbrele mele,
Care își beau propria tristețe
Dintr-un ceas fără ace.
Aștept ceva ce nu mai vine,
Dar nu pot pleca.
Așa cum nu pleacă nici frunza
Până nu-și găsește pământul.

Se spune că trenurile toamnei
Nu duc nicăieri,
Ci doar mai adânc în sine,
Acolo unde drumul se termină
Într-o tăcere care te învață să ascuți.

Poate că orizontul e doar o oglindă
În care Dumnezeu își uită privirea.
Poate că fiecare plecare
E o naștere inversă,
O reînțoarcere în necunoscut.

Suflă vântul printre șine
Ca printr-o harpă veche,
Iar timpul cântă un cântec
Pe care nimeni nu-l mai aude.

Doar norii îl știu,
Și frunzele care tremură
Ca niște clipe nehotărâte
Între a fi și a fi fost.

Aici, pe peronul toamnei,
Viața își scoate pălăria
În fața veșniciei.
Și eu, călător fără bilet,
Mă ridic din mine
Și privesc trenul trecând —
Cu gândul că poate,
Undeva,
Într-o altă gară,
În alt anotimp,
Voi învăța și eu
Să plec...

Secunda care curge

Secunda nu e timp.
E o rană deschisă pe trupul veșniciei,
O picătură de abis
Care se prelinge fără sunet în golul din noi.
În fiecare clipă, ceva din ființă se destramă,
Ca o pânză de păianjen în lumină,
Fără să știm dacă ne-am născut
Sau am murit mai întâi.
Timpul nu trece -
Noi suntem cei care curgem prin el,
Ca niște umbre oarbe, care își caută chipul într-o apă
Fără început.
Într-o secundă se poate naște o lume,
Sau poate doar gândul că am fost cândva.
Sub pleoapa clipei se ascunde un far mut,
Care ne privește cum ne risipim
În mii de prezenturi care nu mai ajung nicăieri.
Ceea ce pare mișcare e doar liniștea
Care s-a frânt prea subțire ca să o mai simțim.
Și poate că moartea nu e sfârșitul,
Ci doar secunda care a uitat să mai curgă.
În fiecare curgere,
În fiecare secundă ce dispare fără urmă,
Se ascunde o chemare,
Nu spre timp, ci spre ființa din afara lui.
Poate că tăcerea clipei e doar ecoul unei alte lumi,
Unde nimic nu se sfârșește, unde ceea ce e pierdut
Nu s-a născut încă.
Ne agățăm de timp ca de o margine de vis,
Dar visul nu are margini, iar clipa nu are trup.
Suntem doar o întrebare rostită în taina unei secunde
Care curge nu pentru a trece, ci pentru a întreba.
Și poate că adevărul nu vine cu răspunsul,
Ci cu liniștea de a privi secunda cum se destramă,
Fără teamă.
Căci în clipa care moare se naște lumina
Pe care n-o putem rosti, iar ultima secundă,
Când va veni, Nu va curge - va înflori.

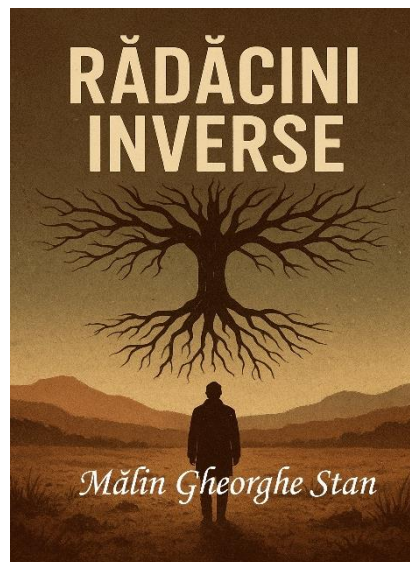
CĂRTI SOSITE LA REDACȚIE

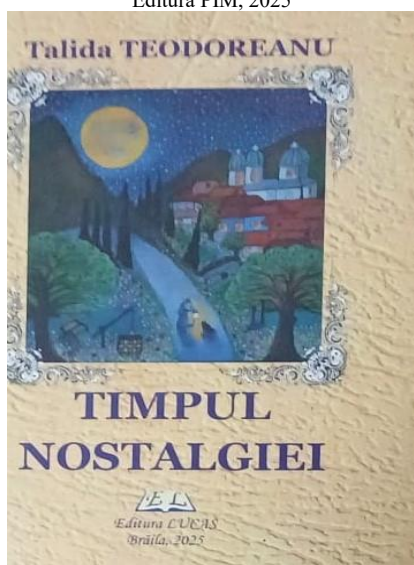
Lucian Claudiu Grapini – Animale și oameni
Editura PIM, 2025

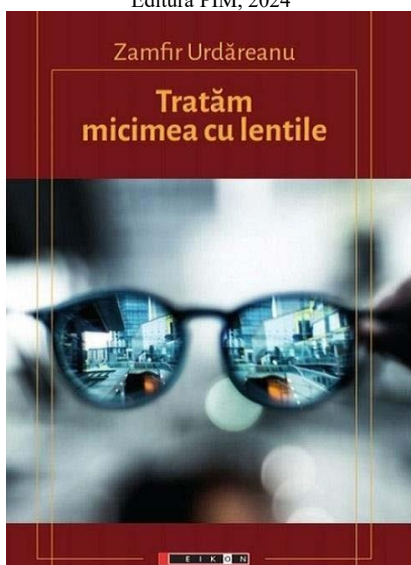
Lidia Grosu – Din umbra, empireul
Editura PIM, 2024

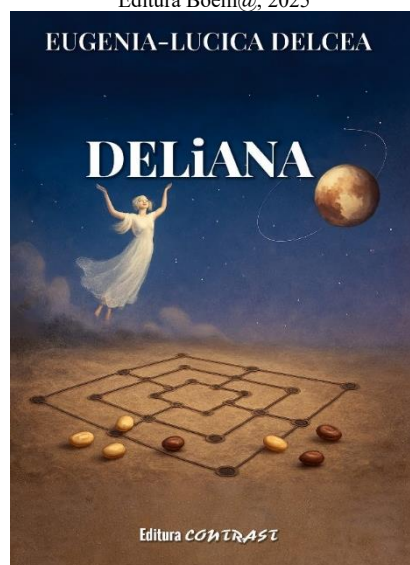
Mălin Gheorghe Stan – Rădăcini inverse
Editura Boem@, 2025

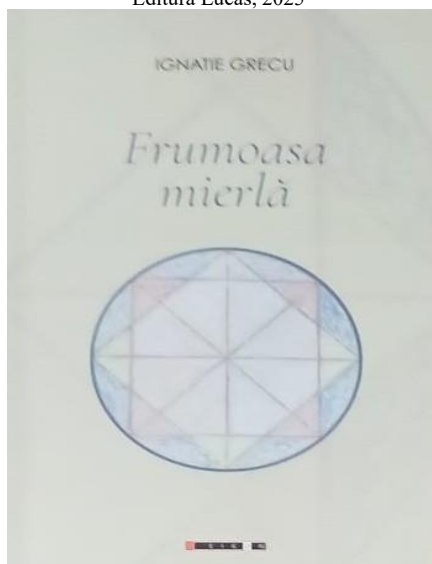
Talida Teodoreanu – Timpul nostalgiei
Editura Lucas, 2025

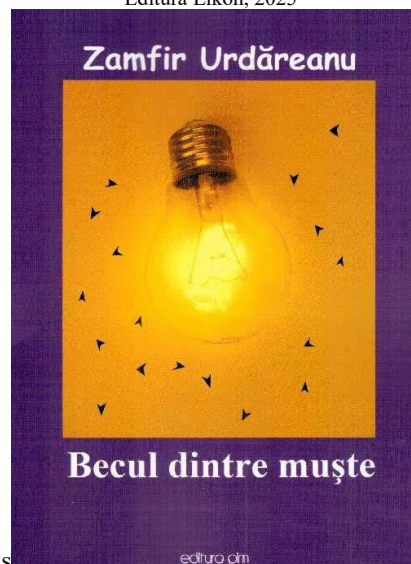
Zamfir Urdăreanu – Tratăm micimea prin lentile
Editura Eikon, 2025

Eugenia-Lucica Delcea – Deliana
Editura Contract, 2025

Ignatie Grecu – Frumoasa mierlă
Editura Eikon, 2025

Zamfir Urdăreanu – Becul dintre muște
Editura PIN, 2025

Aurelian Silvestru – Fata de dincolo de ceață
Editura Princeps Media, 2025

BOEMA

2000

boema.edituraboema.ro